

T.C.
İZMİR KÂTİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL SANAT EĞİTİMİ ANA SANAT DALI

TEMEL SANAT EĞİTİMİNDE TEKNİK
ÖĞRETİMİNİN ÖĞRENCİ TASARIMLARINA
ETKİSİ: ZENTANGLE ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

BURCU ZEYNEP TOPRAKCI

İZMİR – 2023

T.C.
İZMİR KÂTİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL SANAT EĞİTİMİ ANA SANAT DALI

TEMEL SANAT EĞİTİMİNDE TEKNİK
ÖĞRETİMİNİN ÖĞRENCİ TASARIMLARINA
ETKİSİ: ZENTANGLE ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

BURCU ZEYNEP TOPRAKCI

DANIŞMAN: DOÇ. DR. FATMA GÜR SOY

İZMİR-2023

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Temel Sanat Eğitiminde Teknik Öğretiminin Öğrenci Çalışmalarına Etkisi: Zentangle Örneği” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden olduğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

08 / 08 / 2023

Burcu Zeynep TOPRAKCI

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

**TEMEL SANAT EĞİTİMİNDE TEKNİK ÖĞRETİMİNİN ÖĞRENCİ
TASARIMLARINA ETKİSİ: ZENTANGLE ÖRNEĞİ**

Burcu Zeynep TOPRAKCI

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Temel Sanat Eğitimi Ana Sanat Dalı

Zentangle uygulamaları, tekrarlayan çizgi, doku ve örüntülerle belli bir kalıp içine sığdırılma zorunluluğu olmaksızın çizenin hayal gücü ve bezemesiyle ilerleyen dinlendirici, keyif verici çizimleri içermektedir (Hsu vd., 2021). Zentangle, Türkiye’de günümüzde yeni yeni gelişen, eğitimleri vermeye başlanan bir sanat uygulamasıdır. Eğitimci eğitimlerindeki çalışmalarla da bu ilerleme desteklenmektedir. Zentangle çizimlerinde çizgi, nokta, doku, leke gibi tasarım elemanlarının kullanılması sonucu ortaya çıkan ürünlerin temel sanat eğitimi ürünleri ile aynı olması Zentangle uygulamalarının araştırmaya örnek alınabilmesini sağlamaktadır. İlk bakışta karışık ve karmaşık örüntüler olarak görünen çizimlerin, uygulayıcıya çözümlenerek aktarılması halinde uygulama içindeki her basamakta temel tasarım öğelerinin harmanlanmış olduğunun anlaşılacağı öngörülmektedir. Bütün parçaların toplamıdır ve uygulamada izlenecek yol bütüne bakıp parçaları adım adım takip ederek tekrar bütüne ulaşma çabasını teknik ile desteklemektir.

Türkiye’de Temel Sanat Eğitimi içerikleri Milli Eğitim müfredatlarında yer almakla birlikte Güzel Sanatlar Liseleri’nde müfredat konusu olmakla kalmayıp 9. sınıfta resim bölümü alan dersleri arasında “Temel Sanat Eğitimi” adıyla ayrı bir ders olarak eğitim programına dâhil edilmiştir. Bu çalışmada, Temel Sanat Eğitimi dersinin içeriği olan temel sanat elemanları baz alınarak, temel tasarım elemanları konusunda Zentangle örneği üzerinden teknik öğretimi yapılmasının öğrenci tasarımları

üzerindeki etkilerini incelemek amaçlanmış, Temel Sanat Eğitiminde teknik öğretiminin öğrencilerin tasarımların becerilerine ve tutumlarına etkisi var mıdır? sorusuna cevap aranmıştır. Seçilen örneklemden iki grup oluşturulmuş, bir grup Kontrol Grubu olarak adlandırılırken diğer grup Deney Grubu olarak adlandırılmıştır. Tanımlanan sürede Kontrol Grubu öğrencileri uygulamalarını kendi mevcut bilgileri ile Deney Grubu öğrencileri ise teknik bilgi öğretimi desteğiyle tamamlamıştır. Süreç sonunda teknik bilgi öğretimi alan ve almayan öğrencilerin çalışmaları üzerinden, temel sanat elemanlarını kullanma bakımından benzerlik gösteren Zentangle uygulamaları örneği kullanılarak, Temel Sanat Eğitiminde teknik öğretiminin öğrenci tasarımlarına ve derse ilişkin tutumlarına etkisi olup olmadığı yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Temel Sanat, Sanat Eğitimi, Tasarım, Zentangle

ABSTRACT

Master's Thesis

The Effect of Technique Teaching in Basic Art Education on Student Designs:

The Example of Zentangle

Burcu Zeynep TOPRAKCI

İzmir Kâtip Çelebi University

Social Sciences Institute

Department of Basic Art Education

Zentangle applications include relaxing and enjoyable drawings that proceed with the imagination and decoration of the illustrator, without having to fit into a certain pattern with repetitive lines, textures and patterns (Hsu et al., 2021). Zentangle is an art practice that is newly developing in Turkey and its training has begun. This progress is also supported by the studies in the training of trainers. The fact that the products resulting from the use of design elements such as lines, dots, textures, and stains in Zentangle drawings are the same as basic art education products enables Zentangle applications to be taken as an example in the research. It is foreseen that if the drawings, which appear as complex and complex patterns at first glance, are analyzed and transferred to the practitioner, it will be understood that the basic design elements are blended at every step in the application. It is the sum of all parts, and the way to be followed in practice is to look at the whole and follow the parts step by step to support the effort to reach the whole again with technique.

Although the basic art education content is included in the curriculum of the National Education in Turkey, it is not only a curriculum subject in Fine Arts High Schools, but also included in the education program as a separate course under the name of "Basic Art Education" in the 9th grade courses in the painting department. In this study, it was aimed to examine the effects of technical teaching on basic design elements through the Zentangle example on student designs, based on the basic art elements, which are the content of the Basic Art Education course; "Does technical teaching in Basic Art Education have an effect on students' design skills and attitudes

in their designs?” the answer to the question has been sought. Two groups were formed from the selected sample, one group was called the Control Group and the other group was called the Experimental Group. Within the defined period, Control Group students completed their applications with their own existing knowledge, and Experimental Group students completed their applications with the support of technical knowledge teaching. At the end of the process, it was interpreted whether technical instruction in Basic Art Education had an effect on student designs and attitudes towards the course using the example of Zentangle applications which are similar in terms of using basic art elements and through the works of students who received and did not receive technical knowledge instruction.

Keywords: Art, Basic Art, Art Education, Design, Zentangle

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vii
GÖRSELLER LİSTESİ	x
TABLolar LİSTESİ	xii
TANIM VE KISALTMALAR.....	xiii
ÖNSÖZ	xiv
TEŞEKKÜR.....	xv

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. PROBLEM DURUMU.....	1
1.1.1. Problem Cümlesi.....	2
1.2. ARŞTIRMANIN AMACI.....	3
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ.....	4
1.4. KAPSAM VE SINIRLILIKLAR.....	5
1.5. SAYILTIAR.....	6

İKİNCİ BÖLÜM

2. ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL TEMELİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. TEMEL SANAT EĞİTİMİ.....	7
2.1.1. Sanat Kavramı.....	8
2.1.2. Sanat Eğitiminin Amacı ve Gerekliliği.....	10
2.1.3. Tasarım Kavramı.....	11
2.1.4. Temel Tasarım Elemanları	12
2.1.4.1. Nokta.....	12
2.1.4.2. Çizgi.....	13

2.1.4.3. Form.....	13
2.1.4.4. Leke.....	14
2.1.4.5. Renk.....	14
2.1.4.6. Doku.....	15
2.2. ZENTANGLE UYGULAMASI.....	16
2.2.1. Zentangle Uygulamasında Kullanılan Materyaller	17
2.2.1.1. Kağıt.....	18
2.2.1.2. Resim Kalem.....	18
2.2.1.3. Teknik Çizim Kalem.....	18
2.2.1.4. Jelly Roll Kalem.....	18
2.2.1.5. Desen Kaynaştırma Kalem.....	18
2.3. ZENTANGLE UYGULAMASI ÖRNEK İŞLEM BASAMAKLARI.....	19
2.4. ZENTANGLE UYGULAMASINDA KULLANILAN TEMEL SANAT ELEMENLARI ÖRNEKLERİ	22

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ.....	33
3.2. ÇALIŞMA GRUBU.....	34
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARININ GELİŞTİRİLMESİ.....	35
3.3.1. Tutum Ölçeklerinin Geliştirilmesi.....	35
3.3.2. Dereceli Puanlama Anahtarı (Rubrik) Geliştirilmesi.....	37
3.4. DENEYSEL İŞLEM VE VERİLERİN TOPLANMASI.....	37
3.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ VE YORUMLANMASI.....	40

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. DENEYSEL İŞLEM ÖNCESİNDE YAPILAN ANALİZLER.....	42
4.2. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR.....	45
4.2.1. Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Öğrencilerin Tasarım Becerilerine Yönelik Çizim Uygulama (Son-test) Puanlarının Karşılaştırılması	45

4.2.2. Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Öğrencilerin Tasarım Becerilerine Yönelik Çizim Uygulama Erişi (ön test - son test) Puanlarının Karşılaştırılması.....	46
4.3. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR.....	48
4.3.1. Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum (Son-test) Puanlarının Karşılaştırılması.....	48
4.3.2. Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Öğrencilerin Temel Tasarıma Yönelik Tutum (Son-test) Puanlarının Karşılaştırılması.....	50
4.3.3. Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutumlarındaki Erişi (Ön-test / Son-test) Puanlarının Karşılaştırılması.....	51
4.3.4. Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Öğrencilerin Temel Tasarıma Yönelik Tutumlarındaki Erişi (Ön-test / Son-test) Puanlarının Karşılaştırılması.....	54

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. SONUÇLAR.....	58
5.2. ÖNERİLER	59
KAYNAKÇA.....	60
EKLER	65
EK 1. MEB ARAŞTIRMA İZİN BELGESİ.....	66
EK 2. ETİK KURUL ONAY BELGESİ.....	68
EK 3. TUTUM ÖLÇEĞİ.....	70
EK 4. DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI (RUBRİK).....	74
EK 5. ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARI.....	76
EK 6. ZENTANGLE VE MANDALA EĞİTMENLİK SERTİFİKASI.....	96

GÖRSELLER LİSTESİ

Görsel 1.	Nokta Çalışması, Burcu Zeynep Toprakcı, 2021.....	12
Görsel 2.	Çizgi Çalışması, Burcu Zeynep Toprakcı, 2021.....	13
Görsel 3.	Form Çalışması, Burcu Zeynep Toprakcı, 2021.....	14
Görsel 4.	Leke Çalışması, Burcu Zeynep Toprakcı, 2021.....	14
Görsel 5.	Renk Çalışması, Burcu Zeynep Toprakcı, 2021.....	15
Görsel 6.	Doku Çalışması, Burcu Zeynep Toprakcı, 2021.....	16
Görsel 7.	Zentangle Seti Örneği, Öz Çelikbaş, 2020.....	17
Görsel 8.	Basamak 1, Burcu Zeynep Toprakcı, 2022.....	19
Görsel 9.	Basamak 2, Burcu Zeynep Toprakcı, 2022.....	19
Görsel 10.	Basamak 3, Burcu Zeynep Toprakcı, 2022.....	20
Görsel 11.	Basamak 4, Burcu Zeynep Toprakcı, 2022.....	20
Görsel 12.	Basamak 5, Burcu Zeynep Toprakcı, 2022.....	21
Görsel 13.	Basamak 6, Burcu Zeynep Toprakcı, 2022.....	21
Görsel 14.	Basamak 7, Burcu Zeynep Toprakcı, 2022.....	21
Görsel 15.	Basamak 8, Burcu Zeynep Toprakcı, 2022.....	22
Görsel 16.	Zentangle 1, Burcu Zeynep Toprakcı,2020.....	23
Görsel 17.	Zentangle 2, Burcu Zeynep Toprakcı, 2020.....	23
Görsel 18.	Zentangle 3, Burcu Zeynep Toprakcı, 2020.....	24
Görsel 19.	Zentangle 4, Burcu Zeynep Toprakcı, 2020.....	24
Görsel 20.	Zentangle 5, Burcu Zeynep Toprakcı, 2020.....	25
Görsel 21.	Zentangle 6, Burcu Zeynep Toprakcı, 2020.....	25
Görsel 22.	Zentangle 7, Burcu Zeynep Toprakcı, 2020.....	26
Görsel 23.	Zentangle 8, Burcu Zeynep Toprakcı, 2020.....	26
Görsel 24.	Zentangle 9, Burcu Zeynep Toprakcı, 2020.....	27
Görsel 25.	Zentangle 10, Burcu Zeynep Toprakcı, 2020.....	27
Görsel 26.	Zentangle 11, Burcu Zeynep Toprakcı, 2020.....	28
Görsel 27.	Zentangle 12, Burcu Zeynep Toprakcı, 2020.....	28
Görsel 28.	Zentangle 13, Burcu Zeynep Toprakcı, 2021.....	29
Görsel 29.	Zentangle 14, Burcu Zeynep Toprakcı, 2021.....	29
Görsel 30.	Zentangle 15, Burcu Zeynep Toprakcı, 2021.....	30
Görsel 31.	Zentangle 16, Burcu Zeynep Toprakcı, 2021.....	30
Görsel 32.	Zentangle 17, Burcu Zeynep Toprakcı, 2021.....	31
Görsel 33.	Zentangle 18, Burcu Zeynep Toprakcı, 2021.....	31
Görsel 34.	Zentangle 19, Burcu Zeynep Toprakcı, 2021.....	32

Görsel 35.	A 368, Çalışma 1.....	76
Görsel 36.	A 330, Çalışma 1.....	76
Görsel 37.	A 180, Çalışma 1.....	77
Görsel 38.	A 358, Çalışma 1.....	77
Görsel 39.	A 128, Çalışma 1.....	78
Görsel 40.	A 320, Çalışma 1.....	78
Görsel 41.	A 999, Çalışma 1.....	79
Görsel 42.	A 308, Çalışma 1.....	79
Görsel 43.	A 380, Çalışma 1.....	80
Görsel 44.	B 480, Çalışma 1.....	80
Görsel 45.	B 331, Çalışma 1.....	81
Görsel 46.	B 060, Çalışma 1.....	81
Görsel 47.	B 191, Çalışma 1.....	82
Görsel 48.	B 050, Çalışma 1.....	82
Görsel 49.	B 505, Çalışma 1.....	83
Görsel 50.	B 710, Çalışma 1.....	83
Görsel 51.	B 712, Çalışma 1.....	84
Görsel 52.	B 252, Çalışma 1.....	84
Görsel 53.	A 368, Çalışma 2.....	85
Görsel 54.	A 330, Çalışma 2.....	85
Görsel 55.	A 180, Çalışma 2.....	86
Görsel 56.	A 358, Çalışma 2.....	86
Görsel 57.	A 128, Çalışma 2.....	87
Görsel 58.	A 320, Çalışma 2.....	87
Görsel 59.	A 999, Çalışma 2.....	88
Görsel 60.	A 308, Çalışma 2.....	88
Görsel 61.	A 380, Çalışma 2.....	89
Görsel 62.	B 480, Çalışma 2.....	89
Görsel 63.	B 331, Çalışma 2.....	90
Görsel 64.	B 060, Çalışma 2.....	90
Görsel 65.	B 191, Çalışma 2.....	91
Görsel 66.	B 050, Çalışma 2.....	91
Görsel 67.	B 505, Çalışma 2.....	92
Görsel 68.	B 710, Çalışma 2.....	92
Görsel 69.	B 712, Çalışma 2.....	93
Görsel 70.	B 252, Çalışma 2.....	93

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1.	Araştırmanın Deneysel Modeli.....	34
Tablo 2.	Çalışma Grubundaki Öğrencilerin Bazı Kişisel Özellikleri.....	35
Tablo 3.	Kısaltılmış Tutum Ölçeği Örneği.....	36
Tablo 4.	Kontrol ve DeneY Gruplarında Yer Alan Öğrencilerin Çizim Uygulama Puanlarının (Ön-Test) Karşılaştırılmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	42
Tablo 5.	Kontrol ve DeneY Gruplarında Yer Alan Öğrencilerin Görsel Sanatlar (GS) Dersine Yönelik Puanlarının (Ön-Test) Karşılaştırılmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	43
Tablo 6.	Kontrol ve DeneY Gruplarında Yer Alan Öğrencilerin Temel Tasarıma Yönelik Puanlarının (Ön-Test) Karşılaştırılmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	44
Tablo 7.	Kontrol ve DeneY Gruplarında Yer Alan Öğrencilerin Çizim Uygulama Puanlarının (Son-Test) Karşılaştırılmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	45
Tablo 8	Kontrol ve DeneY Gruplarında Yer Alan Öğrencilerin Çizim Uygulama Erişilerinin (Ön-test / Son-Test) Karşılaştırılmasına Yönelik Wilcoxon İşaretlenmiş Sıra Sayıları Testi Sonuçları.....	47
Tablo 9.	Kontrol ve DeneY Gruplarında Yer Alan Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Puanlarının (Son-Test) Karşılaştırılmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	49
Tablo 10.	Kontrol ve DeneY Gruplarında Yer Alan Öğrencilerin Temel Tasarıma Yönelik Tutum Puanlarının (Son-Test) Karşılaştırılmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları.....	50
Tablo 11a	Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Görsel Sanatlar (GS) Dersine İlişkin Tutum Erişilerinin (Ön-test / Son-Test) Karşılaştırılmasına Yönelik Wilcoxon İşaretlenmiş Sıra Sayıları Testi Sonuçları.....	52
Tablo 11b	DeneY Grubundaki Öğrencilerin Görsel Sanatlar (GS) Dersine İlişkin Tutum Erişilerinin (Ön-test / Son-Test) Karşılaştırılmasına Yönelik Wilcoxon İşaretlenmiş Sıra Sayıları Testi Sonuçları.....	53
Tablo 12a	Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Temel Tasarıma İlişkin Tutum Erişilerinin (Ön-test / Son-Test) Karşılaştırılmasına Yönelik Wilcoxon İşaretlenmiş Sıra Sayıları Testi Sonuçları.....	55
Tablo 12b	DeneY Grubundaki Öğrencilerin Temel Tasarıma İlişkin Tutum Erişilerinin (Ön-test / Son-Test) Karşılaştırılmasına Yönelik Wilcoxon İşaretlenmiş Sıra Sayıları Testi Sonuçları.....	56

TANIM VE KISALTMALAR

Temel Sanat Eğitimi : Çizgi, form, mekan, renk, üç boyutlu yapı, görsel algılama ve incelemeyi içeren sistem.

Zentangle : Birbirini tekrarlayan desenlerin kullanılmasıyla oluşturulan soyut çizimler.

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

T.S.E. : Temel Sanat Elemanları

SPSS : Statistical Package for the Social Sciences

GST : Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği

TTT : Temel Tasarıma Yönelik Tutum Ölçeği

ST : Son test

SUN : Son uygulama notu

ÖNSÖZ

Bu çalışma, Temel Sanat Eğitiminde teknik öğretiminin öğrenci tasarımlarına etkisini incelemek amacıyla Zentangle uygulamaları örneği üzerinden yapılmıştır. Bu tezin oluşturulmasında “Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” ve “Temel Tasarıma Yönelik Tutum Ölçeği” anket formları geliştirilerek örneklem öğrencilerden yanıtlanmaları istenmiş ve sonuçları tez de ele alınmıştır. Tutum ölçeklerinin yanıtlanması sonrasında 4 hafta süren temel tasarım uygulama çalışmalarına yer verilmiştir. Örneklem iki grup öğrenci kontrol ve deney grubu olarak belirlenmiş ve kontrol grubuna teknik öğretim olmadan, deney grubuna ise teknik öğretim ile kâğıt üzerinde tasarım uygulamaları yaptırılmıştır. Tasarım çalışmaları, çalışmalar öncesi kriterleri belirlenmiş dereceli puanlama anahtarına göre 10 resim öğretmeni tarafından puanlanmıştır. Grupların, kendi başlarına yapmaları istenen tasarımlarında 70 puan ve üzeri alan öğrenciler tasarım uygulamasında başarılı sayılmış ve teknik öğretimi alan ve almayan öğrencilerin arasında bir fark var mıdır? sorunun cevabı incelenmiştir.

Bu tez beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmanın problem durumu, problem cümlesi, amacı, önemi ve sınırlılıkları yer almaktadır. İkinci bölümde konunun kavramsal çerçevesi dahilinde temel sanat eğitimi, sanatın amacı ve gerekliliğinden söz edilmiş, temel sanat elemanlarının literatür bilgilerine ve Zentangle uygulama örneklerine, uygulamada kullanılan materyaller ve teknik ile ilgili örnek görsellere yer verilmiştir. Üçüncü bölüm araştırmanın yöntemini içermektedir. Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçlarının geliştirilmesi, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması aşamaları paylaşılmıştır. Dördüncü bölüm tezin bulgular ve yorumlar kısmıdır. Beşinci ve son bölümde ise araştırmanın sonuçları ve araştırmacılara yönelik öneriler bulunmaktadır.

Burcu Zeynep TOPRAKCI

İzmir – 2023

TEŞEKKÜR

“Temel Sanat Eğitiminde Teknik Öğretiminin Öğrenci Tasarımlarına Etkisi: Zentangle Örneği” adlı tez çalışması sürecimde her daim desteğini esirgemeyen, bilgi ve birikimlerinden yararlandığım danışman hocam Sayın Doç. Dr. Fatma GÜRSOY’a, yüksek lisans öğrenimim boyunca bana ışık olan hocam Sayın Prof. Dr. Fikri SALMAN’a, Mandala ve Zentangle eğitimci eğitimleri aldığım sevgili hocam Sayın Banu ÖZTÜRK’e, kendimi geliőtirmek adına attığım her adımda yanımda olan biricik aileme, hayatımı her gün bir öncekinden daha anlamlı ve güzel kılan sevgili eşim Ömer TOPRAKCI’ya sonsuz şükranlarımı sunuyorum.

Burcu Zeynep TOPRAKCI

2023

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sayıtlar, kapsam ve sınırlılıklara yer verilmiştir.

1.1. PROBLEM DURUMU

Görsel sanatlar dersi öğrencinin kendisini özgürce ifade edebildiği, duygularını ve düşüncelerini yaratıcı bir şekilde ortaya koyabildiği bir derstir (Yurdakal, 2019: 235). Bu dersin öğrencilere eğitimde katkısı çok yönlü olmakla birlikte, yükseköğretimde sanat eğitimi almaya devam edecek olan bireylere alanla alakalı nitelikli bilgi ve beceriler kazandırmaktadır (Mollaoğlu, 2022: 204).

İlkokul eğitiminden itibaren başlayan resim dersinin temelini temel sanat eğitimi oluşturmaktadır. Ortaya çıkarılan resmin en küçük parçası olan noktayla başlayan serüven çizgi, doku, leke gibi temel sanat elemanlarının bileşimi ile devam ederek sonuçlanmaktadır. Gelişen teknoloji ile sanat da değişime uğramakta ve çağa uyum sağlamaktadır. Görsel okuryazarlık kavramı bunun sonucu olarak hayatımıza girmiştir. Görsel okuryazarlığın ana unsurlarını da temel sanat elemanları ve ilkeleri oluşturmaktadır (Ayaydın, 2010: 53). Temel sanat eğitimi bu nedenle görsel sanatlarda bütünün parçalarını oluşturma açısından önemlidir.

Zentangle çalışmaları, Rick Roberts ve Maria Thomas'ın, meditasyon amaçlı yola çıktıkları bir uygulama olup, çizimlerin içeriği temel sanat eğitimi dersinin içeriğindeki temel sanat elemanlarıyla örtüşmesi bakımından benzerlik göstermektedir. Bu da Zentangle uygulama örneğini temel sanat eğitiminde kullanılabilir kılmaktadır. Temel sanat elemanlarının kullanıldığı çalışmalarda neyi nasıl kullanacağını bilmek teknik öğretimini gerektirmektedir. Kullanılan temel sanat elemanları Zentangle çalışmalarında her ne kadar rastgele yapılmış olsa da çalışmalarda kâğıt üzerindeki hareket, denge, leke ve benzeri unsurları kompozisyona

yerleştirmek tasarımı yapmada önem taşımaktadır.

Bu açıklamalar ve tanımlamalar doğrultusunda araştırmanın konusu; “Temel Sanat Eğitiminde Teknik Öğretiminin Öğrenci Tasarımlarına Etkisi: Zentangle Örneği” olarak belirlenmiştir. Temel sanat eğitiminde teknik öğretiminin öğrenci tasarımları üzerindeki etkisinin incelendiği bu çalışmada temel sanat elemanı çalışmalarıyla benzerlik gösteren Zentangle uygulaması örneği kullanılmış ve bulgular değerlendirilmiştir. Teknik öğretiminin öğrenci tasarımları üzerinde etkisinin olup olmadığı araştırılmıştır.

Bu kapsamda, temel sanat eğitiminin verildiği Görsel Sanatlar Dersinde Zentangle çizimi konusuyla ilgili öğretim tasarımı yapılmış, hazırlanan ortak plana uyularak bir grup öğrencide önce çizim teknikleri gösterildikten sonra uygulama yapmaları istenmiş; diğer grupta ise hiç teknik gösterilmeden çizim aşamasına geçilerek öğretim gerçekleştirilmiştir. Ders müfredatına bağlı kalarak uygulama aşamasına geçmeden önce teknik öğretiminin yapılmasının (aynı ders planı ve materyalleri kullanılarak 4 haftalık süreçte öğretimin iki farklı şekilde gerçekleştirildiği) deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin yaptığı tasarımları ve Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumları üzerindeki etkileri ortaya koyulmuştur.

1.1.1. Problem Cümlesi

Bu tez, konuyla ilgili literatür taraması yapıldıktan sonra, lise düzeyinde öğrenim görmekte olan eşdeğer iki sınıfın öğrencilerinin çalışma grubuna dâhil edilmesiyle yapılan deneysel uygulamanın sonuçlarına göre hazırlanmıştır. Literatür taramasında araştırma kapsamında ele alınan konular Temel Sanat Eğitimi ve Zentangle uygulamalarını içermektedir.

“Temel Sanat Eğitimi’nde teknik öğretiminin öğrencilerin tasarımlarına ve temel tasarıma ilişkin tutumlarına etkisi var mıdır?” sorusu araştırmanın problem cümlesidir.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu tezin amacı sanat elemanları ile birleştirilen Zentangle uygulamalarında teknik öğretimi yapılmasının öğrencilerin tasarımları ve temel tasarıma yönelik tutumları üzerindeki etkilerini ortaya koymaktır. Aynı zamanda Zentangle uygulamaları hakkında literatüre katkıda bulunmak ve teknik öğretiminin ürün kalitesi üzerindeki önemini vurgulamak amaçlanmıştır.

Çalışmada, öğrencilerin görsel sanatlar dersi görsel iletişim ve biçimlendirme ünitesi içeriğinde bulunan amaçlardan “Görsel sanat çalışmalarında sanat elemanları (renk, çizgi, biçim, form, doku, mekân/uzam) ve tasarım ilkelerini (ritim, denge, oran-orantı, vurgu, birlik, çeşitlilik, hareket, zıtlık) kullanmaları” (MEB, 2018: 11) maddesi ile ilgili olarak görsel sanatlar öğretim programında yer alan sanat elemanları konusu ele alınmıştır. Resmin temeli olan bu konunun kavratılması için Türkiye’de yeni tanınmaya başlayan Zentangle uygulaması aracılığıyla, bu öğretilerde teknik bilgi öğretiminin ortaya çıkan tasarımlar üzerindeki etkililiğinin araştırılması hedeflenmiştir.

Bu amaç doğrultusunda çalışmanın araştırma soruları şu şekilde sıralanabilir;

1. Görsel Sanatlar dersinde Zentangle uygulama örneğinde teknik öğretimi yapmak öğrencilerin tasarımları üzerinde etkili midir?

1.1. Deney ve Kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin tasarım uygulamalarında (son test) anlamlı düzeyde farklılıklar bulunmakta mıdır?

1.2. Deney ve Kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin tasarım uygulamalarındaki erişileri (ön test - son test) anlamlı düzeyde artmış mıdır?

2. Görsel Sanatlar dersinde Zentangle uygulaması yapmak öğrencilerin tutumlarını etkilemekte midir?

2.1. Deney ve Kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin Görsel Sanatlar dersine yönelik tutumlarında (son test) anlamlı düzeyde farklılıklar bulunmakta mıdır?

2.2. Deney ve Kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin temel tasarıma yönelik tutumlarında (son test) anlamlı düzeyde farklılıklar bulunmakta mıdır?

2.3. Deney ve Kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin Görsel Sanatlar dersine yönelik tutumlarındaki erişileri (ön test - son test) anlamlı düzeyde artmış mıdır?

2.4. Deney ve Kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin temel tasarıma yönelik tutumlarındaki erişileri (ön test - son test) anlamlı düzeyde artmış mıdır?

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Görsel sanatlar dersi öğrencilerin duygu, düşüncelerini özgürce ifade ettikleri bir ders olmasının yanında hem duyuşsal hem de fiziksel (el-kol koordinasyonu) gelişimleri için bir ihtiyaçtır (Güneş, 2016: 305). Önceleri “Resim-İş” olarak adlandırılan ders içinde sadece resim sanatını değil heykel, grafik, özgün baskı, seramik vb. alanları da kapsadığından günümüzde “Görsel Sanatlar” olarak isim değişimine uğramıştır (Başbuğ ve Başbuğ, 2016: 80). Bu dersin temelini sanat elemanlarının öğrenimi oluşturmaktadır. Bu nedenle temel sanat eğitimi görsel sanatlar dersi için uygulamada atılacak ilk adım olmalıdır ve aynı zamanda öğrencinin hayal gücünü geliştirmede etkili ve yaratıcı düşünceyi ortaya çıkaran bir basamaktır (Uysal, 2015: 52). Bu araştırmanın uygulama aşamasında, temel sanat eğitimindeki sanat elemanları referans alınarak Zentangle çalışmaları yapılmıştır. Hazırlanan tez, Zentangle uygulamalarının temel sanat eğitimi ile harmanlanarak teknik öğretiminin desteklenmesinin gerekliliğini ve önemini içermektedir.

Karmaşık bir örüntü yapısına sahip olan uygulamalarda izlenecek olan basamakların bilinmesi önemlidir. Bir Zentangle ürünü ortaya çıkarması istenilen kişi bu karmaşıklığı resmedebileceğine yönelik önyargı ve olumsuz tutum geliştirebilir. Bu noktada tekniğin ve izlenecek yolun öğretimi değer kazanmaktadır. Zentangle uygulamasında kullanılan unsurlar temel sanat eğitimi sanat elemanları ile örtüşmektedir. Çizgi, nokta, leke vb. elemanlar temel sanat eğitimi çalışmalarında olduğu gibi Zentangle tasarımlarında da kullanılmaktadır.

Tekrarlayan şekillerden oluşan Zentangle çalışmaları, temel sanat eğitiminde kullanılan örüntü ve desenlemelerle benzerlik göstermektedir. Çizgi, nokta, leke vb. sanat elemanlarının yoğunlukta kullanıldığı eserlerde karakalem gölgelendirmeye boyutlandırma yapıldığı gibi çeşitli boya malzemeleriyle renkli çalışmalar da ortaya koyulabilmektedir (Lothrop, 2017: 6). Zentangle uygulamaları, kişinin tekniği

kurallarına göre uygulamasının yanında doğaçlama, içten geldiği gibi bir işleyiş imkânı sağlaması neticesinde kişiye kendini hem fiziksel hem duyuşsal alanda disipline etme fırsatı verir. Zentangle ile ilgili Türkçe kaynaklı alan yazında yeterli kaynağa ulaşılamamakla birlikte Türkiye’de yeni yeni yer edinmeye çalışan bir alan olduğu açıkça görülmektedir. Yeni bir uygulama olmasının yanında Zentangle, bireysel bir akış içerisinde şekil bulan soyut resimlerdir (Öz Çelikbaş, 2020: 198).

Araştırmanın konusu, gerek Görsel Sanatlar dersinde teknik öğretiminin öneminin ortaya koyulması gerekse sanat elemanlarının öğretiminde araç olarak Zentangle uygulamalarının kullanılabilirliği konusunda ilk örnek çalışma olması açısından önemli bulunmaktadır. Araştırma sonuçlarının Görsel Sanatlar öğretmenlerine, bu konuda çalışan ve benzer dersler veren diğer eğitimcilere, bu alandaki program geliştirme uzmanlarına ve Zentangle eğitimi veren sanatçılara yol gösterici olacağı, daha önceden yapılmış benzer çalışmaya rastlanmadığından alana yeni bir bakış açısı getireceği ve sonraki yapılacak çalışmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. KAPSAM VE SINIRLILIKLAR

Temel sanat eğitiminde teknik öğretiminin öğrenci tasarımlarına etkisini ortaya koymayı amaçlayan bu araştırmanın sınırlılıkları aşağıdaki gibi belirlenmiştir;

- Araştırma konusu, “Temel Sanat Eğitiminde Teknik Öğretiminin Öğrenci Tasarımlarına Etkisi: Zentangle Örneği” ile sınırlıdır.

- Temmuz 2021 – Temmuz 2023 tarihleri arasında tamamlanmış olan araştırmanın deneysel uygulamaları Nisan 2022 – Mayıs 2022 tarihleri arasında yürütülmüştür.

- Araştırmanın uygulama çalışmaları, Muğla ili Menteşe ilçesine bağlı Menteşe Zübeyde Hanım Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi’nde yürütülmüştür.

- Çalışma grubu, Grafik Tasarım Bölümü 11. Sınıfta öğrenim görmekte olan ve 2021-2022 eğitim öğretim yılı Bahar döneminde Görsel Sanatlar dersini alan toplam 18 öğrenci ile sınırlıdır.

1.5. SAYILTILAR

- Deney ve Kontrol grubundaki öğrencilerin ön test ve son testlerdeki soruları, samimiyetle, dikkatli ve etki altında kalmadan cevapladıkları,
- Öğrencilerin tutumlarına ve tasarımlarına etki edebilecek kontrol altına alınamayan bağımsız değişkenlerin tüm öğrencileri eşit düzeyde etkilediği,
- Kontrol ve deney gruplarındaki öğrencilerin hazır bulunuşluk düzeylerinin ve öğrenmeye karşı ilgilerinin eşit ya da yakın olduğu,
- Değerlendirme yapan öğretmenlerin çalışmaya katılmada istekli, dikkatli ve tarafsız oldukları varsayılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL TEMELİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde Temel Sanat Eğitimi ve Zentangle uygulaması ile ilgili literatür bilgisine ve Zentangle örneklerine yer verilmiştir.

2.1. TEMEL SANAT EĞİTİMİ

Yaşantımızın her alanında görsel sanatların bir izi bulunmaktadır. Günlük kullandığımız materyaller, evde ve sokakta karşımıza çıkan eşyalar, yapılar, tasarımların hepsi görsel sanatların ürünleridir. Bu nedenle de görsel sanatlar alanının varlığı insan için oldukça önemlidir. Görsel sanatlardaki gelişimle birlikte başlarda sadece ihtiyaç karşılamaya yönelik üretilen ürünlerin zamanla estetik arayış içine girmesi tasarımın ön plana geçmesine dahi neden olmuştur (Ören, 2019: 7). Bununla paralel olarak da sanat eğitimi değer kazanmıştır.

Sanatla paralel olarak gelişen toplum, temel sanat eğitimi ile sınırlarının ötesine geçme fırsatları bulmuştur. Kendi dışındaki alanlarla da bağ kurabilen sanat, sezgisel süzgeçlerden geçerek kolaylıkla hayata uyumlanabilmektedir. Bu uyumlamayı sağlamada en önemli nokta da alınan nitelikli sanat eğitimidir. Sanat eğitimi ise temel sanat eğitimi ile başlayan uzun bir yoldur (Çelik, 2023: 20).

Sanat eğitiminin başlangıcı olan temel sanat eğitimi kişinin yaratıcılığını özgür kılan, önyargılarından arındıran, üretimde sınırların dışına çıkmasına fırsat tanıyan işleve sahiptir (Süzen, 2017: 414). Temel sanat eğitiminin sanat ile ilgili eğitim kurumlarının ilk senelerindeki eğitim programlarında zorunlu ders olarak yerini almış olması sanat eğitimine hazırlanmak için gerekli olan ilk basamaktır (Uysal, 2015: 53). Sanat alanındaki her eğitim kurumun yer verdiği temel sanat eğitimiyle, kurumların yetiştirdiği sanat öğretmenlerinin, temel sanat eleman ve ilkelerini kullanarak yaratıcı

eserler ortaya koymaları hedeflenmiştir (Çağlayan, 2018: 23).

Temel sanat eğitimi ilk olarak Bauhaus eğitim sisteminde yer almıştır (Kaplan, 2014: 27). Temel sanat eğitiminin geliştirilerek Bauhaus Okulu tarafından oluşturulan prensipleri günümüzde hala sanat eğitimlerinde aktarılmaya devam etmektedir. Türkiye de ise İstanbul Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksekokulu ile eğitim programlarına dahil olmuştur. Sanat eğitimi sürecinin ilk yılında sanat eğitimine hazırlık maksadıyla tamamlanmaktadır (Atar, 2004: 1). Güzel Sanatlar Fakülteleri eğitimlerinin ilk iki yılında ise ‘‘Temel Sanat Eğitim I, Temel Sanat Eğitim II’’ dersi olarak yer almaktadır (Çaydere, 2016: 93). Temel sanat eğitiminde amaç, maddenin doğadaki ham halini tanımak, kavramak, gözlem yoluyla yapısını görsel algıda analiz etmesine yardımcı olmak, yaratıcılığına kaynak oluşturmak, el kol koordinasyonunu en iyi noktaya ulaştırmak, duyuları eğitmektir. Bu eğitimin alınması sonucunda sanat öğrencileri tüm öğretileri kullanarak kompozisyon oluşturma yetisine sahip olmaktadırlar (Erim, 1999: 8). Temel tasarım uygulamalarında farklı teknik ve malzeme kullanılabilmesi öğrencilerin çalışmalarını çeşitlendirmesine de imkân sunmaktadır (Pazarlıoğlu, 2018: 40). Çeşitlenen çalışmalar aracılığıyla farklı bakış açıları geliştirmekte ve var olan potansiyelini kendine özgü tarzı bulma yolunda kullanma fırsatını vermektedir (Sivri, 2019: 16). O halde temel sanat eğitimi için sanatta kendini bulma yolunun başlama noktasıdır denilebilir.

2.1.1. Sanat Kavramı

Sanat, estetik beklentilerden doğan bir ifade biçimidir. İnsan, estetik arzusunu değişik biçimlerde tasarlayarak ya da kendiliğinden ham haliyle algıları harekete geçirerek dışa yansıtmıştır (Görmez ve Karakuş, 2021: 112). Sanat, insanı estetik arayışında ulaşmaya çalıştığı noktaya götüren yoldur. Doğrudan ya da dolaylı olarak yaşam içerisinde insan bu yolları kullanmaktadır. Varoluşun başlangıcından bu yana genişleyen, dinamik yapısını yitirmeyen üretme alanıdır. Kendi içinde bulunduğu topluma uygun şekil alabilmesiyle de kitlelerce kabul görmeyi başarmıştır (Beyazkoç, 2021: 4).

Hayal gücüne sınır koymayan sanat, zihnin gerçeklik ve yanılsamalarını derleyen bir olgudur. Güzel sanatlar, görsel sanatlar, dil sanatları ve gösteri sanatlarını içerir (Yılmaz, 2014: 64). Bir disiplin işi olan sanat kavramını, düzeni içerisinde barındıran disiplinden ayrı düşünmemek gerekir. Çünkü sanatın disiplini, sanatta olmazsa olmaz olgu olan ahengi canlı tutar (Akdoğan, 2001: 214).

Sanatın en saf hali eleştiri alabilmesidir. Eleştiri almadan sanat yolunu bulmakta zorlanır, varlığını ne yöne ve nasıl yönlendireceğini bilemez. Sanat eleştirisi sanatçı ve sanat eserinin gelişimi için oldukça önemlidir (Bek, 2012: 1). Etkili bir sanat eğitiminde de eleştirel ifadeleri dikkate almak yaratıcılık sürecini sorunlarından arındırır (Karabulut, 2008: 62).

İlk çağlardan bu yana insanın duygu, düşünce ve kültürünü anlatmak ve aktarmakta kullandığı en kalıcı yöntemlerden biri olmuştur. Mağara duvarlarına yapılmış av ve savaş sahneleri bize o dönemlerdeki yaşam tarzı hakkında ipuçları vermektedir. Bu sayede sanatın her dönemde var olduğunu görmekteyiz (Tuzlak, 2004: 11). Toplumların tümü sanat olarak değerlendirilen her dalda çeşitli eserler üretmiştir. Eserler arasında birtakım benzerlikler bulunabildiği gibi kültür ve medeniyetin özelliklerine bağlı olarak farklılıklar da bulunmaktadır (Yılmaz, 2012: 84). Sanatın kendisi yoluyla ya da farklı kanallar aracılığıyla yaşanan etkileşimler, popüler hale gelen sanat akımları ve ülkeler arası süregelen sanat eğitimleri yapılan sanat eserlerindeki benzerliklere kaynak olmuştur. Diğer yandan yaşanan kültürün değişmezleri sanat eserinin o toplumda kabul görmesi için olmazsa olmaz bir kriterdir.

Sanat, yalnızca belirli kurallara bağlı kalınarak yaratımda bulunmak olarak algılanmamaktadır; çünkü sanat aracılığıyla insanda soyut kalan kavramların hissedilir, görülür, yorumlanır, belleğe aktarılır ve kalıcılık kazanır hallere dönüştüğü algılanmaktadır. Sanatın, evrende mevcut olanı olduğu gibi biçimlendirme ve aktarma durumu olmadığını sanatçının ortaya koyduğu eser ile kanıtlamak mümkündür. Her sanat eseri sanatçısının izlerini taşır. Bu sebeple de hiçbir sanat eseri bir diğerinin aynısı değildir (Heptunalı, 2007: 1). Sanata dair önemli hususlardan biri, anlatmak istenilenin eser aracılığıyla sanatçı tarafından dışa aktarılmasıdır. İnsan, üretme ve yenilenme sürecinde özellikle bu aktarıma ihtiyaç duyar. Ayrıca aktarım yaparken aktardığı kanalda edindiği deneyimler sayesinde çevresel bir süzgeç kullanmaktadır. Kendi beklentilerinin yanında toplumun beklentilerine de cevap bulmaya

çalışmaktadır (Kılıç vd. 2017: 60). Bireyin kendine has hislerini yine kendi seçimleriyle belirlediği malzemeleri kullanarak somut hale getirmesi sanatla mümkündür. Estetik olana sanat yoluyla ulaşılabilir. Bu nedenle sanat, insanlığın ortak dilidir denilebilir (Çakın, 2019: 174).

2.1.2. Sanat Eğitiminin Amacı ve Gerekliliği

Sanat, içsel çağrışımların yörüngesinde belirli bir amaca bağlı kalmaksızın başlamıştır (Ekici, 2011: 11). Ancak sanat eğitimi, güzel sanatlara dair bütün alanları içinde barındıran, örgün ve yaygın tüm kademelerde uygulanabilen yaratıcı üretim biçimidir (San, 2019: 215). Sanat eğitimi; algılananı görmek, gördüğünü yansıtmak, ürün ortaya koymak ve bu sanat ürünlerini yorumlamak, ileri götürmek, anlamlandırmak durumlarını içermektedir. Sanat eğitiminin bu gereklilikleri öğrenene aktarılırken bulunduğu seviyeye uygun şekilde düzenlenmiş olmalıdır (Erişti, 2005: 2). Bu süreçte kişinin sanatçı olması değil kendi estetik duygularını doyurarak kişisel gelişimine katkı sağlaması amaçlanmaktadır (Ustaoğlu, 2019: 35).

18. yüzyıla kadar programlı bir sanat eğitiminden söz etmek mümkün değildir. Sanatçılar ile öğrencileri arasında usta çırak ilişkisi bulunmuştur. Sanat eğitiminin örgün eğitime dönüşmesi bu yüzyıldan itibaren görülmeye başlanmıştır (Altıyaprak, 2019: 6). Türkiye’ de ise sanat çok uzun bir geçmişe sahip olmamakla birlikte sanat eğitimlerine o günlerde de yer verilmiştir. Bu eğitimlerin içeriğinin genel olarak geleneksel el sanatları olduğunu söylemek mümkündür (Ulus, 2020: 10). Günümüz kurumlarında verilen sanat eğitimlerine bakıldığında çok az sayıda sanat dalının eğitim programlarına dâhil olduğu görülmektedir. Eğitim ve öğretim hayatı boyunca bilgi aktarımlarının yanı sıra duyguları harekete geçiren, keşfetmeyi sağlayan, estetik beklentileri doyuran sanat öğretisinin eksikliği, dönün birikimlerinin yarına aktarılabilmesi noktasında dikkate alınması gereken bir husustur (Kurbanov, 2010: 64).

İnsanın estetiği arayış çabaları içinde sanat, bir çözümleme yöntemi haline almıştır. Bu denemelerde kendisini ve çevre unsurlarını tanımış, ilk öğrenmelerindeki eksiklikleri gidererek yenilerini eklemiş, mevcut özelliklerini geliştirmiş, neticesinde yaratıcılığını ortaya koymayı sanat yoluyla keşfetmiştir (Dilmaç, 2009: 17). Sanat, insanlar için aynı zamanda nesilden nesile aktarılabilen bir iletişim biçimi olup manevi

duyguları doyurmaktadır. Kişiyi güçlü kılar ve bünyesinde disiplini, özgürlüğü, sorumluluk duygusunu barındırır (Tuzlak, 2004: 12). Kişinin yaptığı işten keyif almasını sağlarken, toplum yararına üreten bireyler yetişmesine de katkı sağlamaktadır (Şırlakoğlu, 2004: 11). Sanat eğitimi ile yaşatılan kültüre değer veren, insan ilişkileri kuvvetli, duyarlı ve farkındalığı yüksek bireyler yetiştirmenin amaçlanması sanatın insan yaşamı için ne denli önemli olduğunu göstermektedir (Kaptanoğlu, 2016: 9).

2.1.3. Tasarım Kavramı

Günlük hayatta sıkça karşımıza çıkan bir kavramdır tasarım. İş yerinde, evde, sosyal yaşantı içerisinde, sosyal medyada ve birçok alanda karşılaştığımız tasarım kavramının temeli ise yaratıcılıktır. Basit bir saç modelinden mimarın çizdiği eve kadar içerisinde farklı fikirlerin, oluşumların, bakış açılarının harmanlanarak ortaya koyulduğu yepyeni ürünlerdir. Tasarımda yaratım süreci kaynağını var olanın üstüne yapılan eklemelerden alır. Var olan kavram doğadır ve her tasarım doğanın zihinde şekillenen keşfidir diyebilmekteyiz (Demirarslan ve Demirarslan, 2020: 12).

Tasarım kavramı son yıllarda günlük hayatımızda sıkça yerini alırken kendi içerisinde de farklı amaçlar için kullanımı gereksinim haline gelmiştir. Zamanla kendini geliştiren tasarım kavramının, sonucu kadar nedeni de sorgulanmaya başlanmıştır. Bu günümüzde tasarımı günlük hayatı kolaylaştıran kullanılabilir tasarım ve tamamen engelli bireylerin ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik oluşturulan erişilebilir tasarım olarak karşımıza çıkmaktadır (Tandoğan, 2017: 53).

Tasarımda ortaya konan renk, doku, biçim her ne kadar mevcut ürünlere benzese de ufak bir dokunuşla ürün yepyeni bir fikrin ortaya atılması haline bürünebilmektedir. Bu nedenle de kişiye özel olan bu yeni fikrin, dolayısıyla tasarımın korunması için tescilin önemi artmıştır (Sözbilen ve Başak, 2022: 629). Temel sanat eğitiminde tasarımın oluşumu, zihinde oluşturulan fikrin temel sanat elemanları ile iki boyutlu görsele aktarılması ile şekillenmektedir. Bu nedenle temel tasarım elemanlarını doğru ve dengeli kullanmak tasarım için oldukça önemlidir.

2.1.4. Temel Sanat Elemanları

Yapılan uygulamalarda özgün olmak ve başka bir çalışmadan alıntı yapmamak önemli görülmektedir. Temel sanat eğitiminde uygulamanın hangi sanat tarihine ait olursa olsun değişmez elemanları vardır. Bunlar; nokta, çizgi, form, leke, renk, dokudur (Kara, 2011: 24). Bu elemanlar resmin temelini oluşturmaktadır. Sanat eseri oluştururken her bir parçaya başvurulabilmektedir. Tasarım iki boyutlu olarak aktarılabilen hayal gücünün tümüdür (Çelik, 2023: 32).

2.1.4.1. Nokta

Kalemin yüzeyde bıraktığı bırakmış olduğu iz noktadır. Nokta ile farklı boyutlu çalışmalar elde edilebilmektedir (Sivri, 2019: 18). Doğanın gerçekliğinden ve zenginliğinden yararlanan temel sanat eğitimi çalışmalarında da kullanılan nokta elemanına, bazen bir hayvanın kürkünde bazen bir bitkinin yüzeyinde bazen de fizyolojik oluşumlarda rastlamak mümkündür (Kara 2011: 27). Boyutsuz olmasının yanı sıra belirli bir yönü de bulunmamaktadır (Çelik, 2023: 33).

Tek başına etkisiz gibi görünen nokta, çalışmalarda birbirlerine yakınlıkları ve sıklıklarına göre koyu-açık leke etkisi yaratmaktadır. Oluşturulan kompozisyonlarda belirli bir düzen içerisinde sıralı kullanılabilceği gibi rastgele vurgular halinde de kullanılabilir (Karabay, 2018: 13).

Nokta çalışması örnekleri Görsel 1’de verilmiştir.

Görsel 1: Nokta Çalışması Örnekleri, Burcu Zeynep Toprakçı, 2021

2.1.4.2. Çizgi

Noktaların birleşmesi yoluyla oluşmaktadır. Çizgi tek bir görsel özellikle sınırlandırılmamaktadır. İnce, kalın, düz, eğri, kesik vb. biçimlerde kullanmak mümkündür (Sivri, 2019: 18). Çizginin düzlemde bulunduğu hale göre insanda bıraktığı etki de farklılaşmaktadır. Eğri çizgiler hareket ve dinamizmi ifade ederken düz ve paralel çizgiler durağanlığı temsil etmektedir (Karabay, 2018: 15).

Noktadan doğan çizgi kendi değerini korurken farklı formların ve geometrik şekillerin de oluşumunun temel ögesi durumundadır. Kesik çizgilerden oluşan çalışmalarda ise göz çizgiyi kendi tamamlayarak bütünün tek parça algılanmasını sağlamaktadır. Yine nokta elemanında olduğu gibi çizgi elemanında da yoğunluk durumuna göre açık-koyu leke etkisi görülmektedir.

Çizgi çalışması örnekleri Görsel 2’de verilmiştir.

Görsel 2: Çizgi Çalışması Örnekleri, Burcu Zeynep Toprakçı, 2021

2.1.4.3. Form

Tüm cisimler içinde bulunduğumuz evrende yer kaplamaktadır. Resim sanatında ise form bakımından yapıtın tümünü bu kapsamda ele alabilmekteyiz. Eserde yer alan tüm ışık-gölge, açık-koyu tonlamalar ve anatomiyi formun oluşumuna katmak söz konusudur (Karabay, 2018: 19). Form sözlük anlamı olarak biçim, şekil manasına da gelmektedir. Birden fazla ögenin bir araya gelerek oluşturduğu sanat elemanıdır (Çelik, 2023: 35).

Form çalışması örnekleri Görsel 3’te verilmiştir.

Görsel 3: Form Çalışması Örnekleri, Burcu Zeynep Toprakçı, 2021

2.1.4.4. Leke

Resimde yüzey üzerinde belli bir alanın boya ile bezenmiş renk değişimleridir (Kara, 2011: 36). Leke, tasarım üzerinde dikkati çekmek istenilen noktaya uygulanabileceği gibi örüntü halinde de kullanılabilir. Rengin tonlaması soluklaştıkça leke etkisi azalabileceği gibi koyulaştıkça dikkati üzerine çekmektedir. Leke dağılımı ile tasarımda resimdeki dengeyi sağlamak da mümkündür.

Leke çalışması örnekleri Görsel 4’te verilmiştir.

Görsel 4: Leke Çalışması Örnekleri, Burcu Zeynep Toprakçı, 2021

2.1.4.5. Renk

Işığın bir nesneye çarpıp kırılması sonucu meydana gelmektedir. Nesnelere birbirinden ayırıp algılamaya olanak tanır (Harmancı, 2018: 3). Renkler ışığa doğru yaklaştıkça açılmakta karanlığa yaklaştıkça da koyulaşmaktadır. Temel tasarım çalışmalarında renk; yakın skalası, zıttı veya tamamlayıcısı olan tonlarla kullanılabilir. Nasıl kullanılacağına resmin tasarımı ya da vermek istediği mesajın duygusal tarafı yön vermektedir. Çünkü her rengin insanda bıraktığı izlenim

farklılaşmaktadır. Renk kullanımı tasarımı canlı tutar ve istenilen alana vurgu yapmaya yardımcı olmaktadır. Gözle algılanabilenin yanı sıra gözle görülmeyen renkler ise çeşitli teknolojik aletlerle tespit edilebilmektedir (Çelik, 2023: 4).

Renk çalışması örnekleri Görsel 5’te verilmiştir.

Görsel 5: Renk Çalışması Örnekleri, Burcu Zeynep Toprakçı, 2021

2.1.4.6. Doku

Doğada bulunan canlı ve cansız her türlü varlığın kendi yaratılışına ait gözle görülebilen ve dokunulduğunda farklı hisler bırakan yüzeyi bulunmaktadır (Kumaş ve Elmas, 2021: 191). Dokunun resim içerisinde ritmik bir düzeni bulunmaktadır. Çoğu doku örneğinde bir birimin tekrarı niteliğinde birimlerin çoğaldığını görmekteyiz. Bu tekrarlar örüntüler halinde düzenlenerek doku etkisi temel tasarım çalışmalarında etkili bir şekilde kullanılabilir.

Dokusuz hiçbir yüzey doğada yoktur. Dolayısıyla genellikle doğadan yola çıkılarak tasarlanan çalışmalarda doku etkisini sıkça görmek olasıdır (Kayserili, 2012: 22). Doğada varolan ve dokunulduğunda parmak uçlarında his bırakan dokular doğal dokular, bir görsel üzerinde bakıldığında görülebilen ancak dokunulduğunda aynı hissi vermeyen dokulara yapay dokular denmektedir (Kaymakcan, 2006: 29).

Doku çalışması örnekleri Görsel 6’da verilmiştir.

Görsel 6: Doku Çalışması Örnekleri, Burcu Zeynep Toprakçı, 2021

2.2. ZENTANGLE UYGULAMASI

Zentangle uygulamaları, temel sanat eğitimi çalışmaları gibi tasarım elemanlarından oluşmaktadır. Türkiye’de temel sanat eğitimi çalışmaları olarak değerlendirilen bu çalışmaların Zentangle formatındaki yaratıcıları Rick Roberts ve Maria Thomas, meditasyon amaçla bu yola çıkmışlardır. Zentangle uygulamasına kendilerine ait bir çizgide yol almışlardır (Krahula, 2012: 20). Zentangle, her yaştan ve seviyeden insanın haz alarak yapacağı bir uygulamadır. Zentangle çizmek yaratıcılığı ve odaklamayı güçlendirir Huzur ve sakinlik duygusu yaratarak konsantrasyonu artırır (Gürsoy vd., 2021: 1282). Rahatlatıcı özelliği sayesinde terapi yöntemi olarak dahi kullanılmaktadır (Roberts ve Thomas, 2022).

Zentangle dışında, Budistlerin, Tibet halkının ve Hinduların, büyüleyici güzelliğinden etkilenerek çeşitli anlamlar çıkardığı, Asya kültürlerinde ruhani ve ritüel sembol olarak kabul edilen mandala, merkezden başlayıp dışa doğru daireler halinde genişleyerek büyüyen motiflerden oluşur. Tezhip sanatı ise tasavvufta yeri olan, içsel derinlikle ve aşkla üretim tekniği olarak anılmaktadır. Mandala gibi kare ve yuvarlak şekilde yapılan tezhip sanatı, İslam dininde mandalanın en güzel şekilde kullanıldığını göstermektedir.

Karma teknik çalışmalarında Zentangle, mandala, tezhip, doodle gibi teknikler bir arada kullanılabilir (Gürsoy vd., 2021: 1282). Zentangle’ın en önemli püf noktası desenlemeye başlamadan önce karoların içine oluşturulan çizgi kompozisyonlarıdır (Lothrop, 2017: 12). Aynı parmak izlerinde olduğu gibi bu çizgilerin hiçbiri birbiriyle aynı değildir (Krahula, 2012: 27). Rastgele oluşturulan bu çizgilerin içleri daha sonra desenleme çalışmasıyla doldurulur. Sanatta herkes

tarafından kabul gören belli motifler olsa da örüntüler oluştururken hiçbir kural olmadan özgürce çizimler de yapılabilmektedir. Çalışma sırasında desenleme yapılırken tamamıyla doğaçlama olarak ilk başta oluşturulan çizgi kompozisyonunun dışına taşarak bambaşka bir boyut da kazandırılabilir (Gürsoy vd., 2021: 1283).

Genellikle 8x8 cm boyutunda kâğıda yapılan çalışmalara fayans denmektedir. Fayanslar birleşerek mozaiği oluşturmaktadır. Bu yüzden parçalara fayans adı verilmiştir. Desenlemeler plansız, gelişigüzel çalışıldığı için kişide sonuca dair endişe yaratmamaktadır. Desen karolarının içleri doldurulurken bu desenleme tekniklerinden bir ya da birkaçı aynı çerçevede kullanılmaktadır. Ana çizgilerle bölümlene yapılabileceği gibi tamamen rastlantısal olarak da zen çubukları ya da zen yuvarlakları kullanılarak doldurulabilir.

2.2.1. ZENTANGLE'DA KULLANILAN MATERYALLER

Zentangle uygulamasında kullanılan materyaller temel sanat eğitimi sürecinde kullanılan ürünlerle benzerlik göstermektedir. Çizimlerde; Kağıt, Resim Kalem, Teknik Çizim Kalem, Jelly Roll Kalem ve Desen Kaynaştırma Kalem kullanılabilir. Zentangle çalışması yaparken kullanılan set örneği Görsel 7'de verilmiştir.

Görsel 7: Zentangle Seti Örneği, Öz Çelikbaş, 2020

2.2.1.1. Kâğıt

Zentangle uygulaması yapmak için 200 grama kadar her gramajda kâğıt kullanılabilir. Kâğıt seçiminde uygun gramaj 120 gram ve 200 gram olan kâğıtlardır. Kâğıdın dokusu çalışmanın sonuçlarını önemli derecede etkilemektedir.

Beklenen ürünü çıkarmak için kullanılması uygun olan dokusuz kâğıtlardır. Teknik, doku arttıkça amacından uzaklaşır. Elde edilmek istenen boyut ve ışık gölgeye ulaşmak zorlaşmaktadır. Standart bir Zentangle uygulaması 8 cm x 8 cm ebadında kare kâğıda uygulanmaktadır. Uygulayıcının belirlediği herhangi bir ebatta uygulama yapması da mümkündür.

2.2.1.2. Resim Kalemi

Uygulama yaparken kullanılan materyallerden bir diğeri resim kalemleridir. Çizim aşamasında ihtiyaç duyulmasa da çizimin boyutlandırılmak istenen alanları için 2B ve üzeri derecede resim kalemleri kullanılmaktadır. Ayrıca ışık ve parıldama efekti vermek için beyaz resim kalemlerine de yer verilmektedir.

2.2.1.3. Teknik Çizim Kalemi

Teknik çizim kalemleri 0,03 ile 0.8 dereceleri arasında ve çabuk kuruyan kalemlerdir. Zentangle uygulamasının en önemli materyallerindendir. Dereceler yapılan uygulamada kalın ve ince etkileri vermek için kullanılmaktadır.

2.2.1.4. Jelly Roll Kalem

Jelly roll kalemler Zentangle uygulamasında parlama etkisi vermek için kullanılan jel kıvamındaki kalemlerdir.

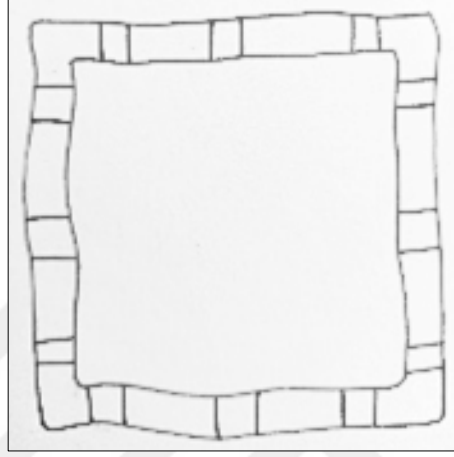
2.2.1.5. Desen Kaynaştırma Kalemi

Sıkıştırılmış kâğıttan yapılan desen kaynaştırma kalemleri Zentangle uygulamalarında sık kullanılan materyallerdendir. Teknik olarak çalışmada motifler içi gölgelendirme ve boyutlandırma işlemleri bu kalem yardımıyla daha pratik ve amacına uygun yapılmaktadır.

2.3. ZENTANGLE UYGULAMASI ÖRNEK İŞLEM BASAMAKLARI

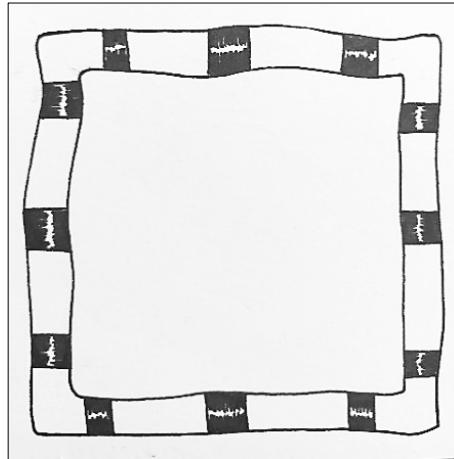
Standart kâğıt ölçülerinde bir Zentangle çalışması için ilk basamak genellikle serbest bir çerçeve çizmektir. Daha sonra çizilen serbest çerçevenin içi birbirini takip eden çizgi ve şekillerle bezenmektedir. Çerçevenin içi çizenin içinden geldiği gibi tamamen duygulardan hareketle doldurularak tamamlanır (Öz Çelikbaş, 2020: 199).

Zentangle uygulamasının ilk basamağı Görsel 8’de verilmiştir.

Görsel 8: Basamak 1, Burcu Zeynep Toprakçı, 2022

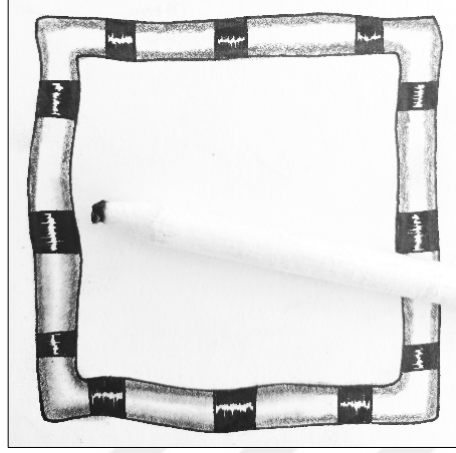
Basamak 1’de Zentangle uygulamasının başlangıcı olan çerçeve çizilmiş, çizenin isteğine bağlı olarak içine bir çerçeve daha yerleştirilerek belli bir ölçüye bağlı kalmaksızın gelişigüzel oluşan çerçevenin içi bölümlere ayrılmıştır.

Görsel 9: Basamak 2, Burcu Zeynep Toprakçı, 2022

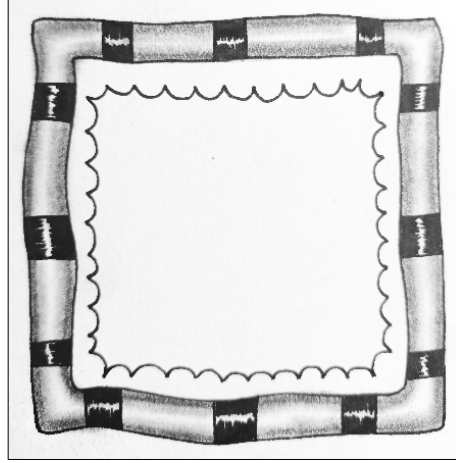
Görsel 9’da verilen Basamak 2’de ayrılan küçük parçalar tarama yöntemiyle ortaları beyaz bırakılarak ışık etkisi yakalanmaya çalışılmıştır.

Basamak 3'te yapılan çerçeveye boyut kazandırma işlemi Görsel 10'da verilmiştir.

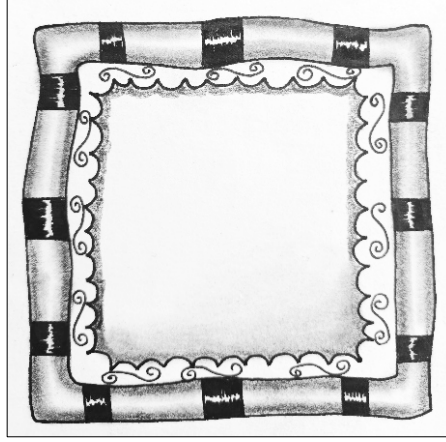
Görsel 10: Basamak 3, Burcu Zeynep Toprakçı, 2022

Basamak 3'te koyu bir resim kalemi ile çerçeve alanının kenar hatları karalandıktan sonra dağıtıcı kalem yardımıyla çerçeveye boyut kazandırılmıştır. Uygulamanın bu aşamasından sonra çerçeve içi istenildiği gibi gelişigüzel doldurulmaya başlanmıştır.

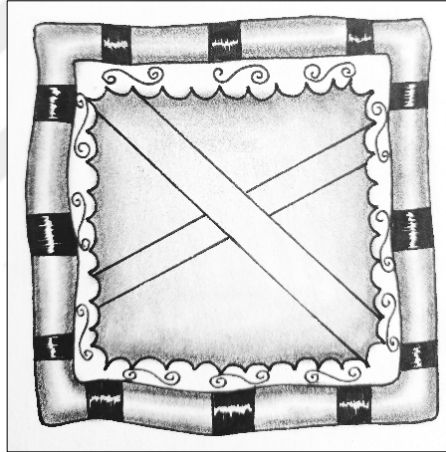
Görsel 11: Basamak 4, Burcu Zeynep Toprakçı, 2022

Görsel 11'de verilen Basamak 4'de, uygulayıcı çerçeve hattın içerisine serbest bir çerçeve daha yerleştirilmiştir.

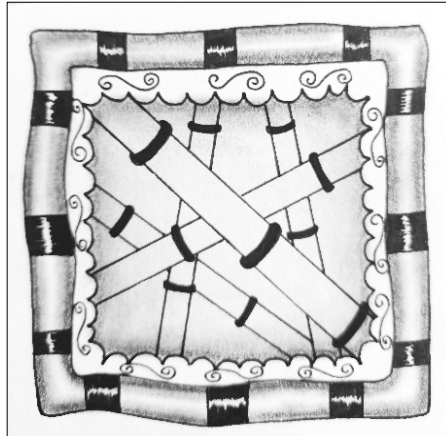
Görsel 12: Basamak 5, Burcu Zeynep Toprakçı, 2022

Basamak 5’te, iç çerçeveye kıvrımlı motifler yerleştirilmiş, çerçevenin en iç kısmı Basamak 3’te yapıldığı gibi resim kalem ile karalanıp, yapılan karalama dağıtıcı kalem kullanılarak yumuşatılmıştır.

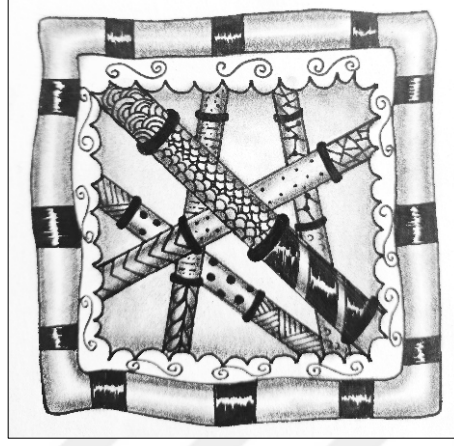
Görsel 13: Basamak 6, Burcu Zeynep Toprakçı, 2022

Görsel 13’te gösterildiği üzere Basamak 6’da çerçevenin iç kısmına boru motifleri yerleştirilmeye başlanmıştır.

Görsel 14: Basamak 7, Burcu Zeynep Toprakçı, 2022

Görsel 14'te verilen Basamak 7'de arkaya doğru yığılmış etkisi verilen borular dağıtılmıştır. Borular leke şeklinde siyah halka yüzüklerle parçalara bölünmüştür. Üç boyut etkisi vermek için halkaların aynı yöne kıvrılarak çizilmesine dikkat edilmiştir.

Görsel 15: Basamak 8, Burcu Zeynep Toprakçı, 2022

Basamak 8 ise uygulamanın son basamağıdır. Bu aşamada yüzüklerin arası isteğe bağlı olarak nokta, çizgi, leke gibi tasarım elemanları ile doldurulmuş, boru kenarları karalandıktan sonra dağıtıcı kalem ile borulara boyut verilmiştir. Son işlemin uygulamasında kişisel tercihe bağlı olarak ışık etkisi vermek istenirse jelly roll kalem ile boruların kenarlarına paralel şekilde tek çizgi çekilmektedir.

2.4. ZENTANGLE UYGULAMASINDA KULLANILAN TEMEL SANAT ELEMANLARI ÖRNEKLERİ

Görüntü ve yapılarına göre Zentangle desenleri (Lothrop, 2017: 14);

- Kafes Temelli desenler
- Ana Çizgi desenleri
- Dolgular
- Şeritler ve Sınırlar
- Merkezi desenler
- Organik desenler
- Bağımsız desenler şeklinde gruplandırılabilir.

Görsel 16: Zentangle 1, Burcu Zeynep Toprakçı, 2020

Zentangle desen örneklerinden olan “Kafes Temelli” desenlerde daima düz çizgilerden oluşan bir kafesle başlangıç yapılmaktadır. İç içe geçmiş karmaşık bir örüntü gibi görünse de teknik yol izlendiğinde çizimi oldukça kolaydır. Desende büyüklü küçüklü kutucuklar görülür. Bu kutucuklar sayfanın tamamını kaplayabileceği gibi bağımsız desenler için arka plan olarak da kullanılabilir (Lothrop, 2017: 16). Kafes Temelli Desen örneği Görsel 17’de verilmiştir.

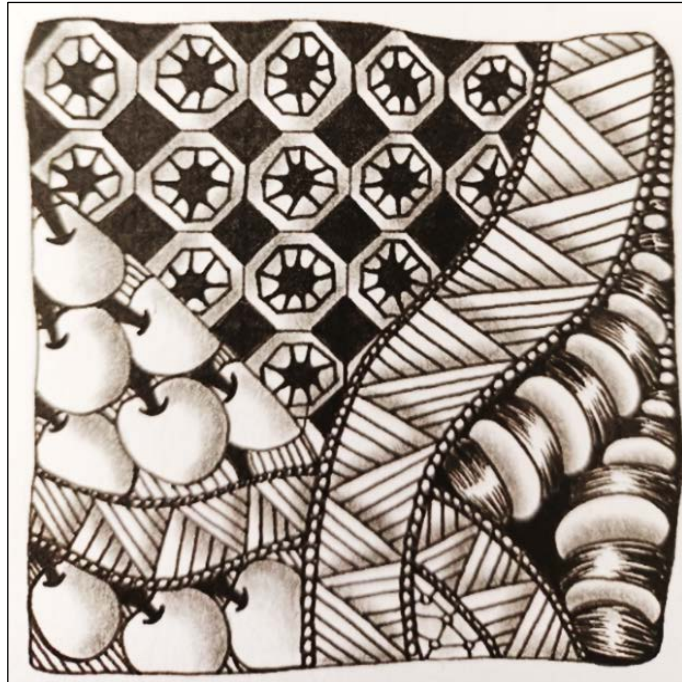

Görsel 17: Zentangle 2, Burcu Zeynep Toprakçı, 2020

Gelişigüzel çizilen hat temel alınarak uygulanan desenler “Ana Çizgi” desenleridir. Desenlemeler kâğıtta bir uçtan diğer uca belli bir düzene uymadan çizilen çizginin çizimi sonrasında çizgi etrafında şekillenerek devam eder (Lothrop, 2017: 18). Görsel 18, Görsel 19 ve Görsel 20’de Ana Çizgi Desenlerine örnekler verilmiştir.

Görsel 18: Zentangle 3, Burcu Zeynep Toprakçı, 2020

Görsel 19: Zentangle 4, Burcu Zeynep Toprakçı, 2020

Görsel 20: Zentangle 5, Burcu Zeynep Toprakçı, 2020

Başka bir Zentangle desen örneği türü olan “Dolgu Desen” çeşidinde farklı yönlerde üçgene benzer formlar ya da tekrarlanan şekiller bulunur (Lothrop, 2017: 22). Görsel 21 ve Görsel 22 Dolgu Desenlere örnektir.

Görsel 21: Zentangle 6, Burcu Zeynep Toprakçı, 2020

Görsel 22: Zentangle 7, Burcu Zeynep Toprakçı, 2020

“Şeritler ve Sınırlar” deseninde şerit şeklinde desenler yoğunluktadır. Kâğıt üzerine temelde bu şeritler yerleştirildikten sonra diğer uygulamalarda olduğu gibi istenilen desenlerle çalışma tamamlanmaktadır (Lothrop, 2017: 24). Şeritler ve Sınırlar Deseni için örnek çalışmalar Görsel 23 ve Görsel 24’te verilmiştir.

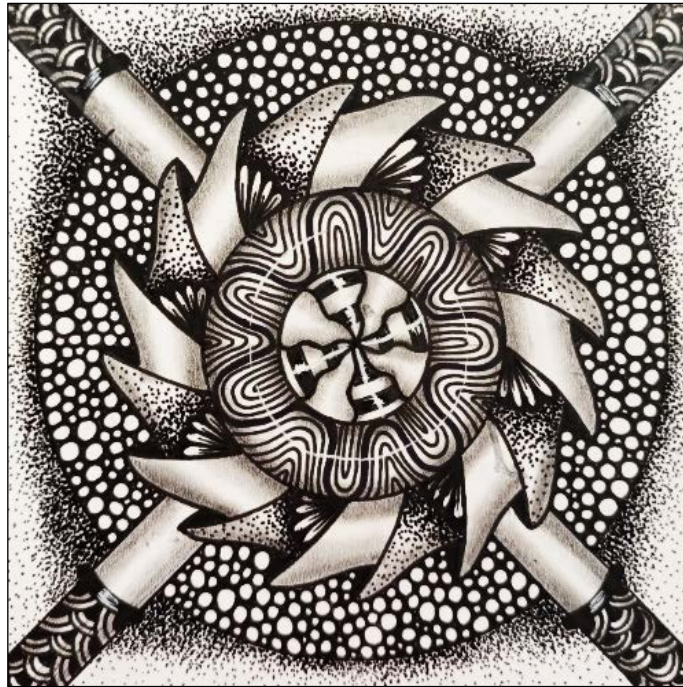

Görsel 23: Zentangle 8, Burcu Zeynep Toprakçı, 2020

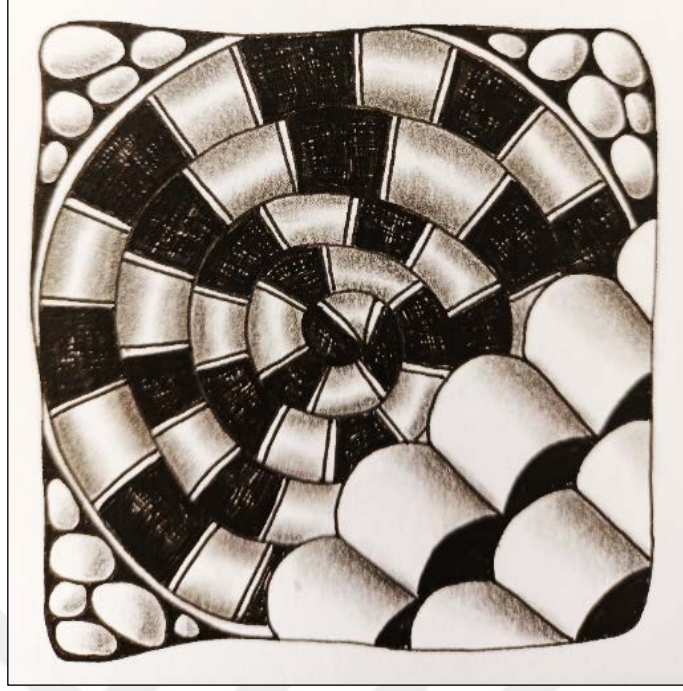

Görsel 24: Zentangle 9, Burcu Zeynep Toprakçı, 2020

“Merkezi Desenler” merkezden başlayan ve derinlik algısı yaratan desenlerdir. Desenler içten dışa doğru spiral formunda şekillenmektedir (Lothrop, 2017: 28). Bu desenin örnekleri Görsel 25, Görsel 26, Görsel 27, Görsel 28 ve Görsel 29’da bulunmaktadır.

Görsel 25: Zentangle 10, Burcu Zeynep Toprakçı, 2020

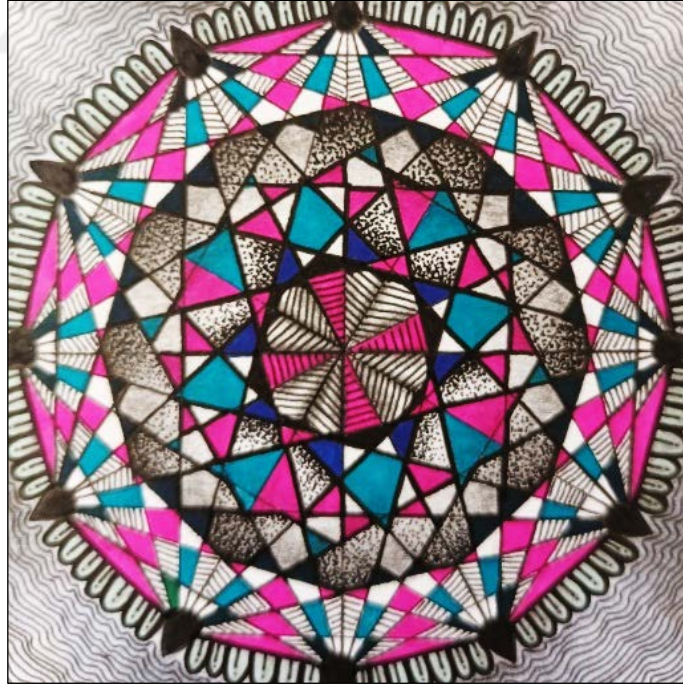
Görsel 26: Zentangle 11, Burcu Zeynep Toprakçı, 2020

Görsel 27: Zentangle 12, Burcu Zeynep Toprakçı, 2020

Görsel 28: Zentangle 13, Burcu Zeynep Toprakçı, 2021

Görsel 29: Zentangle 14, Burcu Zeynep Toprakçı, 2021

“Organik” desenler, kaynağını doğadan alır. Doğa ile ilişkili her türlü çizim bu desen türü kapsamında yer alır (Lothrop, 2017: 30). Görsel 30, Görsel 31, Görsel 32 ve Görsel 33 organik desenleri içermektedir.

Görsel 30: Zentangle 15, Burcu Zeynep Toprakçı, 2021

Görsel 31: Zentangle 16, Burcu Zeynep Toprakçı, 2020

Görsel 32: Zentangle 17, Burcu Zeynep Toprakçı, 2020

Görsel 33: Zentangle 18, Burcu Zeynep Toprakçı, 2022

Gelişigüzel desenlerden oluşan çizimlerle oluşturulan Zentangle desenleri “Bağımsız” desenler olarak nitelendirilir (Lothrop, 2017: 34). Görsel 34’te bağımsız desen örneği görülmektedir.

Görsel 34: Zentangle 19, Burcu Zeynep Toprakçı, 2021

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın metodolojisine yer verilmiştir. Araştırmanın modeli ve çalışma grubu tanımlanmış, veri toplama araçları ve geliştirilmeleri, verilerin toplanması, analizleri ve kullanılan istatistiksel işlemler açıklanmıştır.

3.1. ARAŞTIRMANIN MODELİ

Bu araştırmada temel sanat eğitiminde teknik öğretiminin öğrenci tasarımlarına ve öğrencilerin Görsel Sanatlar dersi ile temel tasarıma ilişkin tutumlarına etki edip etmediği belirlenmeye çalışılmıştır. Değerlendirme Zentangle örneği üzerinden incelenmiştir. Kontrol grubunda 4 hafta süren deneysel süreçte temel sanat eğitimine dair herhangi bir teknik bilgi aktarılmadan öğrencilerin gördükleri örneklere benzer çalışmalar yapmaları istenmiştir. Deney grubunda ise yine 4 hafta süren deneysel süreçte, temel sanat elemanları ve Zentangle tekniği öğrencilere tüm aşamalarıyla uygulamalı olarak gösterilmiş ve sonrasında öğrencilerden uygulamaları istenmiştir. Deneysel uygulama 2021-2022 Eğitim Öğretim yılının II. döneminde yapılmıştır.

Araştırmanın deneysel uygulaması başlamadan önce tüm öğrencilerin görsel sanatlar dersine ve temel tasarıma yönelik tutum ölçeklerini cevaplamaları istenmiş, ölçekler uygulama süreçlerinden sonra her iki grup öğrenciye tekrar cevaplandırılmış, böylece öğrencilerin tutumları üzerindeki değişiklikler incelenmiştir. Ayrıca her iki gruptaki öğrencilerin yaptığı uygulamalar 10 farklı öğretmen tarafından değerlendirilmiş ve teknik öğretiminin tasarımlar üzerindeki etkisi ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu nedenle araştırmada daha çok neden sonuç ilişkilerini belirlemek amacıyla kullanılan deneysel yöntemlerden (Arlı ve Nazik, 2001: 14) tek faktörlü

deneme modeli kullanılmıştır. Tek faktörlü deneme modelinde, bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkililiği incelenmektedir (Çimen, 2016: 63). Bağımsız değişken, bağımlı değişkene etki edendir. Araştırmadaki bağımsız değişken temel sanat eğitiminde teknik öğretimi, bağımlı değişken ise öğrenci tasarımları ve tutumlarıdır. Öğrenci tutumlarındaki farklılaşmanın değerlendirilmesi için ise Ön-test Son-test Kontrol Gruplu model kullanılmıştır.

Araştırmada kullanılan deneysel model, Tablo 1’de özetlenmiştir.

GRUP	ÖN-TEST	DENEYSEL İŞLEM	SON-TEST
G Deney R	- Görsel Tasarım dersine yönelik tutum ölçeği - Temel tasarıma ilişkin tutum ölçeği	Uygulama öncesinde tüm aşamalarıyla tekniklerin gösterimi	- Görsel Tasarım dersine yönelik tutum ölçeği - Temel tasarıma ilişkin tutum ölçeği - Tasarım değerlendirme ölçeği
G Kontrol R	- Görsel Tasarım dersine yönelik tutum ölçeği - Temel tasarıma ilişkin tutum ölçeği	---	- Görsel Tasarım dersine yönelik tutum ölçeği - Temel tasarıma ilişkin tutum ölçeği - Tasarım değerlendirme ölçeği

Tablo 1. Araştırmanın Deneysel Modeli

Nicel araştırmalarla örneklemden toplanan veriler istatistiksel olarak analiz edilip sayısal bulgular elde edilebilmektedir. Nitel araştırmada ise test, görüşme vb. dokümanlarla toplanan veriler ışığında, karmaşık olgu ve olaylar yorumlanarak analiz edilebilmektedir (Çakır ve Türkeş, 2021). Bu araştırma verilerinin elde edilmesinde, nicel araştırma yöntemleri kullanılmıştır.

3.2. ÇALIŞMA GRUBU

Bu araştırma, Muğla ili Menteşe ilçesine bağlı bir meslek lisesi olan Menteşe Zübeyde Hanım Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi’nde yürütülmüştür. 2021-2022 eğitim öğretim yılı içerisinde Grafik Tasarım Bölümünde Görsel Sanatlar dersi gören 11. sınıf öğrencilerinin tamamı çalışma grubunu oluşturmuştur. Öğrenci özelliklerinin ve hazırbulunuşluk düzeylerinin benzerlik göstermesi açısından sadece aynı sınıf kademesinde okuyan 11.sınıf öğrencileri dâhil edilmiştir. Sınıflardan biri Kontrol grubu için A, diğeri ise Deney grubu için B olarak atanmıştır, grupların atanması tamamen rastlantısal yöntemle yapılmıştır. Sınıfların mevcudunun 9 öğrenciden oluşması nedeniyle 9’u Kontrol grubunda 9’u da Deney grubunda olmak üzere toplam 18 öğrenci araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur.

Tarafsızlık ilkesine ve gizlilik esasına uyulması açısından iki grup öğrencileri de grup harflerinin sonuna kendilerinin belirledikleri üç rakam ekleyerek kendilerine katılımcı kodu oluşturmuşlardır. Deneysel çalışmalara başlamadan önce çalışma gruplarındaki tüm öğrencilere gerekli ön bilgilendirme yapılmış, kişisel bilgilerinin saklı kalacağı bildirilmiş, gönüllü olduklarına dair onam formu doldurtulmuştur.

Çalışma grubu içerisinde yer alan öğrencilerin bazı kişisel özellikleriyle ilgili betimsel istatistikler Tablo 2’de verilmektedir.

Özellikler	Kategoriler	f	%
Öğrencilerin Cinsiyet Dağılımları	Kız	13	72
	Erkek	5	28
	TOPLAM	18	100
Öğrencilerin Yaş Dağılımları	16	1	5,5
	17	14	77,7
	18	3	16,8
	TOPLAM	18	100

Tablo 2. Çalışma Grubundaki Öğrencilerin Bazı Kişisel Özellikleri

Araştırmaya, A (kontrol) grubunda 9 ve B (deney) grubunda 9 olmak üzere toplamda 18 öğrenci katılımı olmuştur. Katılımcılar 13 kız öğrenci, 5 erkek öğrenciden oluşmaktadır. Toplam 18 öğrenciden 1 öğrencinin 16 yaşında, 14 öğrencinin 17 yaşında, 3 öğrencinin ise 18 yaşında olduğu belirlenmiştir.

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARININ GELİŞTİRİLMESİ

Bu araştırmanın amacı ve alt amaçları doğrultusunda gerekli verilerinin toplanması amacıyla, öğrencilerin derse ve temel tasarıma yönelik tutumlarını ölçmek için 2 ayrı tutum ölçeği ve çizimlerin alan uzmanları tarafından değerlendirilmesi için 1 rubrik araştırmacının bizzat kendisi tarafından geliştirilmiştir.

3.3.1. Tutum Ölçeklerinin Geliştirilmesi

Öğrencilerin derse ilişkin tutumlarını ölçmek amacıyla “Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum (GST) Ölçeği (Ek-3)”; temel sanat eğitimi çalışmalarına ilişkin görüşlerini ölçmek için “Temel Tasarıma Yönelik Tutum (TTT) Ölçeği (Ek-4)” hazırlanmıştır. Görsel sanatlar dersine yönelik yapılan tutum ölçeklerinde hazırlanan

soruların sınıf ve öğrenci düzeyine uygun olarak planlanması gerekmektedir (Aslantaş, 2014: 186). Temel tasarıma yönelik öğrenci tutumları ve görüşleri, içeriğin aktarılması, öğrenim süreci ve yaşantılar sonucunda değişikliğe uğrayabilmektedir (Aytekin, 2008: 204). Öğrencilerin derse ve ders içeriğine yönelik görüşleri sınıf ve öğrenci düzeylerine göre hazırlanan bu tutum ölçekleri ile ölçülmüştür. Ölçekteki sorular 5’li likert tipi sorulardan oluşmakta olup her iki ölçekte de 10’ar adet soru bulunmaktadır. Likert tipi ölçekte yer alan tutum ifadeleriyle ilgili görüşler “Hiç katılmıyorum – Katılmıyorum – Kararsızım – Katılıyorum – Tamamen katılıyorum” şeklinde derecelendirilmiştir. Elde edilen veriler uygulama aşamasının ardından aynı testin yeniden uygulanması ile elde edilen son test verileri ile karşılaştırılmak üzere saklanmıştır.

Tutum ölçeği formu örneği Tablo 3’te verilmiştir.

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Soru 1					
Soru 2					

Tablo 3: Kısaltılmış Tutum Ölçeği Örneği

Ölçeğin puanlanmasında, olumlu yönde tutum ifade eden maddeler, Tamamen Katılıyorum seçeneğinden başlayarak, Hiç Katılmıyorum seçeneğine doğru 5 ile 1 arasında değerler almıştır. Ölçeklerin her biri için alınabilecek en yüksek puan 50 iken, en düşük puan 10’dur. Ölçekler tüm öğrencilere eşzamanlı olarak tek seferde uygulanmış olup, yanıtlanması için 20 dakika süre verilmiştir.

Hazırlanan tutum ölçeklerinin geçerlilik güvenirlik durumlarının tespiti için çalışma grubu dışındaki 10. Sınıfta öğrenim gören 20 kişilik öğrenci grubuyla pilot uygulama yapılmıştır. IBM SPSS Statistics 26 programı kullanılarak madde analizi yapılmış ve ölçeğin güvenirliğine iç tutarlık yöntemiyle bakılmış olup, tutum ifadelerinin ayırt ediciliğiyle ilgili herhangi bir sorun görülmemiştir. 10’ar tutum ifadesinden oluşan ölçekler için yapılan Faktör analizinde ise ölçeğin Cronbach Alpha Güvenirlik katsayısı Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği için 0.87, Temel Tasarıma Yönelik Tutum Ölçeği için 0,85 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlara göre hazırlanan tutum ölçekleri deneysel uygulama için yeterli güvenirliğe sahip bulunmuştur.

Tutum ölçeğinin öğrencilere uygulanabilirliğinin uygunluğu açısından İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sosyal Araştırmalar Etik Kurulu'na başvurulmuş ve 29.03.2022 tarih ve 2022/07-02 sayılı karar ile Etik Onay alınmıştır (Ek-2).

3.3.2. Dereceli Puanlama Anahtarının (Rubrik) Geliştirilmesi

Uygulama çalışmaları sonucunda ortaya çıkan tasarımların değerlendirilmesi için Dereceli Puanlama Anahtarı (Rubrik) hazırlanmıştır (Ek-5). Dereceli puanlama anahtarları, yenilikçi eğitim yaklaşımlarından kişinin performansına dayalı uygulamalarda kullanılan bir değerlendirme ölçeği (Bağçeçi vd., 2020: 239) olduğu için tercih edilmiştir.

Yenilikçi eğitim programlarında, geleneksel öğrenme yaklaşımlarının aksine, sonuç değerlendirmesinde kullanılan dereceli puanlama anahtarında süreçte takip edilen ve ulaşılmaması hedeflenen kazanımlar da değerlendirmeye katılır. Çalışma öncesinde belirlenen kriterler çalışma sırasında veya sonunda puanlanarak varılan nokta belirlenmiş olmaktadır. Bu çalışmada uygulama aşaması öncesinde hazırlanmış olan dereceli puanlama anahtarı ile öğrenci ürünleri çalışma sonunda değerlendirilerek kazanımlara ne derece ulaşıp ulaşımadığı belirlenmiş, deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin aldığı puanlar istatistiksel olarak karşılaştırılmıştır. Görsel sanatlar alanında yapılan çalışmaların değerlendirilmesinde nispeten de olsa görecelilik etkili olabileceği için, her öğrencinin yaptığı çalışma alan uzmanı olan 10 öğretmen tarafından değerlendirilmiş, aldığı puanların ortalaması alınarak her öğrencinin son uygulama puanı hesaplanmıştır.

3.4. DENEYSEL İŞLEM ve VERİLERİN TOPLANMASI

Bu araştırmada, biri kontrol grubu diğeri deney grubu olarak tanımlanan iki grup öğrenci ile Görsel Sanatlar dersi kapsamında teknik öğretimini içeren Zentangle çalışmaları yapılmıştır.

Araştırmanın deneysel sürecinde;

Kontrol grubu öğrencileri A ile başlayan ve kendilerinin belirlediği üç rakamın bileşeninden meydana gelen toplamda dört haneden oluşan birer rumuz belirlemişlerdir. Aynı şekilde deney grubu öğrencileri de B ile başlayan ve yine

kendilerinin belirlediği üç rakamın bileşeninden meydana gelen toplamda dört haneli birer rumuz belirlemişlerdir.

Ön-test amaçlı olarak deneysel uygulamaya başlamadan önce bütün öğrencilerden (açıklama yapmadan ve hiç örnek göstermeden) Zentangle çizimi yapmaları istenmiştir. Öğrencilerin çoğu herhangi bir çizim yapamamış ya da yapanlar da Zentangle tekniklerine uygun doğru bir çalışma çıkaramamıştır. Alan uzmanı olan 10 öğretmen tarafından yapılan değerlendirme sonucunda aldıkları notların ortalamalarına göre çalışma grubundaki bütün öğrenciler başarısız bulunmuştur, dolayısıyla her iki grubun öğrencileri de deneysel işlem öncesinde denk kabul edilmiştir.

İlk uygulama olan Çalışma-1’de her iki gruba öncelikli olarak Zentangle ile ilgili örnek bir çalışma gösterilmiş ve aynı çalışmayı yapmaları istenmiştir. Kontrol (A) grubuna Zentangle ile ilgili herhangi bir teknik bilgi verilmemiştir. A Grubu öğrencileri örnek çalışmaya bakarak kendi mevcut becerileriyle uygulamayı tamamlamışlardır. Deney (B) grubuna ise çalışma öncesi Zentangle ile ilgili detaylı teknik bilgi verilmiştir. B Grubu öğrencileri gösterilen örnek çalışmayı, verilen teknik uygulama basamakları doğrultusunda tamamlamışlardır. Öğrenciler çalışmada 8x8 cm ebadında 200 gr kâğıt, resim kalemi, teknik kalem, kaynaştırma kalemi ve jel kalem kullanmışlardır. Verilen süre 4 ders saatidir. Dersler 40’ar dakikadan oluşmakta olup, toplam 160 dakika süren Çalışma-1 aşaması, 2 hafta süre ile devam etmiştir. Çalışma-1, iki grup öğrencileri için de özgün tasarım istenen bir uygulama değil ön çalışma ve ısınma aşaması niteliğindedir. Uygulama sonrası Çalışma-1 için öğretmen değerlendirmeleri yapılmamıştır.

Deneysel süreçte ilk uygulama sonrasında diğer haftalarda kontrol ve deney grubundaki öğrencilerden kendi tasarladıkları birer Zentangle çalışması yapmaları istenmiştir. Öğrencilerin özgün tasarımlarını ortaya koydukları Çalışma-2’de ilkinde olduğu gibi 8x8 cm ebadında 200 gr kâğıt, resim kalemi, teknik kalem, kaynaştırma kalemi ve jel kalem kullanmışlardır. Verilen süre yine 40’ar dakikadan oluşan 4 ders saatidir. Uygulamanın 2. aşaması, 2 haftalık süre içinde tamamlanmıştır. Uygulama sonrası Çalışma-2 için alan uzmanı olan öğretmen değerlendirmeleri yapılmıştır.

Verilerin toplanması süreciyle ilgili olarak;

Araştırmanın deneysel uygulamasına başlamadan önce, her iki sınıfın öğrencilerine Görsel Sanatlar dersine ve Zentangle çizimine yönelik temel tasarım uygulamalarına ilişkin tutumlarını (yargılar ve ön yargılar) ölçmeye yönelik ön test uygulanmış ve grupların denkliği ölçülmüştür. Ön testlerin uygulanmasından önce araştırmacı, çalışmanın amacı, öğrencilerden istenilenler ve soruları cevaplarken gösterdikleri titizliğin araştırma sonuçları üzerindeki etkisi ve bunun önemiyle ilgili bilgilendirme yapmıştır. Ön testler çalışma grubundaki 18 öğrenciye aynı anda ve tek oturumda araştırmacının kendisi tarafından uygulanmıştır.

Ön testler sonrasında Deney grubu olarak atanan sınıfa Zentangle çiziminin yapılına dair teknik bilgi eğitimi verilmiş, Kontrol grubu olarak atanan diğer sınıfa ise herhangi bir teknik bilgi eğitimi verilmeden temel tasarım çalışmalarlarıyla benzerlik gösteren Zentangle uygulamalarıyla ilgili çalışma örnekleri gösterilerek benzer çizimler yapmaları istenmiştir. 4 hafta süren deneysel uygulama süreci sonunda çalışma grubu tarafından ortaya çıkarılan ürünler tasniflenmiş ve değerlendirilmiştir. Yapılan çizimler araştırmacı tarafından hazırlanan dereceli değerlendirme ölçeği (rubrik) kullanılarak, alan uzmanı olan 10 Görsel Sanatlar öğretmeni tarafından değerlendirilmiş ve her bir öğrenci için aldığı puanların ortalaması alınarak son uygulama (SUN) notları oluşturulmuştur. Deney ve Kontrol grubundaki öğrencilerin SUN puanları karşılaştırılmış, başlangıçta aynı seviyede olan öğrencilerinin uygulama sonrasındaki çizimlerinde gruplar arası fark olup olmadığına bakılmıştır. Zentangle çizimine yönelik temel tasarım uygulamalarına ve Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumlarını ölçmeye yönelik hazırlanan ölçekler, teknik bilgi eğitimi alan ve almayan öğrenci gruplarında uygulama öncesi ile sonrası arasında farklılık olup olmadığını ortaya koymak için son test (ST) olarak yeniden uygulanmıştır.

Tezde önce ön test yapılmasındaki amaç öğrencinin bu alanda temel tasarım çalışmalarına yönelik duygu ve düşüncelerine, yargılarına, ön yargılarına ve tutumlarına ulaşmaktır. Ardından uygulanacak olan öğretim tasarımı sonrasında yapılan son testin amacı ise neyi nasıl yapacağını öğrenen öğrencinin ortaya bir ürün çıkarıp çıkarmayacağına ilişkin duygu, düşünce yargı ve ön yargılarının ve Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumlarının ne oranda değişim gösterdiğini incelemektir. Uygulama öncesinde yapılan ön test ile sonrasında yapılan son teste göre yapılan

değerlendirmede bağımlı değişkenin etkisi ölçülür. Teknik öğretiminde çağdaş eğitim sistemlerinde kullanılan yaparak yaşayarak öğrenme modeli ve gösterip yaptırma tekniğinin uygulanmasıyla öğrencilerin öğrenim basamaklarında ulaşılmak istenen kazanımlara sahip olmaları beklenmektedir.

3.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ VE YORUMLANMASI

Araştırmada, ölçme araçları ile elde edilen verilerin çözümlenmesinde; Windows 11 işletim sistemi, Intel® Core™ İ5 işlemcili bir dizüstü bilgisayar kullanılmıştır. Toplanan veriler kodlandıktan sonra istatistiksel çözümlenmelerin ve karşılaştırmalı analizlerin yapılması için IBM SPSS (The Statistical Packet for The Social Sciences) paket programından yararlanılmıştır. SPSS programı, verileri analiz etmek için yaygın olarak kullanılan bir çeşit paket istatistik programıdır (Karaboğa, 2022: 38-40).

IBM SPSS paket programı ile:

1. Kontrol ve deney grubu öğrencilerinin “Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği” ön test ve son test olarak uygulanmış, testin güvenilirlik istatistiği (Reliability Statistic), maddelerin güvenilirliğini hesaplama (Cronbach’s Alpha) değeri ile test edilmiştir.
2. Kontrol ve deney grubu öğrencilerinin “Temel Tasarıma Yönelik Tutum Ölçeği” ön test ve son test olarak uygulanmış, testin güvenilirlik istatistiği (Reliability Statistic), maddelerin güvenilirliğini hesaplama (Cronbach’s Alpha) değeri ile test edilmiştir.
3. Hipotezler doğrultusunda, tutumlar ve uygulama çalışmalarının değerlendirme sonuçlarında ikili grup karşılaştırmaları için non-parametrik testlerden Mann Whitney-U Testi; erişim puan ortalamalarının karşılaştırılmasında ise Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi kullanılmıştır. Parametrik olmayan bu testlerden Mann Whitney U-Testi, iki bağımsız yığın ortalamasının tüm veri içerisindeki yerini test etmek amacıyla kullanılırken, Wilcoxon İşaretli Sıralar Testi ise bir yığına ait iki ölçümün farklılığının test edilmesinde sıklıkla kullanılan en popüler testlerdir (Semiz vd., 2008: 93-96).
4. Yapılan istatistiksel analizlerde anlamlılık düzeyi $\alpha=0.05$ olarak kabul edilmiştir.

5. Kontrol ve deney grubu öğrencilerinin kişisel özelliklerinin ifade edilmesinde frekans (f) ve yüzde (%) değerleri kullanılmıştır.

Çalışma grubundaki öğrencilerin yaptığı Zentangle çizimlerinin değerlendirilmesi için kullanılan Dereceli Puanlama Anahtarında 5 kriter bulunmaktadır. Her bir kriter 20 puan olup, toplam 100 puan üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Görsel sanatlar alanındaki ürün değerlendirmeleri az da olsa göreceli olabildiği için her bir öğrenciye ait çizimler alan uzmanı olan 10 farklı öğretmen tarafından bireysel olarak değerlendirilmiş, aldıkları puanların ortalamaları hesaplanarak tek bir nota çevrilmiş ve analizlerde bu puanlar kullanılmıştır.

Elde edilen bulgular, hipotezler doğrultusunda başlıklandırılarak tablo ya da grafiklerle sunulmuş ve yorumlanmıştır. Yapılan istatistiksel analizlerde, elde edilen verilerin normal dağılım gösterip göstermediğine bakılmaksızın non-parametrik testler kullanılmıştır. Parametrik testlerin kullanılabilmesi için gruptaki veri setinin en az 30 kişi olması gerekir. Bu çalışmada ise öğrenci grupları 9'ar kişiden oluşmaktadır. Bu nedenle normallik analizi yapılmadan parametrik olmayan testlerin kullanılmasına karar verilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

4.1. DENEYSEL İŞLEM ÖNCESİNDE YAPILAN ANALİZLER

Kontrol ve deney grupları atandıktan sonra her iki grupta bulunan öğrencilerin temel tasarıma yönelik tasarım becerileri ile tutumlarının benzerlik göstermesi gerekmektedir. Bu sebeple deneysel işlem sürecine başlamadan önce, öğrencilerin temel sanat eğitimi kapsamında değerlendirilen Zentangle konusundaki tasarım becerileri ile tutumlarına ilişkin görüşleri hazırlanan ölçme araçları kullanılarak ölçülüp, gruplar arasında farklılık olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Kontrol ve Deney gruplarının temel sanat eğitimi kapsamında değerlendirilen Zentangle öğretiminde temel sanat elemanları kullanımı, teknik kullanımı, boyut ve ışık etkisi, kompozisyon oluşturma ve tasarımın özgünlüğü konularındaki tasarım becerilerini belirlemeye yönelik çizim uygulama puanları karşılaştırılarak, ön-test verilerine ilişkin Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 4' te verilmiştir.

		N	Sıra Ortalama	Sıra Toplamı	U	P	Anlam
T.S.E. Kullanma	Kontrol Grubu	9	7,94	71,50	26,50	0,222	P>0.005
	Deney Grubu	9	11,06	99,50			
Teknik Kullanma	Kontrol Grubu	9	7,89	71,00	26,00	0,222	P>0.005
	Deney Grubu	9	11,11	100,00			
Boyut ve Işık Etkisi	Kontrol Grubu	9	8,33	75,00	30,00	0,387	P>0.005
	Deney Grubu	9	10,67	96,00			
Kompozisyon Oluşturma	Kontrol Grubu	9	8,11	73,00	28,00	0,297	P>0.005
	Deney Grubu	9	10,89	98,00			
Tasarımda Özgünlük	Kontrol Grubu	9	8,11	73,00	28,00	0,297	P>0.005
	Deney Grubu	9	10,89	98,00			
Toplam Puan	Kontrol Grubu	9	7,44	67,00	22,00	0,113	P>0.005
	Deney Grubu	9	11,56	104,00			

Tablo 4. Kontrol ve Deney Gruplarında Yer Alan Öğrencilerin Çizim Uygulama Puanlarının (Ön-Test) Karşılaştırılmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

Tablo 4 incelendiğinde, Deney ve Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin temel sanat eğitimi kapsamındaki Zentangle öğrenmeye ilişkin yaptıkları çizimlerden aldıkları puanlar arasında anlamlı bir fark görülmemektedir. Bu farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U Testinden elde edilen sonuçlara göre, grupların değerlendirmeye esas 5 kriterden ayrı ayrı aldıkları puanlarla toplam değerlendirme puanlarının değerleri $p>0.05$ bulunmuştur. Yani, çalışmaya katılan Kontrol ve Deney grubu öğrencilerinin temel sanat eğitimine yönelik çizim becerileri arasında deneysel süreç öncesinde anlamlı farklılıklar yoktur, başlangıçta gruplar denktir.

Kontrol ve Deney gruplarının Görsel Sanatlar dersine yönelik ön-test tutum puanlarının karşılaştırıldığı Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 5’ te verilmiştir.

		N	Sıra Ortalama	Sıra Toplamı	U	P	Anlam
GS dersinden keyif alırım	Kontrol Grubu	9	8,11	73,00	28,00	0,297	$P>0.005$
	Deney Grubu	9	10,89	98,00			
GS dersi ilgimi çeker	Kontrol Grubu	9	9,06	81,50	36,50	0,730	$P>0.005$
	Deney Grubu	9	9,94	89,50			
GS dersinden hoşlanmam	Kontrol Grubu	9	10,28	92,50	33,50	0,546	$P>0.005$
	Deney Grubu	9	8,72	78,50			
GS dersi sıkıcı geçen bir derstir	Kontrol Grubu	9	10,61	95,50	30,50	0,387	$P>0.005$
	Deney Grubu	9	8,39	75,50			
GS Dersi dışında da resim yaparım	Kontrol Grubu	9	8,00	72,00	27,00	0,258	$P>0.005$
	Deney Grubu	9	11,00	99,00			
Resim yapmak beni dinlendiren bir etkinliktir	Kontrol Grubu	9	8,33	75,00	30,00	0,387	$P>0.005$
	Deney Grubu	9	10,67	96,00			
Resim ile ilgili materyaller ilgimi çeker	Kontrol Grubu	9	8,28	74,50	29,50	0,340	$P>0.005$
	Deney Grubu	9	10,72	96,50			
GS dersinin günlük yaşamda katkısı bulunmamaktadır	Kontrol Grubu	9	10,83	97,50	28,50	0,297	$P>0.005$
	Deney Grubu	9	8,17	73,50			
GS çalışmalarımı sadece not için yaparım	Kontrol Grubu	9	8,89	80,00	35,00	0,666	$P>0.005$
	Deney Grubu	9	10,11	91,00			
GS ders saati benim için yetersizdir	Kontrol Grubu	9	10,44	94,00	32,00	0,489	$P>0.005$
	Deney Grubu	9	8,56	77,00			
Toplam Puan	Kontrol Grubu	9	8,00	72,00	27,00	0,258	$P>0.005$
	Deney Grubu	9	11,00	99,00			

Tablo 5. Kontrol ve Deney Gruplarında Yer Alan Öğrencilerin Görsel Sanatlar (GS) Dersine Yönelik Puanlarının (Ön-Test) Karşılaştırılmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

Tablo 5 incelendiğinde, Deney ve Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin Görsel Sanatlar dersine yönelik tutumlarına ilişkin ön-test puanları arasında manidar bir fark görülmemektedir. Bu farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U Testinden elde edilen sonuçlara göre, tüm tutum puanlarının değerleri $p > 0.05$ bulunmuştur. Yani, çalışmaya katılan Kontrol ve Deney grubu öğrencilerinin deneysel süreç öncesinde Görsel Sanatlar dersine yönelik tutumlarında anlamlı farklılıklar yoktur, başlangıçta gruplar denktir.

Kontrol ve Deney gruplarının temel tasarıma yönelik ön-test tutum puanlarının karşılaştırıldığı Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 6' da verilmiştir.

		N	Sıra Ortalama	Sıra Toplamı	U	P	Anlam
Tasarım elemanları hakkında bilgi sahibiyim	Kontrol Grubu	9	8,50	76,50	31,50	0,436	$P > 0.005$
	Deney Grubu	9	10,50	94,50			
Temel Tasarım çalışmaları yapmak zevklidir	Kontrol Grubu	9	8,11	73,00	28,00	0,297	$P > 0.005$
	Deney Grubu	9	10,89	98,00			
Temel Tasarım çalışmaları ilgimi çeker	Kontrol Grubu	9	7,67	69,00	24,00	0,161	$P > 0.005$
	Deney Grubu	9	11,33	102,00			
Tasarım yapmakta zorlanırım	Kontrol Grubu	9	11,50	103,50	22,50	0,113	$P > 0.005$
	Deney Grubu	9	7,50	67,50			
Tasarım yapmak günlük hayatıma katkı sağlar	Kontrol Grubu	9	8,78	79,00	34,00	0,605	$P > 0.005$
	Deney Grubu	9	10,22	92,00			
Zentangle Uygulamasıyla ilgili bilgiye sahibim	Kontrol Grubu	9	7,94	71,50	26,50	0,222	$P > 0.005$
	Deney Grubu	9	11,06	99,50			
Zentangle Uygulamasını kolaylıkla yaparım	Kontrol Grubu	9	7,44	67,00	22,00	0,113	$P > 0.005$
	Deney Grubu	9	11,56	104,00			
Teknik bilgiye sahip olmadan Zentangle Uyg. yapabilirim	Kontrol Grubu	9	7,50	67,50	22,50	0,113	$P > 0.005$
	Deney Grubu	9	11,50	103,50			
Zentangle Uygulaması yapmak sıkıcıdır	Kontrol Grubu	9	8,00	72,00	27,00	0,258	$P > 0.005$
	Deney Grubu	9	11,00	99,00			
Zentangle Uyg. ile tasarım yapmak çalışmalarımı geliştirir	Kontrol Grubu	9	9,50	85,50	40,50	1,000	$P > 0.005$
	Deney Grubu	9	9,50	85,50			
Toplam Puan	Kontrol Grubu	9	7,67	69,00	24,00	0,161	$P > 0.005$
	Deney Grubu	9	11,33	102,00			

Tablo 6. Kontrol ve Deney Gruplarında Yer Alan Öğrencilerin Temel Tasarıma Yönelik Puanlarının (Ön-Test) Karşılaştırılmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

Tablo 6 incelendiğinde, Deney ve Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin temel tasarıma yönelik tutumlarına ilişkin ön-test puanları arasında manidar bir fark bulunmadığı görülmüştür. Farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını

ortaya koymak amacıyla yapılan Mann Whitney U Testinden elde edilen sonuçlara göre, tüm tutum puanlarının değerleri $p>0.05$ ’ tir. Yani, çalışmaya katılan Kontrol ve Deney grubu öğrencilerinin başlangıçta temel tasarıma yönelik tutumlarında anlamlı farklılıklar yoktur, deneysel süreç öncesinde gruplar denktir.

4.2. BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Bu bölümde, araştırmada birinci alt problem olarak ele alınan “Görsel Sanatlar dersinde Zentangle uygulama örneğinde teknik öğretimi yapmak öğrencilerin tasarımları üzerinde etkili midir?” sorusuna cevap aranmıştır.

4.2.1. Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Öğrencilerin Tasarım Becerilerine Yönelik Çizim Uygulama (Son-test) Puanlarının Karşılaştırılması

Birinci alt probleme ilişkin ilk denence; Görsel Sanatlar dersinde temel tasarım öğretimi kapsamında yaptırılan Zentangle uygulamalarında Deney ve Kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin çizim uygulama (son-test) puanlarının anlamlı düzeyde farklılık göstereceği yönündedir.

Kontrol ve Deney gruplarının çizim uygulama puanları karşılaştırılarak, son-test verilerine ilişkin Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 7’ te verilmiştir.

		N	Sıra Ortalama	Sıra Toplamı	U	P	Anlam
T.S.E. Kullanma	Kontrol Grubu	9	5,00	45,00	0,000	0,000	P<0.001*
	Deney Grubu	9	14,00	126,00			
Teknik Kullanma	Kontrol Grubu	9	5,00	45,00	0,000	0,000	P<0.001*
	Deney Grubu	9	14,00	126,00			
Boyut ve Işık Etkisi	Kontrol Grubu	9	5,00	45,00	0,000	0,000	P<0.001*
	Deney Grubu	9	14,00	126,00			
Kompozisyon Oluşturma	Kontrol Grubu	9	5,00	45,00	0,000	0,000	P<0.001*
	Deney Grubu	9	14,00	126,00			
Tasarımda Özgünlük	Kontrol Grubu	9	5,00	45,00	0,000	0,000	P<0.001*
	Deney Grubu	9	14,00	126,00			
Toplam Puan	Kontrol Grubu	9	5,00	45,00	0,000	0,000	P<0.001*
	Deney Grubu	9	14,00	126,00			

Tablo 7. Kontrol ve Deney Gruplarında Yer Alan Öğrencilerin Çizim Uygulama Puanlarının (Son-Test) Karşılaştırılmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

Tablo 7' deki verilere göre Deney grubu öğrencileriyle Kontrol grubu öğrencilerinin tasarımlarına ilişkin aldıkları çizim uygulama son-test puanları arasında farklılıklar gözlemlenmektedir. Gözlenen bu farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U Testinden elde edilen sonuçlara göre, gruplar arasındaki fark dereceli puanlama anahtarı kriterleri bakımından $P < 0.001$ düzeyinde manidar bulunmuştur.

Yani, çalışmaya katılan ve teknik öğretimi alan Deney grubu öğrencilerinin kazandıkları tasarım becerileri ile teknik öğretimi almayan Kontrol grubu öğrencilerinin tasarım becerileri arasında anlamlı farklılıklar vardır. Sıra ortalaması değerleri incelendiğinde, bu farklılığın Deney grubu öğrencilerinin çizim puanlarının Kontrol grubu öğrencilerinininkinden daha yüksek olmasından kaynaklandığı görülmektedir. Buna göre, temel sanat eğitiminde teknik öğretimi yapılmasının öğrenci tasarımları üzerinde olumlu etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4.2.2. Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Öğrencilerin Tasarım Becerilerine Yönelik Çizim Uygulama Erişi (ön test - son test) Puanlarının Karşılaştırılması

Birinci alt probleme ilişkin ikinci denence ise; Görsel Sanatlar dersinde temel tasarım öğretimi kapsamında yaptırılan Zentangle uygulamalarında Deney ve Kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin çizim uygulama puanı erişilerinin (ön-test / son-test) anlamlı düzeyde farklılık göstereceği yönündedir.

DeneySEL uygulamaya başlamadan önce ilk yapılan çizimler üzerinden tüm öğrencilerin ön-test puanları hesaplanmıştır. DeneySEL süreç tamamlandıktan sonra ise teknik öğretimi sonrasında yapılan çalışmalar üzerinden son-test puanları elde edilmiştir. Her iki grupta yer alan tüm öğrencilerin ön-test puanları ile son-test puanları baz alınarak erişim puanları hesaplanmış ve gruplara göre karşılaştırılmıştır.

Kontrol ve Deney gruplarının çizim uygulama puanlarındaki erişilerinin (ön-test / son-test) karşılaştırılmasına ilişkin Wilcoxon İşaretlenmiş Sıra Sayıları Testi sonuçları Tablo 8' de verilmiştir.

Grup	Puanlama Kriterleri	Ön Test / Son Test	N	Sıra Ortalama	Sıra Toplamı	Z	P	Anlam
KONTROL GRUBU	T.S.E. Kullanma	Negatif Sıra	0	0,00	0,00	-1,633	0,102	P>0.05
		Pozitif Sıra	3	2,00	6,00			
		Eşit	6					
	Teknik Kullanma	Negatif Sıra	1	6,00	6,00	-0,946	0,344	P>0.05
		Pozitif Sıra	5	3,00	15,00			
		Eşit	3					
	Boyut ve Işık Etkisi	Negatif Sıra	1	6,00	6,00	-0,946	0,344	P>0.05
		Pozitif Sıra	5	3,00	15,00			
		Eşit	3					
	Kompozisyon Oluşturma	Negatif Sıra	1	1,50	1,50	-1,633	0,102	P>0.05
		Pozitif Sıra	4	3,38	13,50			
		Eşit	4					
	Tasarımda Özgünlük	Negatif Sıra	1	5,50	5,50	-1,466	0,143	P>0.05
		Pozitif Sıra	6	3,75	22,50			
		Eşit	2					
Toplam Puan	Negatif Sıra	1	4,50	4,50	-1,895	0,058	P>0.05	
	Pozitif Sıra	7	4,50	31,50				
	Eşit	1						
DENEY GRUBU	T.S.E. Kullanma	Negatif Sıra	0	,00	,00	-2,666	,007	P<0.05*
		Pozitif Sıra	9	5,00	45,00			
		Eşit	0					
	Teknik Kullanma	Negatif Sıra	0	,00	,00	-2,684	,008	P<0.05*
		Pozitif Sıra	9	5,00	45,00			
		Eşit	0					
	Boyut ve Işık Etkisi	Negatif Sıra	0	,00	,00	-2,668	,008	P<0.05*
		Pozitif Sıra	9	5,00	45,00			
		Eşit	0					
	Kompozisyon Oluşturma	Negatif Sıra	0	,00	,00	-2,673	,008	P<0.05*
		Pozitif Sıra	9	5,00	45,00			
		Eşit	0					
	Tasarımda Özgünlük	Negatif Sıra	0	,00	,00	-2,675	,007	P<0.05*
		Pozitif Sıra	9	5,00	45,00			
		Eşit	0					
Toplam Puan	Negatif Sıra	0	,00	,00	-2,666	,008	P<0.05*	
	Pozitif Sıra	9	5,00	45,00				
	Eşit	0						

Tablo 8. Kontrol ve Deney Gruplarında Yer Alan Öğrencilerin Çizim Uygulama Erişilerinin (Ön-test / Son-Test) Karşılaştırılmasına Yönelik Wilcoxon İşaretlenmiş Sıra Sayıları Testi Sonuçları

Tablo 8 incelendiğinde Kontrol grubunda yer alan öğrencilerin son test puanlarının genel olarak ön test sonuçlarına göre bir miktar yükseldiği bazılarında ise aynı kaldığı görülmektedir. Deney grubundaki öğrencilerin ise tamamında son test puanlarının, ön test puanlarından yüksek ve pozitif yönlü bir puan artışının olduğu görülmektedir. Gözlenen bu farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla Wilcoxon İşaretlenmiş Sıra Sayıları Testi yapılmıştır. Analizden elde edilen, öğrencilerin erişileri için hesaplanmış z değeri ve p değeri sonuçlarına göre; Kontrol grubunda deney öncesi ve sonrası çizim puanları arasında artış olsa da istatistiksel olarak manidar bir fark bulunmazken, Deney grubu puanlarında $P=0,008<0.05$ düzeyinde anlamlı fark olduğu görülmüştür. Yani, deneysel uygulamanın çalışmaya katılan Deney grubu öğrencilerine etkisi ile Kontrol grubu öğrencilerine etkisi arasında anlamlı farklılıklar vardır. Sıra ortalaması değerleri incelendiğinde, bu farklılığın Deney grubunun Kontrol grubundan daha yüksek puan almasından kaynaklandığı görülmektedir.

Bu sonuçlar, teknik öğretimi yapılan Deney grubundaki öğrencilerin çizim uygulama puanlarına ilişkin erişilerinin yani deneysel uygulama öncesindeki puanlarına göre deneysel işlem sonrasındaki puanlarında Kontrol grubuna göre daha fazla artış olması anlamına gelmektedir. Elde edilen bulgular ışığında temel tasarım eğitiminde teknik öğretimi yapılmasının öğrencilerin tasarımları üzerinde olumlu etkiler yaptığı ve başarıyı arttırdığı söylenebilir.

4.3. İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Bu bölümde, araştırmada ikinci alt problem olarak ele alınan “Görsel Sanatlar dersinde Zentangle uygulaması yapmak öğrencilerin tutumlarını etkilemekte midir?” sorusuna cevap aranmıştır.

4.3.1. Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum (Son-test) Puanlarının Karşılaştırılması

İkinci alt probleme ilişkin ilk denence; deneysel uygulama sonrasında çalışma grubundaki öğrencilerin Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumlarının (son-test) anlamlı düzeyde farklılık göstereceği yönündedir.

Kontrol ve Deney gruplarının Görsel Sanatlar dersine yönelik tutum puanları karşılaştırılarak, son-test verilerine ilişkin Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 9’da verilmiştir.

		N	Sıra Ortalama	Sıra Toplamı	U	P	Anlam
GS dersinden keyif alırım	Kontrol Grubu	9	6,83	61,50	16,500	0,310	P>0.005
	Deney Grubu	9	12,17	109,50			
GS dersi ilgimi çeker	Kontrol Grubu	9	6,17	55,50	10,500	0,006	P<0.05*
	Deney Grubu	9	12,83	115,50			
GS dersinden hoşlanmam	Kontrol Grubu	9	11,83	106,50	19,500	0,063	P>0.005
	Deney Grubu	9	7,17	64,50			
GS dersi sıkıcı geçen bir derstir	Kontrol Grubu	9	11,06	99,50	26,500	0,222	P>0.005
	Deney Grubu	9	7,94	71,50			
GS Dersi dışında da resim yaparım	Kontrol Grubu	9	7,22	65,00	20,000	0,077	P>0.005
	Deney Grubu	9	11,78	106,00			
Resim yapmak beni dinlendiren bir etkinliktir	Kontrol Grubu	9	6,83	61,50	16,500	0,031	P<0.05*
	Deney Grubu	9	12,17	109,50			
Resim ile ilgili materyaller ilgimi çeker	Kontrol Grubu	9	6,33	57,00	12,000	0,011	P<0.05*
	Deney Grubu	9	12,67	114,00			
GS dersinin günlük yaşamda katkısı bulunmamaktadır	Kontrol Grubu	9	11,56	104,00	22,000	0,113	P>0.005
	Deney Grubu	9	7,44	67,00			
GS çalışmalarını sadece not için yaparım	Kontrol Grubu	9	10,00	90,00	36,000	0,730	P>0.005
	Deney Grubu	9	9,00	81,00			
GS ders saati benim için yetersizdir	Kontrol Grubu	9	8,83	79,50	34,500	0,605	P>0.005
	Deney Grubu	9	10,17	91,50			
Toplam Tutum Puanı	Kontrol Grubu	9	7,22	65,00	20,000	0,077	P>0.005
	Deney Grubu	9	11,78	106,00			

Tablo 9. Kontrol ve Deney Gruplarında Yer Alan Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Puanlarının (Son-Test) Karşılaştırılmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

Tablo 9’ daki verilere göre Deney grubu öğrencileriyle Kontrol grubu öğrencilerinin Görsel Sanatlar dersine yönelik son-test tutum puanları arasında farklılıklar gözlemlenmektedir. Gözlenen bu farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U Testinden elde edilen sonuçlara göre, toplam tutum puanında anlamlılık $P=0,077>0.005$ düzeyindedir. Grupların son-test puanları arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır, yani deneysel uygulama sonrasında grupların Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumlarında manidar farklar görülmemiştir. Ancak tutum maddeleri tek tek ele alındığında; “Görsel Sanatlar dersi ilgimi çeker”, “Resim yapmak beni dinlendiren bir

etkinliktir” ve “Resim ile ilgili materyaller ilgimi çeker” ifadeleri için son-test puanlarında gruplar arası anlamlı farklılık olduğu görülmüştür.

4.3.2. Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Öğrencilerin Temel Tasarıma Yönelik Tutum (Son-test) Puanlarının Karşılaştırılması

İkinci alt probleme ilişkin ikinci denence; deneysel uygulama sonrasında çalışma grubundaki öğrencilerin temel tasarıma ilişkin tutumlarının (son-test) anlamlı düzeyde farklılık göstereceği yönündedir.

Kontrol ve Deney gruplarının temel tasarıma yönelik tutum puanları karşılaştırılarak, son-test verilerine ilişkin Mann Whitney U Testi sonuçları Tablo 10’da verilmiştir.

		N	Sıra Ortalama	Sıra Toplamı	U	P	Anlam
Tasarım elemanları hakkında bilgi sahibiyim	Kontrol Grubu	9	5,11	46,00	1,000	0,000	P<0.001*
	Deney Grubu	9	13,89	125,00			
Temel Tasarım çalışmaları yapmak zevklidir	Kontrol Grubu	9	5,33	48,00	3,000	0,000	P<0.001*
	Deney Grubu	9	13,67	123,00			
Temel Tasarım çalışmaları ilgimi çeker	Kontrol Grubu	9	6,11	55,00	10,000	0,006	P<0.05*
	Deney Grubu	9	12,89	116,00			
Tasarım yapmakta zorlanırım	Kontrol Grubu	9	9,67	87,00	39,000	0,931	P>0.005
	Deney Grubu	9	9,33	84,00			
Tasarım yapmanın günlük hayatıma katkısı vardır	Kontrol Grubu	9	9,44	85,00	40,000	1,000	P>0.005
	Deney Grubu	9	9,56	86,00			
Zentangle Uyg. hakkında bilgiye sahibim	Kontrol Grubu	9	5,11	46,00	1,000	0,000	P<0.001*
	Deney Grubu	9	13,89	125,00			
Zentangle Uygulamasını kolaylıkla yaparım	Kontrol Grubu	9	5,06	45,50	0,500	0,000	P<0.05*
	Deney Grubu	9	13,94	125,50			
Teknik bilgiye sahip olmadan Zentangle Uyg. yapabilirim	Kontrol Grubu	9	6,33	57,00	12,000	0,045	P<0.05*
	Deney Grubu	9	12,67	114,00			
Zentangle Uygulaması yapmak sıkıcıdır	Kontrol Grubu	9	12,39	111,50	14,500	0,190	P>0.005
	Deney Grubu	9	6,61	59,50			
Zentangle Uyg. ile tasarım yapmak çalışmalarına katkı	Kontrol Grubu	9	6,17	55,50	10,500	0,006	P>0.005
	Deney Grubu	9	12,83	115,50			
Toplam Tutum Puanı	Kontrol Grubu	9	5,00	45,00	0,000	0,000	P<0.001*
	Deney Grubu	9	14,00	126,00			

Tablo 10. Kontrol ve Deney Gruplarında Yer Alan Öğrencilerin Temel Tasarıma Yönelik Tutum Puanlarının (Son-Test) Karşılaştırılmasına İlişkin Mann Whitney U Testi Sonuçları

Tablo 10' daki veriler incelendiğinde Deney ve Kontrol grubu öğrencilerinin temel tasarıma yönelik son-test tutum puanları arasında farklılıklar gözlemlenmektedir. Gözlenen bu farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla Mann Whitney U Testi yapılmıştır. Analizden elde edilen sonuçlara göre, toplam tutum puanında anlamlılık $P=0,000<0.001$ düzeyinde manidardır. Grupların son-test puanları arasındaki bu fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur, yani deneysel uygulama sonrasında grupların temel tasarıma yönelik tutumlarının olumlu yönde değiştiğine dair farklılık olduğu görülmüştür. Ancak tutum maddeleri tek tek ele alındığında; “Tasarım yapmakta zorlanırım”, “Tasarım yapmanın günlük hayatıma katkısı vardır”, “Zentangle Uygulaması yapmak sıkıcıdır” ve “Zentangle Uygulamaları ile tasarım yapmak çalışmalarına katkı sağlar” ifadeleri için son-test puanlarında gruplar arası anlamlı fark çıkmamıştır.

4.3.3. Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Öğrencilerin Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutumlarındaki Erişi (Ön-test / Son-test) Puanlarının Karşılaştırılması

İkinci alt probleme ilişkin üçüncü denencede; Deney ve Kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin Görsel Sanatlar dersine yönelik tutum erişimi puanlarının (ön-test / son-test) anlamlı düzeyde farklılık göstereceği yönündedir.

Deneysel uygulamaya başlamadan önce tüm öğrencilerin Görsel Sanatlar dersine ilişkin tutumları sorulmuş ve ön-test puanları hesaplanmıştır. Deneysel süreç tamamlandıktan sonra ise aynı ölçek kullanılarak öğrencilerin derse ilişkin tutumları yeniden sorulmuş ve son-test puanları elde edilmiştir. Her iki grupta yer alan öğrencilerin ön-test puanları ile son-test puanları baz alınarak derse yönelik tutum erişimi puanları hesaplanmış ve gruplara göre karşılaştırılmıştır.

Kontrol ve Deney gruplarının Görsel Sanatlar dersine yönelik tutum puanı erişimlerinin (ön-test / son-test) karşılaştırılmasına ilişkin Wilcoxon İşaretlenmiş Sıra Sayıları Testi sonuçları Tablo 11/a ve Tablo 11/b' de verilmiştir.

Grup	Puanlama Kriterleri	Ön Test / Son Test	N	Sıra Ortalama	Sıra Toplamı	Z	P	Anlam
KONTROL GRUBU	GS dersinden keyif alırım	Negatif Sıra	1	1,00	1,00	-1,000	0,317	P>0.05
		Pozitif Sıra	0	0,00	0,00			
		Eşit	8					
	GS dersi ilgimi çeker	Negatif Sıra	2	1,50	3,00	-1,342	0,180	P>0.05
		Pozitif Sıra	0	0,00	0,00			
		Eşit	7					
	GS dersinden hoşlanmam	Negatif Sıra	2	4,50	9,00	-0,316	0,752	P>0.05
		Pozitif Sıra	4	3,00	12,00			
		Eşit	3					
	GS dersi sıkıcı geçen bir derstir	Negatif Sıra	2	2,50	5,00	-0,707	0,480	P>0.05
		Pozitif Sıra	3	3,33	10,00			
		Eşit	4					
	GS Dersi dışında da resim yaparım	Negatif Sıra	3	2,00	6,00	-1,633	0,102	P>0.05
		Pozitif Sıra	0	0,00	0,00			
		Eşit	6					
	Resim yapmak beni dinlendiren bir etkinliktir	Negatif Sıra	3	2,50	7,50	-1,000	0,317	P>0.05
		Pozitif Sıra	1	2,50	2,50			
		Eşit	5					
	Resim ile ilgili materyaller ilgimi çeker	Negatif Sıra	2	3,00	6,00	-0,378	0,705	P>0.05
		Pozitif Sıra	2	2,00	4,00			
		Eşit	5					
GS dersinin günlük yaşamda bana katkısı yoktur	Negatif Sıra	3	3,67	8,00	-0,137	0,891	P>0.05	
	Pozitif Sıra	2	3,50	7,00				
	Eşit	4						
GS çalışmalarını sadece not için yaparım	Negatif Sıra	0	0,00	0,00	-0,000	1,000	P>0.05	
	Pozitif Sıra	0	0,00	0,00				
	Eşit	9						
GS ders saati benim için yetersizdir	Negatif Sıra	3	2,00	6,00	-0,414	0,679	P>0.05	
	Pozitif Sıra	2	4,50	9,00				
	Eşit	4						
Toplam Puan	Negatif Sıra	4	4,63	18,50	-0,071	0,943	P>0.05	
	Pozitif Sıra	4	4,38	17,50				
	Eşit	1						

Tablo 11/a. Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Görsel Sanatlar (GS) Dersine İlişkin Tutum Erişilerinin (Ön-test / Son-Test) Karşılaştırılmasına Yönelik Wilcoxon İşaretlenmiş Sıra Sayıları Testi Sonuçları

Grup	Puanlama Kriterleri	Ön Test / Son Test	N	Sıra Ortalama	Sıra Toplamı	Z	P	Anlam
DENEY GRUBU	GS dersinden keyif alırım	Negatif Sıra	1	2,50	2,50	-1,414	0,157	P>0.05
		Pozitif Sıra	4	3,13	12,50			
		Eşit	4					
	GS dersi ilgimi çeker	Negatif Sıra	0	0,00	0,00	-2,121	0,034	P<0.05*
		Pozitif Sıra	5	3,00	15,00			
		Eşit	4					
	GS dersinden hoşlanmam	Negatif Sıra	3	2,83	8,50	-1,289	0,197	P>0.05
		Pozitif Sıra	1	1,50	1,50			
		Eşit	5					
	GS dersi sıkıcı geçen bir derstir	Negatif Sıra	2	2,00	4,00	-0,577	0,564	P>0.05
		Pozitif Sıra	1	2,00	2,00			
		Eşit	6					
	GS Dersi dışında da resim yaparım	Negatif Sıra	2	5,00	10,00	-0,107	0,915	P>0.05
		Pozitif Sıra	4	2,75	11,00			
		Eşit	3					
	Resim yapmak beni dinlendiren bir etkinliktir	Negatif Sıra	1	2,50	2,50	-1,000	0,317	P>0.05
		Pozitif Sıra	3	2,50	7,50			
		Eşit	5					
	Resim ile ilgili materyaller ilgimi çeker	Negatif Sıra	1	2,00	2,00	-1,807	0,071	P>0.05
		Pozitif Sıra	5	3,80	19,00			
		Eşit	3					
GS dersinin günlük yaşamda bana katkısı yoktur	Negatif Sıra	3	2,67	8,00	-1,134	0,257	P>0.05	
	Pozitif Sıra	1	2,00	2,00				
	Eşit	5						
GS çalışmalarını sadece not için yaparım	Negatif Sıra	5	3,60	18,00	-1,667	0,096	P>0.05	
	Pozitif Sıra	1	3,00	3,00				
	Eşit	3						
GS ders saati benim için yetersizdir	Negatif Sıra	2	4,25	8,50	-0,940	0,347	P>0.05	
	Pozitif Sıra	5	3,90	19,50				
	Eşit	2						
Toplam Puan	Negatif Sıra	0	7,00	14,00	-1,020	0,308	P>0.05	
	Pozitif Sıra	9	4,43	31,00				
	Eşit	0						

Tablo 11/b. Deney Grubundaki Öğrencilerin Görsel Sanatlar (GS) Dersine İlişkin Tutum Erişilerinin (Ön-test / Son-Test) Karşılaştırılmasına Yönelik Wilcoxon İşaretlenmiş Sıra Sayıları Testi Sonuçları

Tablo 11/a ve 11/b incelendiğinde Kontrol ve Deney grubunda yer alan öğrencilerin Görsel Sanatlar dersine yönelik tutumlarına ilişkin ön test- son test erişim puanları arasında farklılıklar görülmektedir. Gözlenen bu farklılıkların istatistiksel olarak anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Wilcoxon İşaretlenmiş Sıra Sayıları Testi'nden elde edilen sonuçlara göre, her iki grupta da erişim puanları arasındaki fark Görsel Sanatlar dersine yönelik tutum puanı açısından $p>0.05$ düzeyinde anlamlı bulunmamıştır. Yani, çalışmaya katılan Deney grubu öğrencileri ile Kontrol grubu öğrencilerinin deneysel uygulama sonrasında Görsel Sanatlar dersine yönelik tutumlarında manidar bir değişiklik olmamıştır.

Tutum ifadeleri ayrı ayrı ele alındığında Zentangle konusunda teknik öğretimi yapılarak ders işlenen Deney grubu öğrencilerinin “Görsel Sanatlar dersi ilgimi çeker” ifadesinde olumlu yönde anlamlı fark olduğu görülmektedir. Bu durum teknik gösterildiği zaman öğrencilerde dersin ilgi çekici hale geldiğinin göstergesidir ve istenildiği gibi teknik öğretiminin faydasını gösteren bir sonuçtur.

4.3.4. Deney ve Kontrol Gruplarında Yer Alan Öğrencilerin Temel Tasarıma Yönelik Tutumlarındaki Erişim (Ön-test / Son-test) Puanlarının Karşılaştırılması

İkinci alt probleme ilişkin dördüncü ve son denence de; Deney ve Kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin temel tasarıma yönelik tutum erişim puanlarının (ön-test / son-test) anlamlı düzeyde farklılık göstereceği yönündedir.

Deneysel uygulamaya başlamadan önce tüm öğrencilerin temel tasarıma ilişkin tutumları sorulmuş ve ön-test puanları hesaplanmıştır. Deneysel uygulama tamamlandıktan sonra öğrencilerin temel tasarıma ilişkin tutumları yeniden sorulmuş ve son-test puanları elde edilmiştir. Tüm öğrencilerin ön-test puanları ile son-test puanları baz alınarak temel tasarıma yönelik tutum erişim puanları hesaplanmış ve gruplara göre karşılaştırılmıştır.

Kontrol ve Deney gruplarının temel tasarıma yönelik tutum erişim puanlarının (ön-test / son-test) karşılaştırılmasına ilişkin Wilcoxon İşaretlenmiş Sıra Sayıları Testi sonuçları Tablo 12/a ve Tablo 12/b' de verilmiştir.

Grup	Puanlama Kriterleri	Ön Test / Son Test	N	Sıra Ortalama	Sıra Toplamı	Z	P	Anlam
KONTROL GRUBU	Tasarım elemanları hakkında bilgi sahibiyim	Negatif Sıra	7	4,00	28,00	-2,392	0,017	P<0.05*
		Pozitif Sıra	0	0,00	0,00			
		Eşit	2					
	Temel Tasarım çalışmaları yapmak zevklidir	Negatif Sıra	5	3,00	15,00	-2,121	0,034	P<0.05*
		Pozitif Sıra	0	0,00	0,00			
		Eşit	4					
	Temel Tasarım çalışmaları ilgimi çeker	Negatif Sıra	5	3,00	15,00	-2,236	0,025	P<0.05*
		Pozitif Sıra	0	0,00	0,00			
		Eşit	4					
	Tasarım yapmakta zorlanırım	Negatif Sıra	6	4,42	26,50	-2,136	0,033	P<0.05*
		Pozitif Sıra	1	1,50	1,50			
		Eşit	2					
	Tasarım yapmanın günlük hayata katkı vardır	Negatif Sıra	2	3,75	7,50	0,000	1,000	P>0.05
		Pozitif Sıra	3	2,50	7,50			
		Eşit	4					
	Zentangle Uyg. hakkında bilgiye sahibim	Negatif Sıra	2	3,00	6,00	-1,403	0,161	P>0.05
		Pozitif Sıra	5	4,40	22,00			
		Eşit	2					
	Zentangle Uygulamasını kolaylıkla yaparım	Negatif Sıra	1	6,00	6,00	-1,000	0,317	P>0.05
		Pozitif Sıra	5	3,00	15,00			
Eşit		3						
Teknik bilgiye sahip olmadan Zentangle Uyg. yapabilirim	Negatif Sıra	2	4,50	9,00	-0,862	0,389	P>0.05	
	Pozitif Sıra	5	3,80	19,00				
	Eşit	2						
Zentangle Uygulaması yapmak sıkıcıdır	Negatif Sıra	1	2,00	2,00	-1,511	0,131	P>0.05	
	Pozitif Sıra	4	3,25	13,00				
	Eşit	4						
Zentangle Uyg. ile tasarım yapmak çalışmalarına katkı sağlar	Negatif Sıra	1	2,00	2,00	-1,807	0,071	P>0.05	
	Pozitif Sıra	5	3,80	19,00				
	Eşit	3						
Toplam Tutum Puanı	Negatif Sıra	6	4,67	28,00	-0,663	0,507	P>0.05	
	Pozitif Sıra	3	5,67	17,00				
	Eşit	0						

Tablo 12/a. Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Temel Tasarıma İlişkin Tutum Erişilerinin (Ön-test / Son-Test) Karşılaştırılmasına Yönelik Wilcoxon İşaretlenmiş Sıra Sayıları Testi Sonuçları

Grup	Puanlama Kriterleri	Ön Test / Son Test	N	Sıra Ortalama	Sıra Toplamı	Z	P	Anlam
DENEY GRUBU	Tasarım elemanları hakkında bilgi sahibiyim	Negatif Sıra	0	0,00	0,00	-1,890	0,059	P>0.05
		Pozitif Sıra	4	2,50	10,00			
		Eşit	5					
	Temel Tasarım çalışmaları yapmak zevklidir	Negatif Sıra	0	0,00	0,00	-1,633	0,102	P>0.05
		Pozitif Sıra	3	2,00	6,00			
		Eşit	6					
	Temel Tasarım çalışmaları ilgimi çeker	Negatif Sıra	1	3,00	3,00	-0,730	0,465	P>0.05
		Pozitif Sıra	3	2,33	7,00			
		Eşit	5					
	Tasarım yapmakta zorlanırım	Negatif Sıra	4	3,63	14,50	-0,850	0,395	P>0.05
		Pozitif Sıra	2	3,25	6,50			
		Eşit	3					
	Tasarım yapmanın günlük hayatıma katkısı vardır	Negatif Sıra	3	3,17	9,50	-0,544	0,586	P>0.05
		Pozitif Sıra	2	2,75	5,50			
		Eşit	4					
	Zentangle Uyg. hakkında bilgiye sahibim	Negatif Sıra	0	0,00	0,00	-2,549	0,011	P<0.05*
		Pozitif Sıra	8	4,50	36,00			
		Eşit	1					
	Zentangle Uygulamasını kolaylıkla yaparım	Negatif Sıra	0	0,00	0,00	-2,388	0,017	P<0.05*
		Pozitif Sıra	7	4,00	28,00			
		Eşit	2					
Teknik bilgiye sahip olmadan Zentangle Uyg. yapabilirim	Negatif Sıra	1	4,00	4,00	-1,754	0,079	P>0.05	
	Pozitif Sıra	6	4,00	24,00				
	Eşit	2						
Zentangle Uygulaması yapmak sıkıcıdır	Negatif Sıra	7	4,79	33,50	-2,209	0,027	P<0.05*	
	Pozitif Sıra	1	2,50	2,50				
	Eşit	1						
Zentangle Uyg. ile tasarım yapmak çalışmalarıma katkı sağlar	Negatif Sıra	0	0,00	0,00	-2,682	0,007	P<0.05*	
	Pozitif Sıra	9	5,00	45,00				
	Eşit	0						
Toplam Tutum Puanı	Negatif Sıra	1	1,00	1,00	-2,558	0,011	P<0.05*	
	Pozitif Sıra	8	5,50	44,00				
	Eşit	0						

Tablo 12/b. Deney Grubundaki Öğrencilerin Temel Tasarıma İlişkin Tutum Erişilerinin (Ön-test / Son-Test) Karşılaştırılmasına Yönelik Wilcoxon İşaretlenmiş Sıra Sayıları Testi Sonuçları

Tablo 12/a ve Tablo 12/b incelendiğinde Kontrol ve Deney grubunda yer alan öğrencilerin Temel Tasarıma yönelik tutumlarına ilişkin ön test-son test puanları arasında farklılıklar gözlenmektedir. Gözlenen bu farklılıkların anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Wilcoxon İşaretlenmiş Sıra Sayıları Testinden elde edilen sonuçlara göre, gruplar arasındaki fark Temel Tasarıma yönelik tutum puanı açısından değerlendirildiğinde Deney grubunda $p=0,011<0.05$ düzeyinde anlamlıdır. Kontrol grubunda ise toplam tutum puanları açısından manidar bir farklılık yoktur. Yani, çalışmaya katılan Deney grubu öğrencilerinin Temel Tasarıma yönelik tutumlarında deneysel uygulama sonrasında olumlu yönde değişim olurken, Kontrol grubu öğrencilerinin tutumlarında istatistiksel olarak anlamlı kabul edilebilecek düzeyde değişim meydana gelmemiştir.

Analiz sonuçları, her bir tutum ifadesine göre ayrı ayrı ele alındığında Kontrol grubunun temel tasarıma yönelik genel tutumlarında manidar farklılık çıkmasa da temel tasarım çalışmaları ile ilgili bilgi sahibi olunduğu, bu çalışmaların zevkli ve ilgi çekici bulunduğu gibi ifadelerde $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Yani Görsel Sanatlar eğitiminde önce teknik öğretimi yapıp, sonrasında öğrenciden uygulama yapması istenmesi öğrencilerin temel tasarıma yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilemiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmanın son bölümünde yapılan tez araştırmasının sonuçları ve ilgili kişi ve kurumlara sunulan önerilere yer verilmiştir.

5.1. SONUÇLAR

Görsel Sanatlar dersinde konuyla ilgili uygulama öncesinde teknik öğretimi yapılmasının etkilerinin incelendiği “Temel Sanat Eğitiminde Teknik Öğretiminin Öğrenci Tasarımlarına Etkisi: Zentangle Örneği” başlıklı bu çalışmada araştırmanın amacına uygun olarak geliştirilen denenceler doğrultusunda ulaşılan araştırma sonuçları bu bölümde verilmiştir. Yapılan araştırma neticesinde ulaşılan sonuçlar şu şekildedir;

1. Denenceyle ilgili olarak;

Çalışma süreçleri sonunda Deney grubu öğrencileriyle Kontrol grubu öğrencilerinin tasarımlarına ilişkin aldıkları puanlar arasında anlamlı farklılık bulunmaktadır.

Bu durum Temel Sanat Eğitiminde ve benzer içerikli derslerde uygulamalı çalışma öncesinde konuyla ilgili teknik öğretimi yapılmasının öğrenci tasarımları üzerinde olumlu yönde etkili olması ile açıklanmaktadır.

2. Denenceyle ilgili olarak;

Deney ve Kontrol grubunda bulunan öğrencilerin deneysel işlem süreci sonrasında Görsel Sanatlar dersine yönelik tutumlarında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bu durumun adı geçen ölçekte sadece Görsel Sanatlar dersine yönelik genel tutum ifadelerinin bulunmasından ve yapılan uygulamayla doğrudan ilişkili olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Çalışma süreçleri sonunda Deney grubunda yer alan öğrencilerle Kontrol grubundaki öğrencilerin Temel Tasarıma yönelik tutumlarına ilişkin puanları arasında anlamlı farklılıklar bulunmaktadır. Yani teknik öğretimi yapılarak öğrenciden uygulama istenmesi öğrencilerin temel tasarıma yönelik

tutumlarını olumlu yönde etkilemiştir. Bu durumun öğrencinin nasıl bir uygulama yapması gerektiği konusunda fikir sahibi olmasının, onların yapacağı çalışma öncesinde olumlu tutum geliştirmelerine katkı sağlaması ile açıklanabilir.

5.2. ÖNERİLER

Konuyla ilgili araştırmacılara bu alandaki çalışma önerileri şunlardır;

1. Öğretmenler tarafından Temel Sanat Eğitimi dersindeki tasarım elemanları öğretiminde bu konuların öğretiminin daha ilgi çekici, eğlenceli ve kalıcı olması için derslerde Zentangle gibi farklı uygulamalar kullanılabilir.

2. Meditatif özelliği olan Zentangle uygulaması öğrencilere motivasyonu arttırmak amacıyla ders dışı etkinlik kapsamında planlanarak uygulanabilir.

3. Daha kapsamlı bir çalışma için, daha kalabalık bir çalışma grubu ile, daha uzun bir süreçte ve farklı öğrenim kademelerinde uygulama yapılabilir.

KAYNAKÇA

Altıyaprak, G. , (2019). Bilgisayar Destekli Sanat Eğitiminin Genel Sanat Eğitimine Katkıları, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat ve Tasarım Anasanat Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Giresun.

Atar, N. (2004). Anadolu güzel sanatlar liselerinde temel sanat eğitimi uygulamalarının sorgulanması ve öneriler, earsiv.anadolu.edu.tr. E.T. : 05.05.2022

Aydın Çakır, A. & Türkeş, S. (2021). Bilimsel Çalışmalarda Karma Yöntem Nasıl Kullanılır? . Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , Yıl 2021 Sayı 42:Özel sayı 1 , 1-15 . DOI: 10.30794/pausbed.802568

Aslantaş, S . (2014), Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirilmesi . Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 2014 (2), 185-196. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/goputeb/issue/7322/95819>

Aytekin, C., A., 2008, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Anasanat Atölye Tercileri İle Temel Tasarım Dersine Yönelik Tutum, Algı Ve Beklentileri Arasındaki İlişki (Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Bağçeçi, B , Başaran, M , Şahin, A , Doğan, E . (2020), Öğretme-Öğrenme Sürecinde Yapılandırmacı Öğretmen Performansı Değerlendirme Ölçeği: Bir Rubrik Çalışması. International Journal of Current Approaches in Language, Education and Social Sciences , 2 (1) , 232-256 . DOI: 10.35452/caless.2020.11

Başbuğ, F. Başbuğ, Z . (2016)., Görsel Sanatlar Eğitimi Üzerine Notlar . Akdeniz Sanat , 9 (18) , 0-0 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akdenizsanat/issue/27665/291636>

Beyazkoç, M. (2021). Güzel Sanatlar Lisesi Temel Sanat Eğitimi Dersi Öğretim Programının Öğretmen Görüşlerine Göre İncelenmesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Güzel Sanatlar Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Samsun.

Çağlayan, E. (2018). Temel Sanat Eğitiminde Renk Olgusu. *Itobiad: Journal of the Human & Social Science Researches*, 7(1).

Çakın İlhan, A. (2019). Üniversitelerde Sanat Eğitiminin Gerekliği, *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 27 (1), 173-183 DOI : 10.1501/Egifa_0000000443, Ankara.

Çaydere, O. (2016). Grafik Tasarım Eğitiminde Tasarım Eğitiminin Önemi, *Fine Arts*, 11 (2), 93-97. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/nwsafine/issue//19917/213191>

Çimen, M. (2016). Gıda Mühendisliğinde Deneysel Araştırmalar İçin Yoğun Olarak Kullanılan Deneme Modelleri. *Ordu Üniversitesi Bilim ve Teknoloji Dergisi*, 6(2), 59-67.

Dilmaç, O. (2009). 16. ve 20. Yüzyıllar Arasında Avrupa'da Akademik Düzeyde Sanat Eğitiminin Oluşumu ve Türkiye'deki Sanat Eğitime Katkıları, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat Tarihi Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Erzurum.

Ekici, K. (2011). Yükseköğretim Kurumlarının Sanat Eğitimi Dersleri Olmayan Programlarında Sanat Eğitiminin Gerekliği, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Samsun.

Erim, G. (1999). Temel Sanat Eğitiminde Renk Algılamaları, Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Grafik Anasanat Dalı, Sanatta Yeterlilik Tezi, İstanbul.

Erişti, S.D. (2005). Grafik Tasarım İlkelerine Dayalı Olarak Geliştirilmiş Etkileşimli Eğitim CD'lerinin İlköğretimde Temel Sanat Elemanlarının Öğretiminde Etkililiği, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi (Resim-İş Öğretmenliği) Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Eskişehir.

Görmez, A. & Karakuş, M. (2021)., Sanat Eserlerinin Yaratılma Süreci . *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* , 18 (2) , 111-122 . DOI: 10.33711/yyuefd.998262

Güneş, A. (2016). Ortaokuldaki Görsel Sanatlar Dersinin Öğrenci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Batman Üniv. Yaşam Bilimleri. Dergisi*, 6 (2/1), 303-318. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/buyasambid/issue/29812/320644>

Harmanci, A. (2018). Resimde Renk Olgusu, Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Resim Anasanat Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.

Heptunalı, Ö. (2007). Günümüzde Plastik Sanatlarda Yeni Sanat Yaklaşımları ve Bu Yaklaşımların Sanat Eğitimindeki Yeri, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Öğretmenliği Programı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Hsu Mf., C. Wang, Sj Tzou, Tc Pan, Pl Tang, (2021). Effect Of Zentangle Art Workplace Health Promotion Aktivites On Rural Healthcare Workers, Public Health, Volume 196, 217-222.

Kara, K. (2011). Temel Sanat Eğitimi ve Yeni Açılımlar, Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.

Karabay, Ö. (2018). Temel Tasarım Elemanlarının Okul Öncesi Dönemde Kullanılması Bağlamında Çocuk Resimlerinin Okunması, Atatürk Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Resim Anasanat Dalı, Sanatta Yeterlik Tezi, Erzurum.

Karaboğa, H. A. (2022). "SPSS ile İstatistik Rehberi Doç. Dr. İbrahim Demir, İstanbul: Efe Akademi Yayınları, 2020, 1. Baskı,", *İstatistik ve Uygulamalı Bilimler Dergisi*, sayı. 5, ss. 38-40.

Kaplan, S. (2014). Doğal Yoldan Temel Sanat Eğitimi Doğanın Atölyesi, Akdeniz Sanat, 7 (14), 0-0, Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/akdenizsanat/issue/27661/291603>

Kaptanoğlu, S. (2016). Sanat Eğitimi Alan Ortaokul, Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Sanat Eğitimi Kavramına İlişkin Metaforları, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Resim-İş Eğitimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.

Kaymakcan, M. (2006). Yüksek Öğrenim Sanat Eğitiminde Temel Tasarım Eleman ve İlkelerinin Öğretimi ve Uygulamaları, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Anabilim Dalı, Resim-İş Öğretmenliği Programı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Kayserili, M. E. (2012). Modern Resimde Doku Lirizmi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Resim Anabilim Dalı, Sanatta Yeterlilik Tezi, Erzurum.

Kılıç A., Duman E.D., Ersoy F. (2017). Ortaöğretim Görsel Sanatlar Dersi Öğretmen Klavuz Kitabı 9, Milli Eğitim Bakanlığı Devlet Kitapları Birinci Baskı, Ankara.

Kumaş Şenol, N., Elmas, A. O. (2021). Deneysel Kolaj Uygulamalarının Temel Tasarım Elemanları İle İncelenmesi. Art – Sanat Dergisi, (15), 183-201. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/iuarts/issue/60231/875009>

Kurbanov, B. (2010). Sanat Eğitimi ve Problemleri Üzerine Düşünceler, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , 14 (2) , 63.72. Retrieved from <https://dergipark .org.tr/tr/pub/ataunisobil/issue/2826/38207>

Krahula, B. (2012). One Zentangle A Day: A 6-Week Course in Creative Drawing for Relaxation, Inspiration and Fun, Quarry Books; 1. Baskı ISBN: 9781610586405

Lothrop, A. (2017). Zentangle Sanat Terapisi, Martı Yayınları, İstanbul.

MEB, (2018). Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı, Ankara. <http://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/2018121111026326GORSEL%20SANATLAR.pdf> E.T. : 12.07.2021

Arlı, M., Nazik, H., (2001), Bilimsel Araştırmaya Giriş, Gazi Kitabevi, Ankara.

Öz Çelikbaş, E. (2020). Sanat Terapi’de Antik Kent Olgusu: Hadrianoupolis Antik Kenti’nde Alternatif Zentangle Ve Pouring Atölye Çalışmaları, Sanat Dergisi, Sayı: 35, Sayfa: 197-203.

Pazarlıoğlu Bingöl, M. (2018). Hacmin Odağında Temel Tasarım Uygulamaları, Akdeniz Sanat, 12 (22), 39-42. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/akdenizsanat/issue/37844/437185>

Roberts R. ve Thomas M. (2022). <https://zentangle.com/pages/what-is-the-zentangle-method>

San, İ. (2019). Sanat Eğitimi . Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES) , 15 (1) , 215-226 . DOI: 10.1501/Egifak_0000000828

Sivri, O. (2019). Lisans Düzeyi Temel Sanat Eğitiminde Özgün Tasarımların Bilgisayar Ortamında Aktarılma Becerisi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Süzen, H . (2017). Temel Tasarım Eğitimi ve 20. Yüzyıl Sanat Akımları Çerçevesinde “Kolaj Tekniği” Örnekleri . Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi , Cilt:10 Sayı: ERTE Özel Sayısı , 409-424 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usaksosbil/issue/33658/373874>

Şırlakoğlu, A. (2004). Kültürel Yaşam ve Sanata Etkileri Bakımından Sanat Eğitimi ve Sanat Eğitimi Programlarının Önemi, Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.

Tuzlak, B. (2004). Sanat Eğitimi ve Çevre İlişkisi (İlköğretim (6.7.8.) Sınıf Öğrencilerinin Sanat Eğitimi ve Sanat Eğitiminin Çevredeki Sanatsal Objelere Etkisine İlişkin Görüşleri), Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Anabilim Dalı, Resim-İş Öğretmenliği, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Ulus, H. (2020). 5. sınıf görsel sanatlar dersinin çok alanlı sanat eğitimi yöntemine göre işlenmesinin öğrencilerin sanatsal yaratıcılıklarına ve derse karşı tutumlarına etkisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İzmir.

Ustaoglu, Ş, H., (2019). Disiplinlerarası Sanatta Temel Sanat Eğitiminin Yeri Ve Önemi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Uygulamalı Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Uysal, E., (2015). Temel Tasarım Dersine İlişkin Öğrenci Görüşleri , Yedi , (14) , 51-65, DOI: 10.17484/YEDİ.26417

Yılmaz, A. (2012). Sanat Bilincinin Dili Olarak Estetik, Muhafazakar Düşünce Dergisi, 9 (33-34), 63-75 . Retrived from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/muhafazakar/issue/52890/699231>

Yılmaz, L. K. -. M. & Yılmaz, M. (2014)., Sanat Yapıtlarından Alıntılamanın Resim Anasanat Atölye Öğrencilerinin Çalışmalarına Etkisi . Sanat ve Tasarım Dergisi , 1 (14) , 83-101 . Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sanatvetasarim/issue/20653/220351>

Yüksel, R. (1998). Güzel Sanatlar Fakültelerinde Verilen Temel Sanat Eğitimi Dersinin Bugünkü Durumu ve Sorunları, Ankara Üniv., Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretim Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

EKLER

EK 1. MEB ARAŞTIRMA İZİN BELGESİ

EK 2. ETİK KURUL İZİN BELGESİ

EK 3. TUTUM ÖLÇEĞİ

EK 4. DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI (RUBRİK)

EK 5. ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARI

EK 6. ZENTANGLE VE MANDALA EĞİTMENLİK

EK 1.

MEB ARAŞTIRMA İZİN BELGESİ

T.C.
MUĞLA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-70004082-604.02-49903733
Konu : Araştırma Uygulama İzin Talebi

18.05.2022

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Valilik Makamının 08.03.2022 tarihli ve E-70004082-604.02-45275146 sayılı Makam Oluru.
b) İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığının 27.04.2022 tarihli ve 48928560 sayılı yazısı.

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Sanat Eğitimi Anasanat Dalı Sanat ve Tasarım Çalışmaları Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi Burcu Zeynep TOPRAKÇI 'nın tez çalışmasını, Muğla İli Menteşe İlçe Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı Zübeyde Hanım Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde öğrenim gören öğrencilere uygulama talebi ile ilgili ilgi (b) yazı ve ekleri yazımız ekinde sunulmuştur.

Bu kapsamda, Bakanlığımızın 21/01/2020 tarihli ve 1563890 sayılı yazısı (2020/2 No'lu genelge) doğrultusunda ve ilgi (a) Makam Onayı ile oluşturulan komisyonun uygun görüşüyle, Burcu Zeynep TOPRAKÇI 'nın "**Temel Sanat Eğitiminde Teknik Öğretiminin Öğrenci Tasarımlarına Etkisi: Zentangle Örneği**" konulu çalışmasını;

2021-2022 eğitim öğretim yılında ve eğitim öğretimi ve kurum faaliyetlerini aksatmayacak şekilde, denetimi ilçe millî eğitim müdürlükleri ve okul/ kurum idaresinde olmak üzere, kurum müdürünün uygun gördüğü bir zamanda, gönüllülük esasında göre; ilgili okulda öğrenim gören öğrencilere uygulaması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınıza da uygun görülmesi halinde, Olurlarınıza arz ederim.

Serap AKSEL
Müdür a.
İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

OLUR
Emre ÇAY
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

EK : Belgeler (4 Adet)

Bu belge güvenli elektronik imsa ile imzalanmıştır.

Adres : Emirbeyazır Mahallesi İ.Dr. Baki Ünlü C. ad. No 12 Menteşe/MUĞLA

Belge Doğrulama Adresi : <http://www.turkiye.gov.tr/meb>

Telefon No : 0 (252) 280 48 23

Bilgi için: Berna ÜZÜM

E-Posta: argu48@meb.gov.tr

Uzman: Vâni Husulama ve Kontrol İşletmeni

Kapı Adresi : meb@tr01.hgp.tr

İnternet Adresi : <http://mugla.meb.gov.tr>

Faks: 2522804849

Bu belge güvenli elektronik imsa ile imzalanmıştır. Bu belgeyi kontrol etmeniz için buraya tıklayın: <http://www.turkiye.gov.tr> / 377-988a-32e3-b369-ebd9

EK 2.

ETİK KURUL ONAY BELGESİ

T.C.
İZMİR KÂTİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

ETİK ONAY BELGESİ

ARAŞTIRMANIN BAŞLIĞI	Temel Sanat Eğitiminde Teknik Öğrenimin Öğrenci Tasarımlarına Etkisi; Zentangle Örneği
SORUMLU ARAŞTIRMACININ ADI SOYADI	Burcu Zeynep TOPRAKÇI
ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ KARAR	Bu araştırmanın amacı, Temel Sanat Eğitimi çalışmaları için teknik öğretim yapılmasının öğrencilerin tasarımları üzerindeki etkilerini ortaya koymaktır.
ETİK KURUL KARARI	Yukarıda bilgileri verilen başvuru dosyası ile ilgili belgeler araştırmanın /çalışmanın gerekçe, amaç, yaklaşım ve yöntemleri dikkate alınarak incelenmiş ve araştırmanın / çalışmanın başvuru dosyasında belirtilen kişilerle gerçekleştirilmesinde etik ve bilimsel sakınca bulunmadığına oy birliği ile karar verilmiştir.
KARAR NO	2022/07-02
KARAR TARİHİ	29.03.2022

SOSYAL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

1. Prof. Dr. Kerem BATIR - Başkan	
2. Doç. Dr. M. Agâh TEKİNDAL – Başkan Yardımcısı (izinli)	
3. Prof. Dr. Çiğdem ÜNAL- Üye	
4. Doç. Dr. Ayтуğ ARSLAN- Üye	
5. Prof. Dr. Esra AKIN- Üye (katılmadı)	
6. Doç. Dr. Levent ÇETİN- Üye	
7. Doç. Dr. Özge KARAEGE - Raportör	
8. Doç. Dr. Mehmet DİRİK- Üye	
9. Doç. Dr. İsmail ERKAN- Üye	
10. Doç. Dr. Nurcihan KİRİŞ- Üye (izinli)	
11. Doç. Dr. Fatma GÜR SOY - Üye	

EK 3.
TUTUM ÖLÇEĞİ

TUTUM ÖLÇEĞİ

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Temel Sanat Eğitimi Ana Sanat Dalı, Sanat ve Tasarım Çalışmaları Yüksek Lisans Programı öğrencisiyim. “Temel Sanat Eğitiminde Teknik Öğretiminin Öğrenci Tasarımlarına Etkisi: Zentangle Örneği” başlıklı tez araştırmamda kullanılmak üzere lise öğrencileri ile uygulama yapıyorum. Yaptığım araştırmada kullanılan tüm bilgiler sadece bu araştırmada kullanılacak, üç harf, üç rakamdan oluşan kendi oluşturduğunuz rumuzlar ile değerlendirmeye alınacak ve gizli tutulacaktır. Ölçek soruları araştırmacının kendisi tarafından hazırlanmış olup cevaplanması ortalama 5 dakika sürmektedir.

Bu araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz için teşekkür ederim. Ölçeği cevaplamaya başlayabilirsiniz.

Burcu Zeynep TOPRAKCI
Sorumlu Araştırmacı

TUTUM ÖLÇEĞİ

Rumuz:

Cinsiyetiniz: () Kız () Erkek

Yaşınız:

Görsel Sanatlar Dersine Yönelik Tutum Ölçeği		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Bu ölçek Görsel Sanatlar dersine yönelik düşüncelerinizi belirlemek amacıyla düzenlenmiştir. Lütfen her maddeyi cevaplandırınız. Madde ile ilgili cevabın altındaki kutucuğa “ X ” işareti koyunuz. Teşekkürler.						
1	Görsel Sanatlar dersinden keyif alırım.					
2	Görsel Sanatlar dersi ilgimi çeker.					
3	Görsel Sanatlar dersinden hoşlanmam.					
4	Görsel Sanatlar dersi sıkıcı geçen bir derstir.					
5	Görsel Sanatlar dersi dışında da resim yaparım.					
6	Resim yapmak beni dinlendiren bir etkinliktir.					
7	Resim ile ilgili materyaller ilgimi çeker.					
8	Görsel Sanatlar dersinin günlük yaşamda bana bir katkısı bulunmamaktadır.					
9	Görsel Sanatlar çalışmalarını sadece not için yaparım					
10	Görsel Sanatlar ders saati benim için yetersizdir.					
Temel Tasarım Uygulamalarına Yönelik Tutum Ölçeği		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
Bu ölçek Temel Tasarım çalışmalarına yönelik düşüncelerinizi belirlemek amacıyla düzenlenmiştir. Lütfen her maddeyi cevaplandırınız. Madde ile ilgili cevabın altındaki kutucuğa “ X ” işareti koyunuz. Teşekkürler.						
11	Temel Tasarım elemanları hakkında bilgi sahibiyim.					
12	Temel Tasarım çalışmaları yapmak zevklidir.					
13	Temel Tasarım çalışmaları ilgimi çeker.					
14	Tasarım yapmakta zorlanırım.					
15	Tasarım yapmanın günlük hayata katkısı vardır.					
16	Zentangle uygulaması hakkında bilgiye sahibim.					
17	Zentangle uygulamasını kolaylıkla yaparım.					
18	Teknik bilgi olmadan Zentangle uyg. yapabilirim					
19	Zentangle uygulaması yapmak sıkıcıdır.					
20	Zentangle uygulaması ile tasarım yapmak çalışmalarına katkı sağlar.					

T.C.
İZMİR KÂTİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU

BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ OLUR FORMU

Sizi İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sanat ve Tasarım Fakültesi tarafından gerçekleştirilecek “Temel Sanat Eğitiminde Teknik Öğretiminin Öğrenci Tasarımlarına Etkisi: Zentangle Örneği” başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın kapsamı ve amacı öğrencilerin Temel Sanat eğitiminde teknik öğrenimiyle yapacakları tasarımlarına etkisi incelemektir. Bu çalışma için sizden tahminen 40 dk. ayırmanız istenmektedir. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Bu çalışmaya katılmanız için sizden herhangi bir ücret istenmeyecek, katıldığınız için size bir ödeme yapılmayacaktır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen şekilde içtenlikle cevaplamamızdır. Bu formu okuyup/size okunmasını sağlayıp onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katılmayı kabul ettikten sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı doğrultusunda kullanılacak olup kişisel bilgileriniz **gizli tutulacaktır**. Eğer araştırmanın amacı ile ilgili verilen bu bilgiler dışında daha fazla bilgiye ihtiyaç duyarsanız araştırmacıya şimdi sorabilir veya burcu.zevce@izmir.edu.tr e-posta adresinden ya da [02324715507](tel:02324715507) numaralı telefondan ulaşarak bilgi talep edebilirsiniz.

Araştırmaya gösterdiğiniz ilgi için teşekkür ederiz.

Araştırmacının

Adı-Soyadı: Burcu Zeynep TOPRAKCI

İmzası:

Tarih: 18/03/2022

İletişim Bilgileri: e-posta: burcu.zevce@izmir.edu.tr

Telefon: [02324715507](tel:02324715507)

KATILIMCI BEYANI

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya verilmesi gereken bilgileri okudum/okunmasını sağladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı/araştırmacılar tarafından yapıldı. Katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları anlatıldı. Kişisel bilgilerimin özenle korunacağı konusunda yeterli güvence verildi.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve telkin olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Bu formun imzalı bir nüshası bana verildi.

Katılımcının:

Adı-Soyadı:.....

İmzası:

Tarih:

İletişim Bilgileri: e-posta:

Telefon:

Velayet veya Vesayet Altında Bulunanlar için:

Veli veya Vasisinin

Adı-Soyadı:.....

İmzası:

Tarih:

İletişim Bilgileri: e-posta:

Telefon:

EK 4.

**DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI
(RUBRİK)**

DERECELİ PUANLAMA ANAHTARI (RUBRİK)

ÖĞRENCİ RUMUZ	DEĞERLENDİRME ÖLÇEĞİ					ALDIĞI PUAN
	T.S.E. Kullanma	Teknik Kullanma	Boyut ve Işık Etkisi Kullanma	Kompozisyon Oluşturma	Tasarımda Özgünlük	
1						
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						
9						

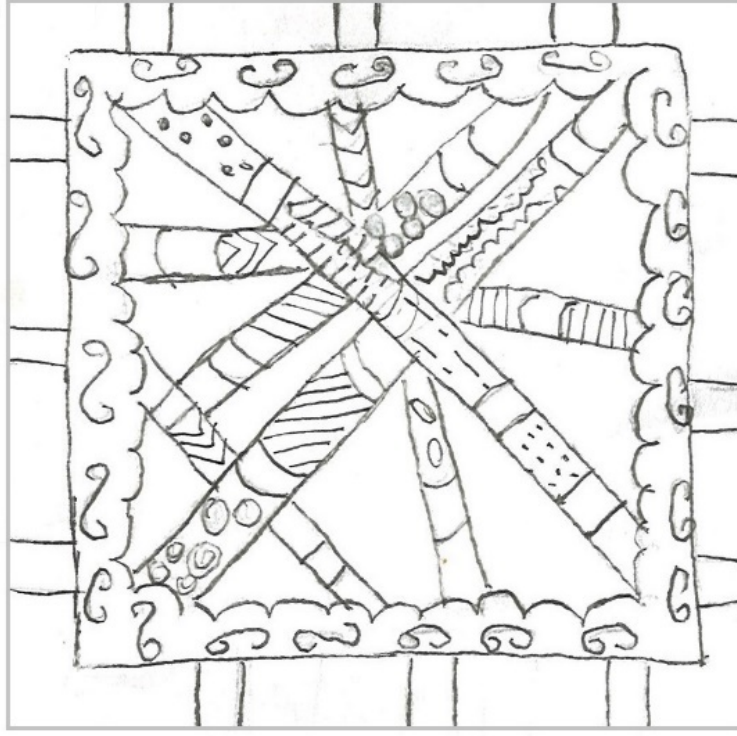
* Değerlendirme anahtarı 5 ölçekten oluşmaktadır. Her biri 20 puan olmak üzere en fazla alınabilecek toplam puan 100'dür.

* T.S.E. : Temel Sanat Elemanları

Değerlendirmeyi Yapan :

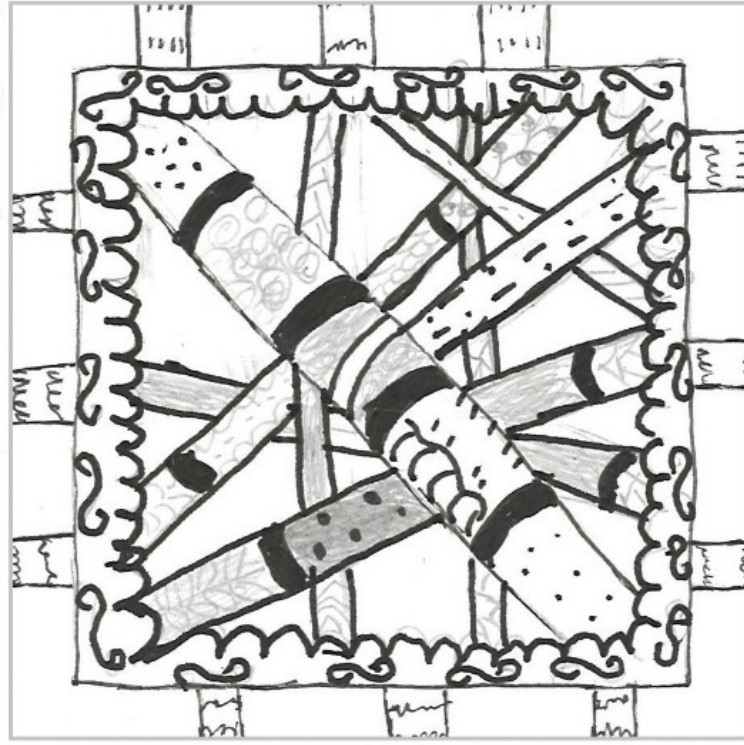
EK 5.
ÖĞRENCİ ÇALIŞMALARI

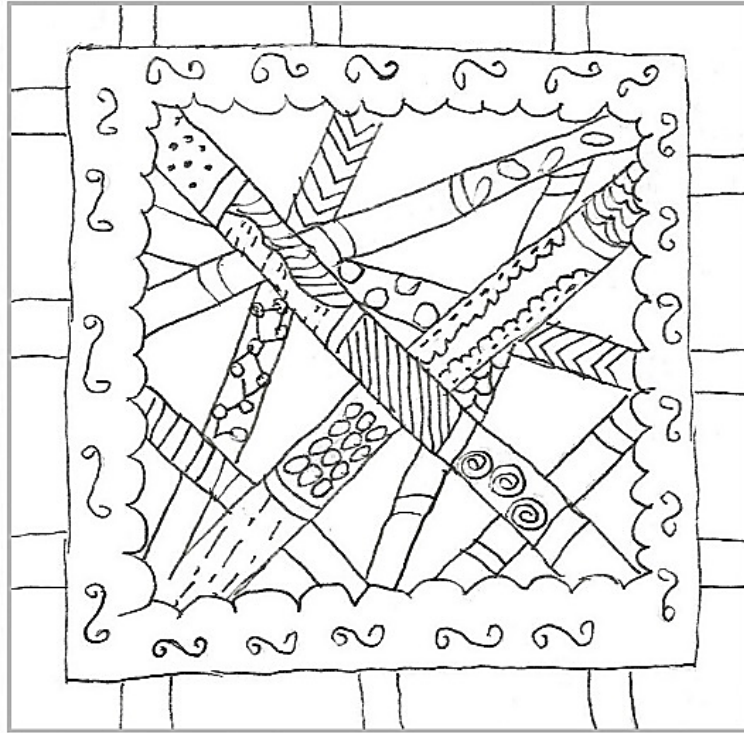
Görsel 35: A 368, Çalışma 1

Görsel 36: A 330, Çalışma 1

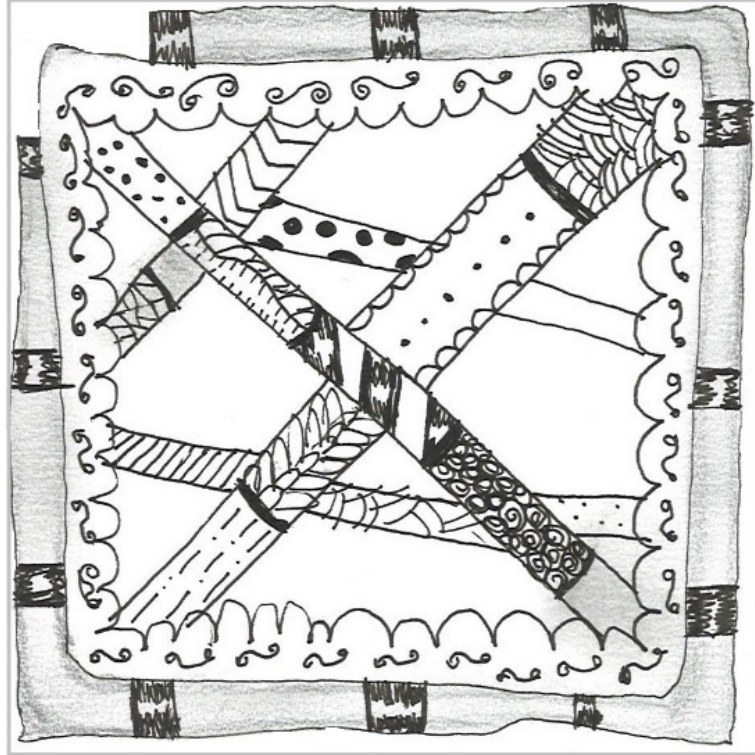
Görsel 37: A 180, Çalışma 1

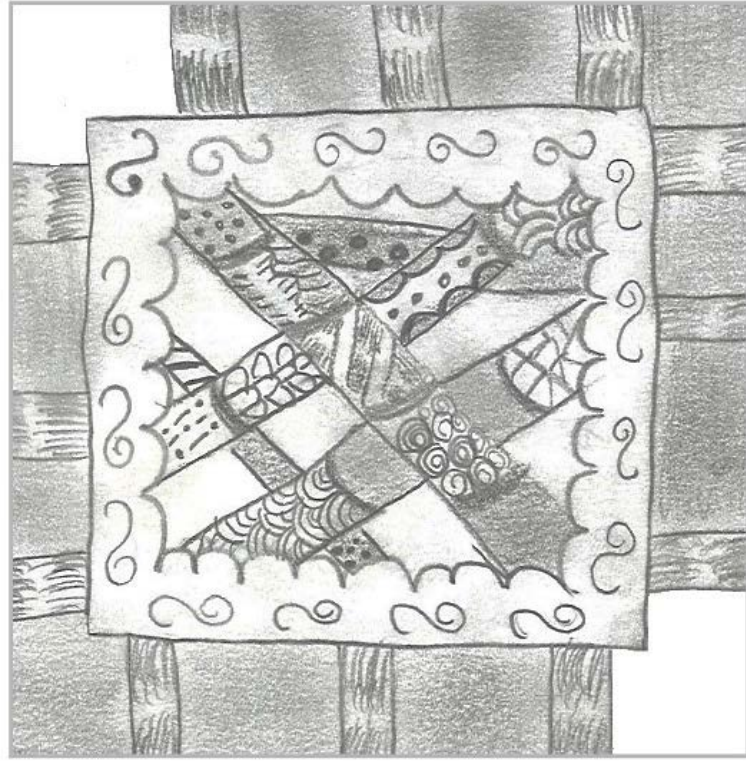
Görsel 38: A 358, Çalışma 1

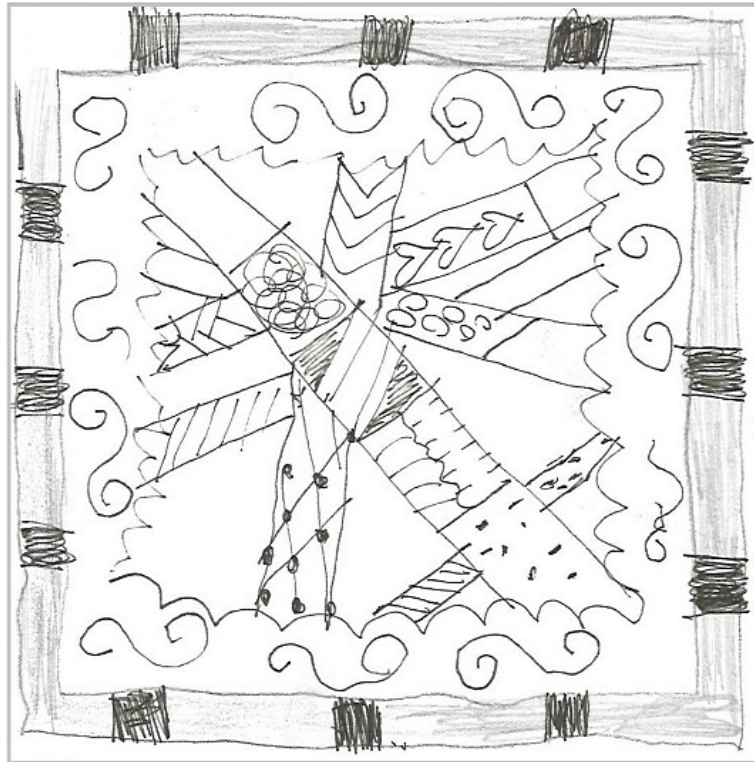
Görsel 39: A 128, Çalışma 1

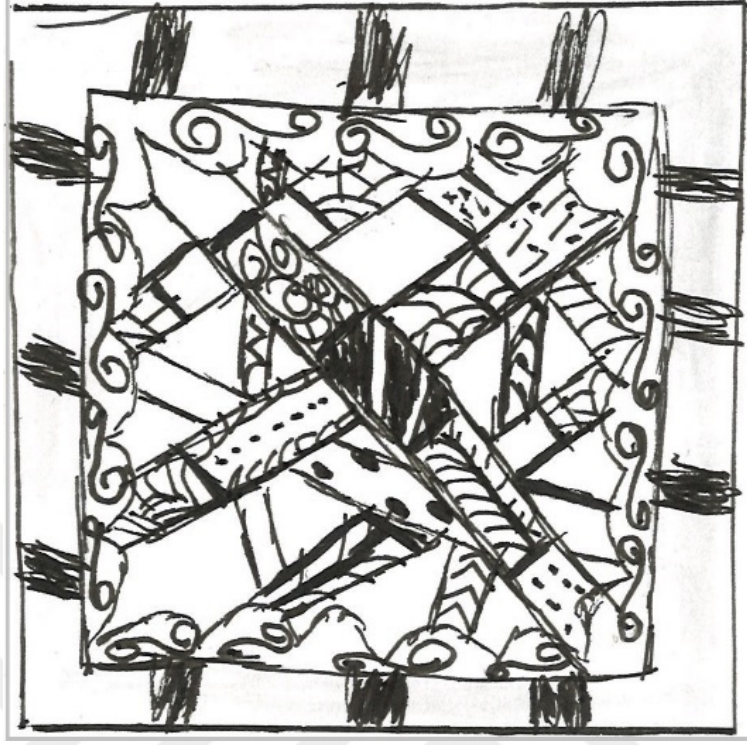
Görsel 40: A 320, Çalışma 1

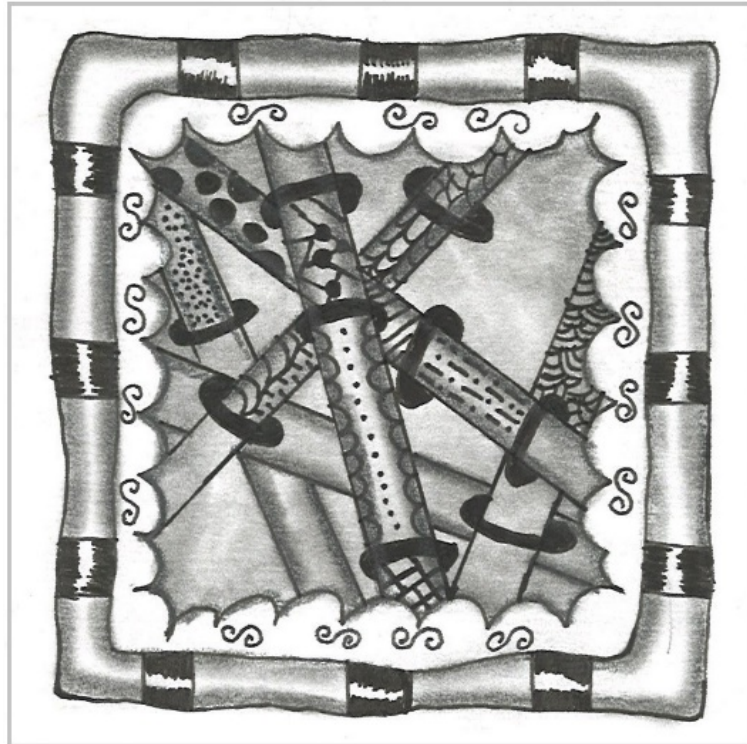
Görsel 41: A 999, Çalışma 1

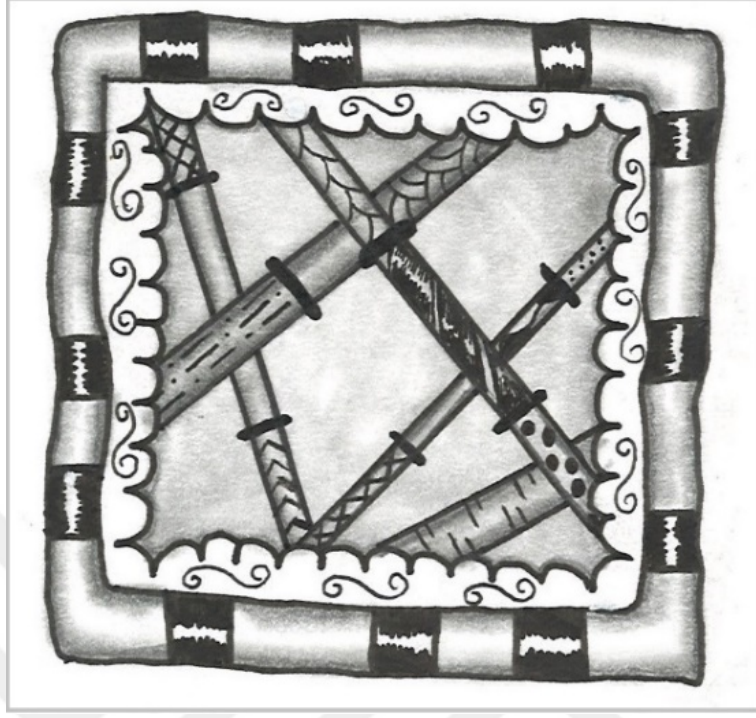
Görsel 42: A 308, Çalışma 1

Görsel 43: A 380, Çalışma 1

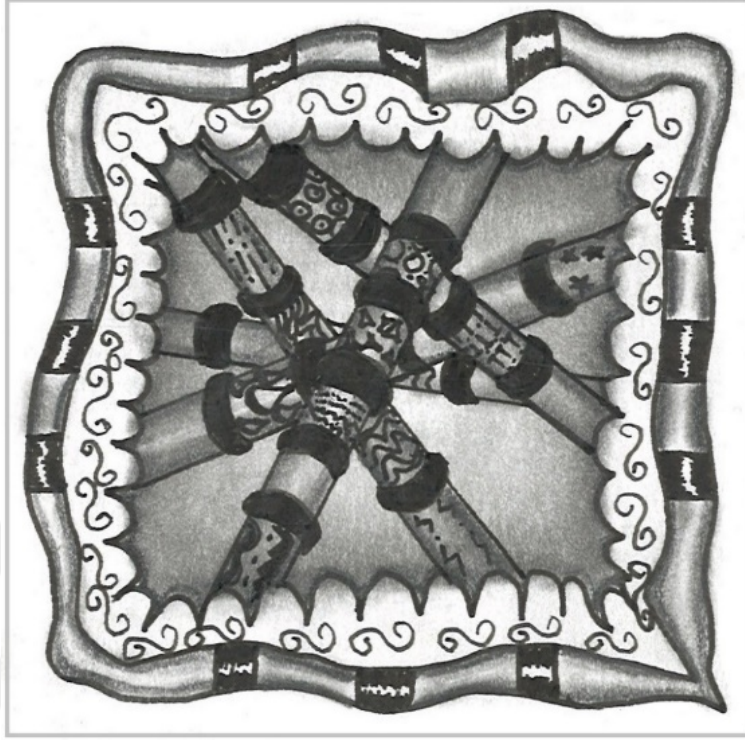
Görsel 44: B 480, Çalışma 1

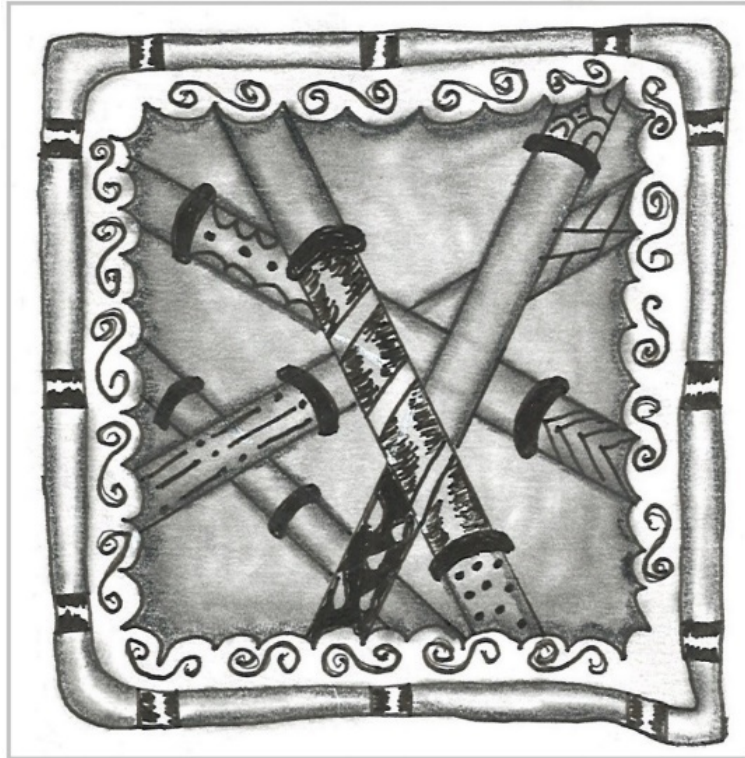
Görsel 45: B 331, Çalışma 1

Görsel 46: B 060, Çalışma 1

Görsel 47: B 191, Çalışma 1

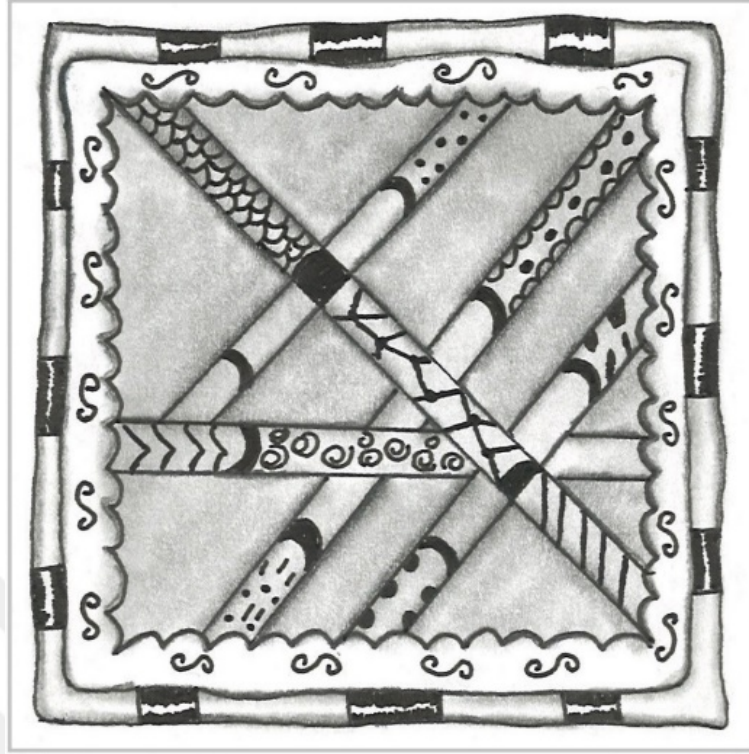
Görsel 48: B 050, Çalışma 1

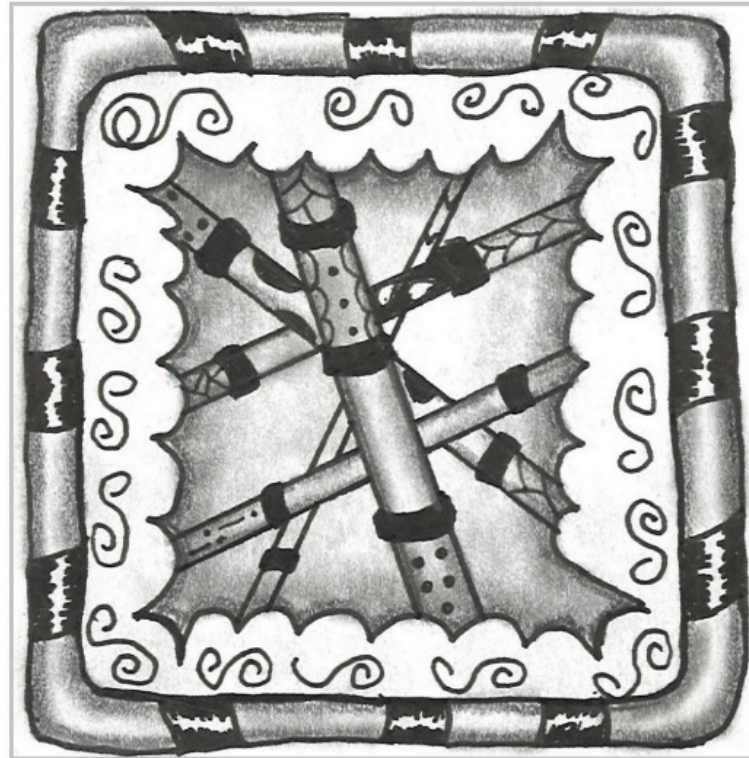
Görsel 49: B 505, Çalışma 1

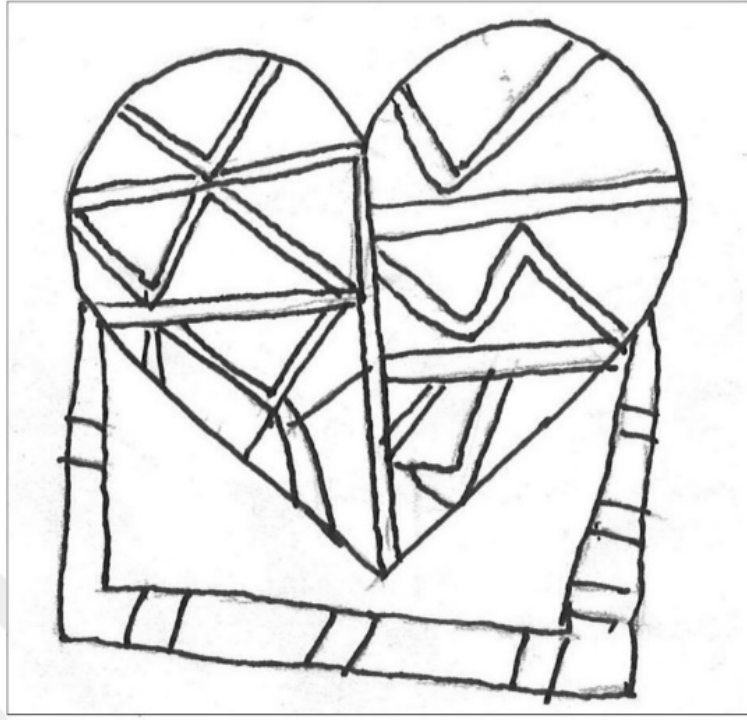
Görsel 50: B 710, Çalışma 1

Görsel 51: B 712, Çalışma 1

Görsel 52: B 252, Çalışma 1

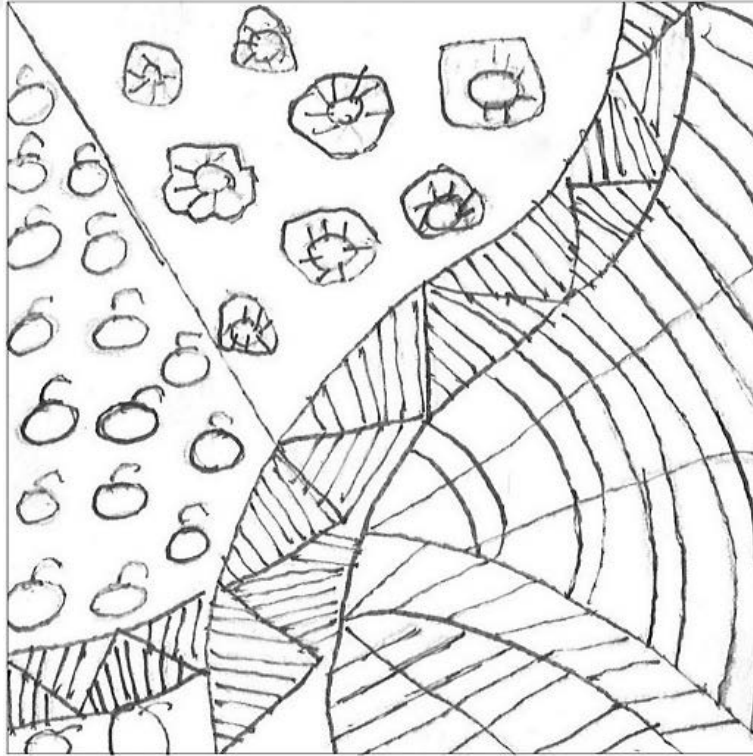
Görsel 53: A 368, Çalışma 2

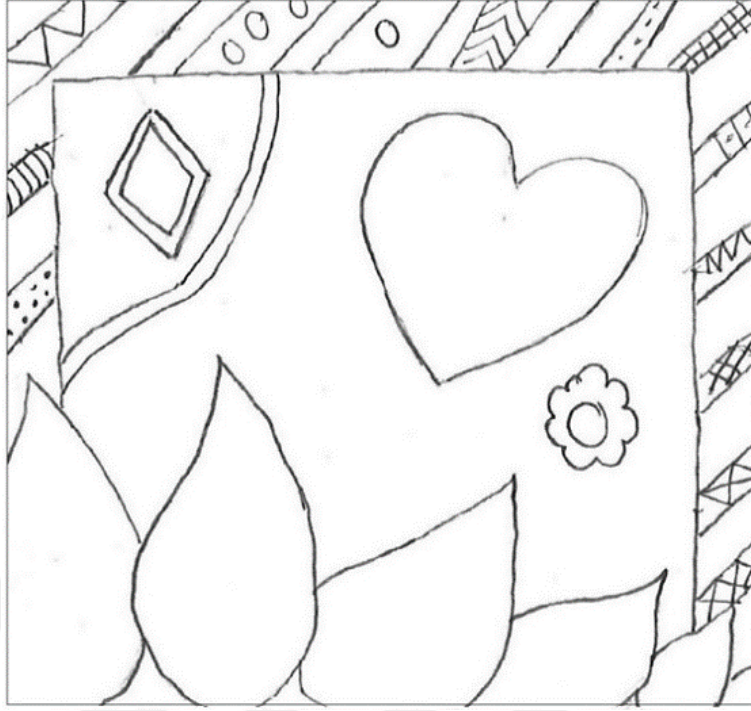
Görsel 54: A 330, Çalışma 2

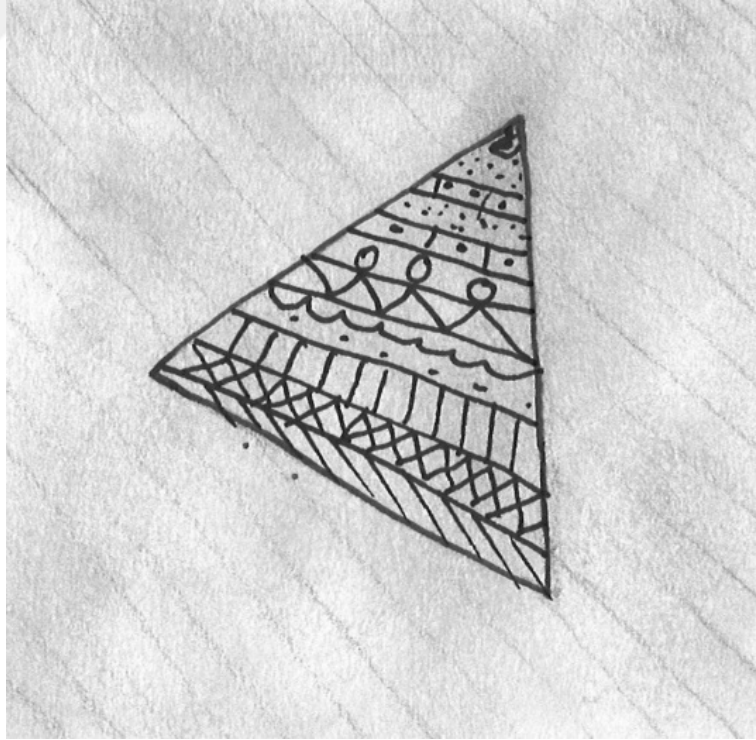
Görsel 55: A 180, Çalışma 2

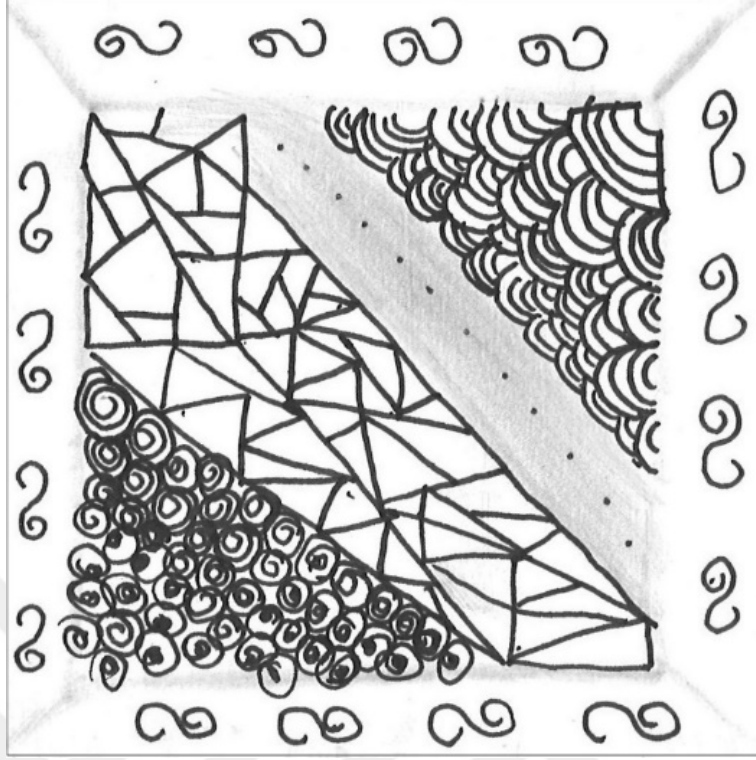
Görsel 56: A 358, Çalışma 2

Görsel 57: A 128, Çalışma 2

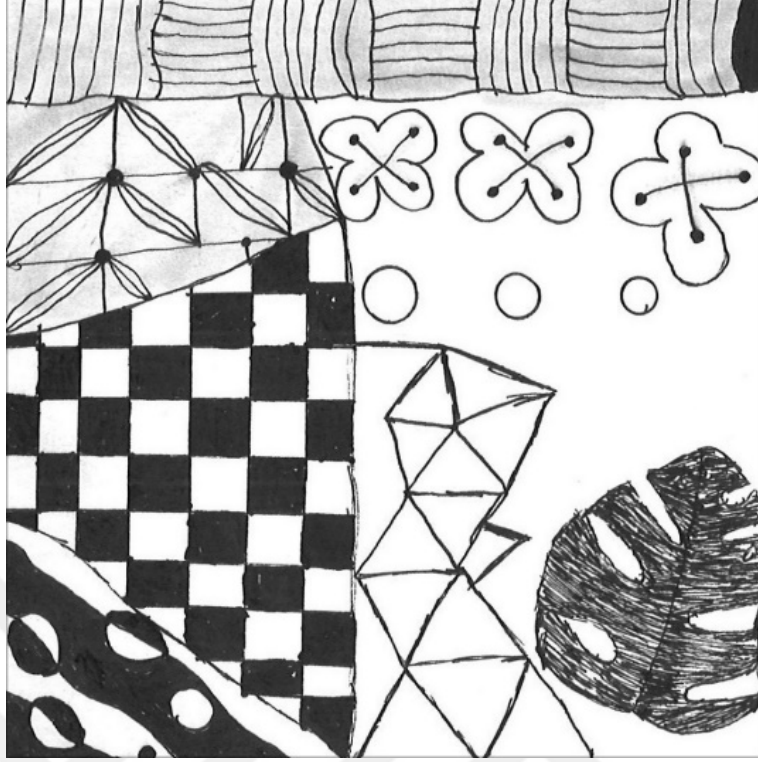
Görsel 58: A 320, Çalışma 2

Görsel 59: A 999, Çalışma 2

Görsel 60: A 308, Çalışma 2

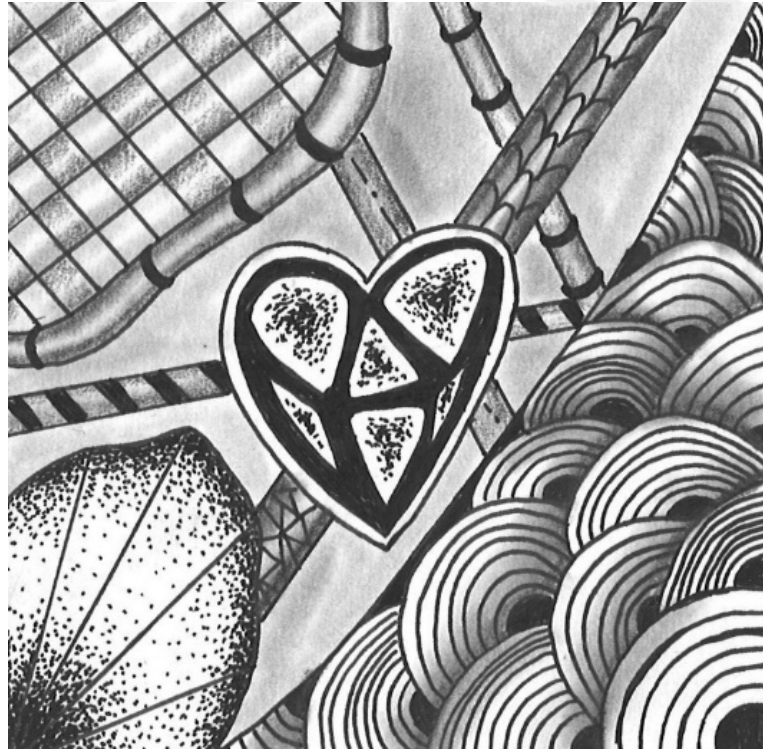
Görsel 61: A 380, Çalışma 2

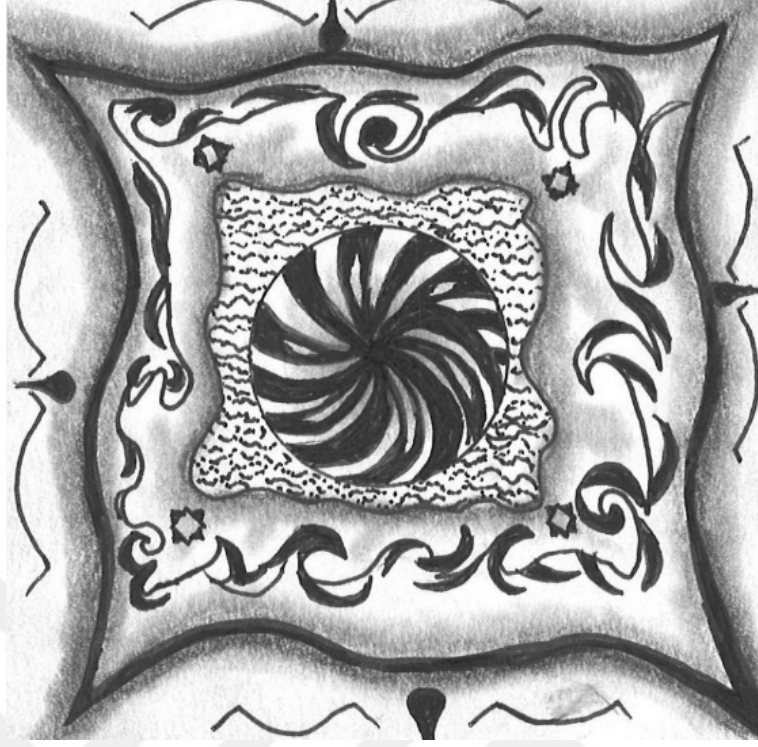
Görsel 62: B 480, Çalışma 2

Görsel 63: B 331, Çalışma 2

Görsel 64: B 060, Çalışma 2

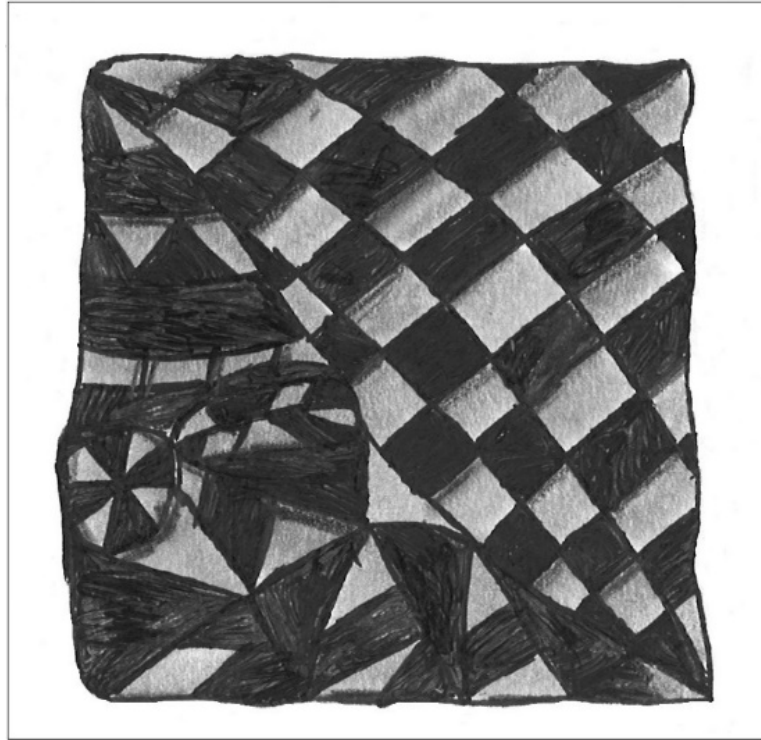
Görsel 65: B 191, Çalışma 2

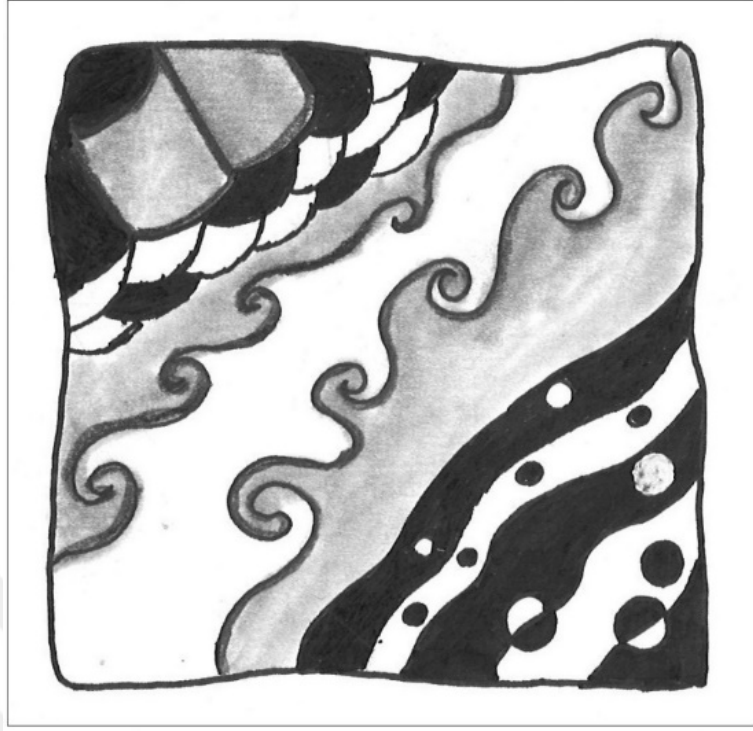
Görsel 66: B 050, Çalışma 2

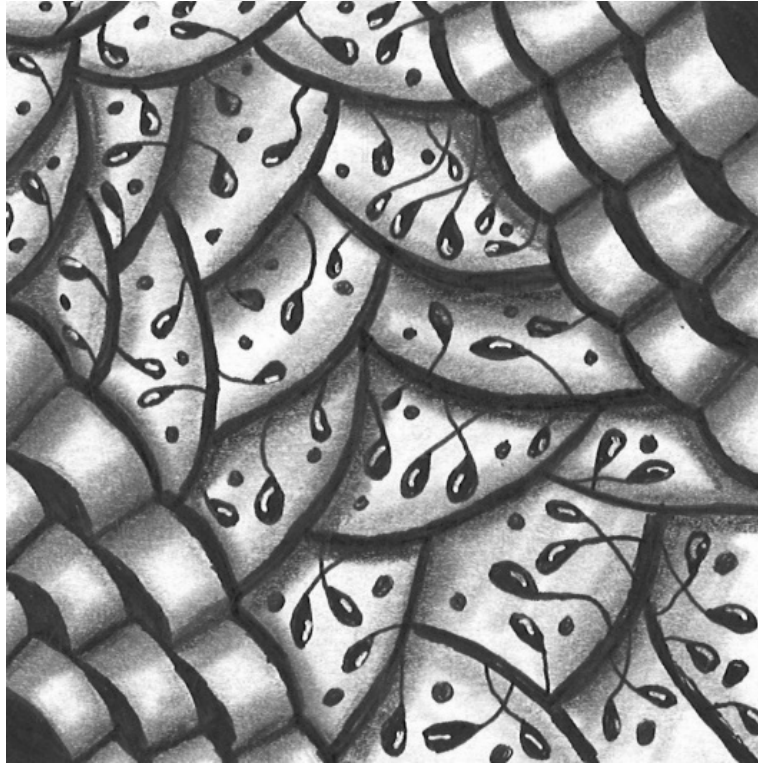
Görsel 67: B 505, Çalışma 2

Görsel 68: B 710, Çalışma 2

Görsel 69: B 712, Çalışma 2

Görsel 70: B 252, Çalışma 2

EK 6.

**ZENTANGLE VE MANDALA
EĞİTMENLİK SERTİFİKASI**

EĞİTMENLİK SERTİFİKASI

